

NORSKnytt

ISSN 0801 5368

- Ny norsklæreplan
- Kommentar til nye mål
- God språkbruk
- Ord om språk og stil
- Norskeksamen 2019
- Forslag til bruksmåter
- Karakterbegrunnelser

- Oversikt over elevtekster
- Frikjøpte bokmålstekster
- Frikjøpte nynorsktekster
- Vg3-elev om møkkbiller
- Vg3-elev om Jamal
- Fasitsider
- Sigrid Undset-dikt

Hva er Norsknytt?

Norsknytt er et læremiddel i tidsskrift-format, særlig myntet på norsklærere i ungdomsskolen. Et overordnet mål for tidsskriftet er å tilby lærere kopieringsoriginaler, praktiske undervisningstips og faglig oppdatering. Norsknytt ønsker å gi liv og variasjon til norskundervisningen.

Norsknytt ble startet opp av norsklæreren Jon Hildrum i Namsos i 1976. Nord-Trøndelag fylkeskommune finansierte i en lengre periode utgivelsen av Norsknytt, for å sikre at tidsskriftet ble tilgjengelig for alle ungdomsskolene i Nord-Trøndelag. Senere har tidsskriftet spredt seg til resten av landet.

Alle tekstene i Norsknytt er omfattet av opphavsrett, men lærere kan fritt kopiere alt stoff som er tilrettelagt for elever.

Siden oppstarten har Norsknytt hatt tre redaktører. Norsklærer Jon Hildrum var redaktør fra 1976 til 2006, Øystein Jetne fra 2007 til 2015, og Tonje Bjordal fra 2015 til 2018. Jetne og Bjordal deler nå redaktøransvaret.

Vil du abonnere?

Et årsabonnement (fire numre per år) koster 725,- kroner. Bestillingen sendes:

Norsknytt
Postboks 303
7601 LEVANGER

eller:

post@norsknytt.no

Tidligere årganger

Abonnenter på Norsknytt har anledning til å bestille tidligere årganger til redusert pris. Porto og forsendelseskostnader kommer i tillegg:

♦ Årgangene fra 1990 til 1992 koster 50,- kroner per årgang.

♦ Årgangene fra 1993 til 2018 koster 200,- kroner per årgang.

Innholdsfortegnelse for Norsknytt 1/2-2019

- 4 Fagfornyelsen og den nye norsklæreplanen
- 5 Den nye norsklæreplanen + kommentarer til målene
- 8 Språklige kvaliteter i elevtekster
- 9 Ord for å beskrive språk og stil
- 10 Nye eksamensformer på trappene + eksamensresultater
- 11 Hvordan bruke elevenes eksamenssvar i klasserommet?
- 12 Vurderingsskjema til skriftlig eksamen
- 13 Eksamensoppgavene for ungdomstrinnet 2019
- 14 De 11 eksamenssvarene: Hva gjør dem interessante?
- 15 De 11 eksamenssvarene: Karakterbegrunnelser
- 16 Bentes hovedmålsbesvarelse på bokmål + oppgaver
- 19 Blendas hovedmålsbesvarelse på bokmål + oppgaver
- 23 Baraks hovedmålsbesvarelse på bokmål + oppgaver
- 26 Bastians hovedmålsbesvarelse på bokmål + oppgaver
- 30 Brynhilds hovedmålsbesvarelse på bokmål + oppgaver
- 35 Brages hovedmålsbesvarelse på bokmål + oppgaver
- 39 Svantes sidemålsbesvarelse på bokmål + oppgaver
- 42 Sabrinas sidemålsbesvarelse på bokmål + oppgaver
- 45 Siverts sidemålsbesvarelse på bokmål + oppgaver
- 48 Sanders sidemålsbesvarelse på bokmål + oppgaver
- 51 Samuels sidemålsbesvarelse på bokmål + oppgaver
- 55 En Vg3-elevs svar på A1-oppgaven (hovedmålsdagen)
- 56 En Vg3-elevs svar på A1-oppgaven (sidemålsdagen)
- 57 Fasitsider

STOFF I NESTE NUMMER:

Ny faglitteratur

Det samiske i norskfaget

God krim

Falske nyheter

Henrik Ibsens *En folkefiende*

Kryssord med faste uttrykk

Oppgave 7:

Tabellen nedanfor inneheld fleire feil og rader enn det som er gitt gjennom tabellen på oppgåvearket:

	Ord/skrivemåte brukt i teksten	Riktig ord/skrivemåte
Linje 3	«Tante Ulrikkes vei»	<i>Tante Ulrikkes vei</i>
Linje 5	dømer	døme
Linje 7	dømer	døme
Linje 8	valdsame	valdsam
Linje 13	ghetto	getto
Linje 18	den	ho
Linje 20	bytta	bytt
Linje 22	forskjelleg	forskjellig
Linje 28	helt	heilt
Linje 32	den	det
Linje 33	kommer	kjem
Linje 34	man	ein
Linje 34	fant	fann
Linje 36	sida	sia/sidan
Linje 36	leder	leiar
Linje 38	Tante Ulrikkes vei	<i>Tante Ulrikkes vei</i>
Linje 48	verker	verkar
Linje 65	før	for
Linje 65	stedar	stader
Linje 67	i følgje	ifølgje
Linje 67	skrive	skriven
Linje 67	90%	90 %
Linje 68	stammer	stammar
Linje 69	tilknytt	knytte til
Linje 72	føyrer	fører
Linje 78	også	og så
Linje 79	den	ho
Linje 80	den	ho
Linje 81	i mellom	mellom
Linje 83	sida	sia/sidan
Linje 86	kvarandre sine språk	språka våre
Linje 96	ham	han

Linje 98	disse	desse
Linje 101	forsvinn	forsvinne
Linje 102	kommer	kjem
Linje 105	sjølv	sjølve
Linje 105	kommer	kjem
Linje 106	vakse	vekse
Linje 113	bilete kjelder	biletkjelder

Oppgave 8:

L3	L6	L18	L32	L53	L67	L79	L84
K6	K3	K5	K1	K4	K2	K5	K1

Hva er gode eksamenssvar?

I dette nummeret av Norsknytt presenterer vi elleve eksamenssvar fra våren 2019. Seks av svarene er hovedmålsbesvarelser på bokmål, de fem andre svarene er sidemålsbesvarelser på nynorsk. Elevene som har skrevet tekstene, er anonymisert og honorert. Abonnenter på Norsknytt kan fritt bruke elevtekstene i faglag og i klasserommene. Ekstraressurser til eksamenssvarene vil bli publisert på nettet i oktober 2019, både på Norsknytt's YouTube-kanal og gjennom Norsknytt's Facebook-side.

Norsknytt har mottatt mange ønsker om elevtekster av den typen vi nå publiserer. For elever som ikke selv har vært oppe til skriftlig eksamen, er det betryggende å få se hvordan rimelig gode eksamenssvar kan se ut. I utvalget vårt har vi prioritert eksamenssvar som har fått karakterene fire og fem, for i slike svar er det som regel mye som er bra – og noen mangler som andre elever lett kan påpeke og lære av. Vi har også tatt med et treersvar på nynorsk der selve nynorsken var hovedproblemet. Og vi har tatt med et par seksersvar for å vise at kreativitet kan bli belønnet, selv om det er rusk i rettskrivning og tegnssetting.

Eksamenssvarene kan brukes på mange vis. På side 11 har vi listet opp en rekke forslag til bruksmåter. Kanskje kan det være ekstra givende å sammenlikne eksamenssvar med samme valg av B-oppgave. Hva er det for eksempel som skiller de fire fortellingene fra hverandre når det gjelder kvalitet? Hvorfor blir én av de publiserte fortellingene vurdert som særdeles god – og to av dem bare som middels gode? Slike spørsmål kan av stedkomme gode diskusjoner i klasserommet.

Når elever diskuterer andre elevers eksamenssvar, hender det ofte at de er svært kritiske – "og langt strengere på karakterene enn erfarne sensorer. Selv om elevene som har skrevet" tekstene ikke er til stede i klasserommet, kan det være ålreit å gi elevene noen råd om takt" og tone. Det er god sensorskikk å lete etter hva elevene faktisk har fått til og hva de har" prøvd på. Synspunkter skal begrunnes med støtte i eksamensdokumentene.

Ved å studere eksamensoppgavene og vurderingsmatrisen sammen med eksamenssvarene håper vi at ungdomsskoleelever kan få en ordentlig forståelse av hva gode eksamenssvar kan være. For ordens skyld vil vi understreke at de gitte eksamenskarakterene ikke er offisielle på annen måte enn at de faktisk ble gitt på fellessensuren. Andre sensorer kunne i teorien ha landet på andre karakterer. Karakterbegrunnelsene i dette nummeret er laget av Norsknytt selv, uten at sensorene er blitt kontaktet. De aktuelle sensorene kan altså ha sett andre styrker og svakheter enn dem Norsknytt påpeker.

Ny læreplan i norsk er nesten ferdig

Utdanningsdirektoratet har ferdigstilt den nye læreplanen for norskfaget. Nå venter bare Kunnskapsdepartementets endelige godkjenning. Selv om departementet ved tidligere anledninger har vært aktive i sluttfasen, vil endringer nå komme som en overraskelse.

På de neste sidene presenterer Norsknytt den nye læreplanen i norsk for ungdomstrinnet, slik den ser ut i september 2019. Til hvert kompetansemål har vi knyttet en kort kommentar. I kommende Norsknytt-numre vil vi på en langt grundigere måte komme med tolkninger, ideer og problematiseringer.

Færre mål og farvel til klassiske tekster

Norskplanen for ungdomstrinnet er blitt redusert fra 26 til 15 kompetansemål. Borte er begreper som «dramatisering» og «tolkende opplesing». Det er fullt mulig å hevde at de muntlige sidene av faget er mindre synlige enn tidligere. Dramapedagogene har protestert kraftig på utkastene underveis – uten å bli tatt hensyn til.

Borte er også uttrykk som «diskriminerende og trakasserende språkbruk», men selvsagt finnes det åpninger for å nærme seg temaet likevel, for eksempel når man arbeider med kompetansemålet som dreier seg om hvordan digitale medier har forandret kommunikasjonen vår.

Med LK06 forsvant forfatternavnene ut av norskplanen for ungdomstrinnet. Nå er også begrepet «klassiske tekster» luket vekk. På barnetrinnet er det attpåtil slutt på at alle barn skal møte kulturarven gjennom eventyr, sagn og folkeviser. Kulturfaget norsk ser med andre ord ut til å bli svekket. Det er det nære og det nåtidige som blir løftet mest fram i læreplanen.

Fra hovedområder til kjernekompetanser

Læreplangruppen utarbeidet kjernekompetanser i norskfaget mens det ennå var usikkert om hovedområdene skulle leve videre. En føring var derfor at kjernekompetansene skulle være ulike de nåværende hovedområdene. Slik ble det, og hovedområdene forsvant.

Bortfallet av hovedområder og reduksjonen av kompetansemål kan gjøre det lettere for lærerne å lage sine egne vrirer på opplæringen. Allerede finnes det skoler som prøver ut tanker om å organisere faget rundt de seks kjernekompetansene – eller rundt de tre tverrfaglige temaene i læreplanen.

Også norskfaget ser ut til å få tre tverrfaglige temaer. Kunnskapsdepartementet overprøvde læreplangruppen og luket bort temaet bærekraftig utvikling før den siste høringsrunden. Reaksjonene var sterke, og bærekraftig utvikling

har nå en egen omtale, på lik linje med de to andre tverrfaglige temaene.

Mer eller mindre fordypning?

De gjeldende planene for 10. trinn og for Vg3 sier at elevene skal arbeide med en selvvalgt fordypning. At det nå ikke står noe om fordypning lenger, må ikke forstås dithen at elevene skal slutte med dybdelæring i norskfaget. Tvert imot. Når elever nå skal ha dybdelæring i alle fag og på alle trinn, ville det ha vært kunstig å bruke begrepet «fordypningsoppgave» bare i norskplanen – og bare på bestemte trinn. Elevene skal gå i dybden minst like mye som før, både innenfor faget og på tvers av fagene.

Mildere krav til underveisvurdering

Høringsutkastet inneholdt omfattende krav til underveisvurderingen i norskfaget – og klart strengere krav var formulert til norsklærere enn til andre faglærere. I den planen som nå er sendt til Kunnskapsdepartementet, er skjevhetene rettet opp.

Ordene om underveisvurderingen er nå formulert som skal-setninger:

*«Læreren og elevene **skal** være i dialog om utviklingen elevene viser i norsk. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, **skal** de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og hva de får til bedre enn tidligere. Læreren **skal** gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke rådene for å videreutvikle kompetansen sin i faget.»*

Teksten om underveisvurdering inneholder enda flere skal-setninger: Læreren *skal* legge til rette for at elevene utvikler utholdenhet i lesing. Så tydelig blir det altså skrevet at ungdomsskoleelever skal lese hele bøker, ikke bare korte tekstutdrag. Norsklærere og skolebibliotekarere kan kanskje bruke formuleringen som brekkstang for innkjøp av moderne ungdomslitteratur?

To norskkarakterer på 8. og 9. trinn

Får den nye læreplanen godkjentstempel fra Kunnskapsdepartementet, får elevene en samlet karakter i norsk skriftlig både på 8. og 9. trinn, i tillegg til en egen muntligkarakter. Først på 10. trinn skal elevene få én karakter i norsk hovedmål, én karakter i norsk sidemål og én karakter i norsk muntlig.

NY LÆREPLAN I NORSK FOR UNGDOMSTRINNET

Mål 1

Eleven skal kunne lese skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk og i oversettelse fra samiske og andre språk, og reflektere over tekstenes formål, innhold, sjangertrekk og virkemidler.

Kommentar:

Målet er høyst gjenkjennelig fra tidligere planer. Elevene skal lese et mangfold av tekster og lese med mange forskjellige innfallsvinkler. Den nye planen åpner heldigvis for at man kan bruke mye tid på tekstenes innhold – det er ikke bare form som gjelder. Begrepet «virkemidler» kan også omfatte det visuelle og estetiske.

Mål 2

Målet for opplæringen er at eleven skal kunne sammenligne og tolke romaner, noveller, lyrikk og andre tekster ut fra historisk kontekst og egen samtid.

Kommentar:

Vurderingssituasjoner i norskfaget har ofte gått ut på at elever skal sammenlikne to eller flere skjønnlitterære tekster, og nå er denne aktiviteten formulert som et kompetansemål. Et naturlig spørsmål vil være hvordan samfunnet har endret seg fra skrivetidspunktet til lesetidspunktet – og om dette får noen innvirkning på tolkningen. I den gjeldende planen fantes uttrykket «klassiske tekster i norsk litteratur». Ønsket om en felles referanseramme for norske elever er nå tonet ned.

Mål 3

Eleven skal kunne lytte til og lese tekster på svensk og dansk og gjøre rede for innhold og språklige trekk.

Kommentar:

Nabospråkene er på plass igjen i læreplanen for ungdomstrinnet, selv om det så skummelt ut underveis i prosessen. Faktisk kan man påstå at statusen til nabospråkene nå er styrket, for elevene skal gjøre rede for både innhold og språklige trekk – ikke bare innholdet. Gjennom nettet er tilgangen til svenske og danske tekster bedre enn noen gang før.

Mål 4

Eleven skal kunne utforske og reflektere over hvordan tekster framstiller unges livssituasjon.

Kommentar:

Målet er nytt sammenliknet med den gjeldende planen, så her får norsklærere noe å bryne seg på. Kanskje kan den selvvalgte fordypningen i et litterært emne bli erstattet av en fordypningsoppgave om ungdomslitteratur? Målet er vesensforskjellig fra de målene som finnes på barne-trinnet og på videregående, så det er viktig å benytte muligheten til å gi faget et særpreg på ungdomstrinnet.

Mål 5

Eleven skal kunne gjenkjenne og bruke språklige virkemidler og retoriske appellformer.

Kommentar:

Den kommende læreplanen har ikke altfor mange invitasjoner til å arbeide med elevenes formuleringsevne. Målet om språklige virkemidler og retoriske appellformer er åpenbart en slik mulighet – og bør prioriteres høyt. En forutsetning er at begrepet «språklige virkemidler» tolkes vidt, slik at elevene kan utvide repertoaret og hente inspirasjon fra de beste forfatterne og skribentene.

NY LÆREPLAN I NORSK FOR UNGDOMSTRINNET

Mål 6

Eleven skal kunne bruke kilder på en kritisk måte, markere sitater og vise til kilder på en etterrettelig måte i egne tekster.

Kommentar:

Gjeldende plan sier at elevene skal kunne «orientere seg i store tekstmengder på skjerm og papir for å finne, kombinere og vurdere relevant informasjon i arbeid med faget», og at de skal kunne «integrere, referere og sitere relevante kilder på en etterprøvbar måte der det er hensiktsmessig». I praksis er lite endret.

Mål 7

Eleven skal kunne utforske og vurdere hvordan digitale medier påvirker og endrer språk og kommunikasjon.

Kommentar:

Gjeldende plan har formuleringer om personvern og opphavsrett, men disse temaene er nå flyttet over til læreplanen for samfunnsfag. Tidligere utkast til læreplanen inneholdt formuleringer om hatretorikk. Gjennom høringen kom det mange ønsker om en mer nyansert og positiv innfallsvinkel til de digitale mediene.

Mål 8

Eleven skal kunne bruke fagspråk og argumentere saklig i diskusjoner, samtaler, muntlige presentasjoner og skriftlige framstillinger om norskfaglige og tverrfaglige temaer.

Kommentar:

Gjeldende plan sier at elevene skal kunne «uttrykke seg med et variert ordforråd». I den kommende planen er tilegnelsen av et rikt ordforråd forbigått i stillhet: Både for mellomtrinnet og ungdomstrinnet er det tilegnelsen av et fagspråk som er i fokus i læreplanen. Ryggdekningen for å bygge opp elevenes ordforråd og god språkbruk ligger i beskrivelsen av det å kunne skrive, for elevene skal kunne uttrykke seg «med stadig større språklig sikkerhet».

Mål 9

Eleven skal kunne informere, fortelle, argumentere og reflektere i ulike muntlige og skriftlige sjangre og for ulike formål tilpasset mottaker og medium.

Kommentar:

Målet erstatter «skrive kreative, informative, reflekterende og argumenterende tekster på hovedmål og sidemål med begrunnede synspunkter og tilpasset mottaker, formål og medium». Noen viktige forbedringer her: Begrepet «kreative tekster», som er svært vanskelig å definere, er tatt bort. Det er igjen greit å «fortelle» i norskfaget på ungdomstrinnet. Og man går bort fra en forståelse om at hele tekster skal være for eksempel «argumenterende»: I lengre tekster fra virkeligheten (kronikker) er det vanlig å veksle mellom å argumentere, informere, fortelle og reflektere.

Mål 10

Eleven skal kunne skrive tekster med funksjonell tekstbinding og riktig tegnsetting og mestre rettskriving og ordbøying på hovedmål og på sidemål.

Kommentar:

Gjeldende plan sier at elevene skal kunne «mestre formverk, ortografi og tekstbinding». Ordet «tegnsetting» er nå kommet inn. Når setninger er løftet fram i andre mål, kan man lese endringen som et signal om at ungdomstrinnet skal ta et større ansvar for at elevene lærer seg å sette riktig tegn på riktig plass.

NY LÆREPLAN I NORSK FOR UNGDOMSTRINNET

Mål 11

Eleven skal kunne bruke fagspråk og kunnskap om grammatikk, tekststruktur og sjanger i samtale om og bearbeiding av tekster.

Kommentar:

I gjeldende plan skal elevene kunne «beherske grammatiske begreper som beskriver hvordan språk er bygd opp» og «bruke grammatiske begreper til å sammenlikne bokmål og nynorsk». I den kommende læreplanen er den praktiske nytten av grammatikkunnskaper tydeligere vektlagt. Begrepet tekststruktur kan omfatte den omvendte nyhets-trekanten, aktantmodellen, Hollywood-modellen, sirkelkomposisjon, parallellfortellinger og rammefortellinger. I tillegg kan tekstbinding kobles til tekststruktur.

Mål 12

Eleven skal kunne uttrykke seg i ulike sjangre og eksperimentere med sjangre på kreative måter.

Kommentar:

Her vektlegges den lekne tilnærmingen og den kreative delen av norskfaget. Når ordet «sjanger» er brukt, kan tankene lett gå til noveller, kåseri, revy, kortfilm og diverse blandings-sjangrer. Ordet «teksttype» har nok vært vurdert, siden et slikt ord ville pekt tydeligere mot de nye formatene som ny teknologi muliggjør, for eksempel podkaster og digitale bildefortellinger. Målet likner mye på «Mål 9», som handler om å mestre sjangrer skriftlig og muntlig.

Mål 13

Eleven skal kunne lage sammensatte tekster og begrunne valg av uttryksformer.

Kommentar:

Gjeldende læreplan sier at elevene skal kunne «planlegge, utforme og bearbeide egne tekster manuelt og digitalt, og vurdere dem underveis i prosessen ved hjelp av kunnskap om språk og tekst». Det nye målet er altså en klar videreføring av det gamle. En kan hevde at målet er mer vektlagt nå, siden det står ved siden av færre andre mål. Sammensatte tekster kan for eksempel omfatte aviser, nettsider, bildebøker, illustrerte diktsamlinger, korte dokumentar- og spillefilmer.

Mål 14

Eleven skal kunne forklare den historiske bakgrunnen for bokmål og nynorsk og reflektere over statusen til de offisielle språkene i Norge i dag.

Kommentar:

Den første delen av målformuleringen er svært lik gjeldende plan: «forklare bakgrunnen for at det er to likestilte norske målformer». Norsk og samisk blir regnet for å være de offisielle språkene i Norge i dag, før den nye språkloven blir vedtatt. Også kvensk, romani og romanes har et offisielt preg gjennom lovverket. Det nye målet peker mot et historisk perspektiv og mot dagens språkdebatt og språkpolitikk.

Mål 15

Eleven skal kunne utforske språklig variasjon og mangfold i Norge og reflektere over holdninger til ulike språk og talespråk-varianter.

Kommentar:

Gjeldende plan sier at elevene skal kunne presentere resultatet av en fordypning i to selvvalgte emner: et forfatterskap, et litterært emne eller et språklig emne. Det språklige emnet er med den nye planen løftet fram. Talespråkvarianter kan omfatte både dialekter, sosiolekter, etnolekter, ungdomsspråk og kjønnsavhengig språkbruk.

God og sikker språkføring, hva er det?

Når sensorer skal vurdere skriftlige eksamensbesvarelser i norskfaget, skal de blant annet lete etter variasjon i ordforrådet, sikker språkføring og god bruk av språklige virkemidler. Tabellen nedenfor gir konkrete eksempler på hvilke stiltrekk sensorerne ser etter når de leter etter gode grunner for å sette karakterene opp.

Stiltrekk	Effekten av stiltrekket	Eksempler
Leserhenvendelser	Leseren trekkes inn i teksten.	«Så, kjære ungdommer ...» «Hvis du følger de rådene som vi gir ...»
Varierte setningstyper	Leseren trekkes inn i teksten.	Fire varianter: «Det finnes ...» (påstander) «Det viktigste prinsippet er ...» (vurderinger) «Hva ...?» (spørsmål) «Ta til motmæle og be om ...» (oppfordringer)
Retoriske spørsmål	Leseren trekkes inn i teksten.	«Skulle jeg ha gitt opp?»
Tydelig og saklig språkbruk	Skaper tillit og gir mulighet til nyansering.	«Det tredje årsaken som jeg mener det er viktig å trekke fram, er å være med på aktiviteter som du selv ikke tjener noe på. Med det mener jeg at du kan delta i prosjekter for å redde gauper eller andre dyr. En slik innsats vil vise at du ikke er selvopptatt og egoistisk, men kan sette dine egne behov til side og bruke kreftene dine på fellesskapets beste.»
Variert uttrykksmåte	Skaper tillit og gir mulighet til nyansering.	«et godt liv og en lys framtid», «muligheter», «ungdommers framtidsmuligheter», «et godt arbeidsliv og privatliv»
Uformell språkbruk	Kan styrke elevens stemme i teksten og skape tillit.	«De jentene gir full guffe, det vet jeg.» «helt sykt om de spør meg»
Formell språkbruk	Nøytral stil som kan styrke tilliten til skribenten.	«En ulempe vi bør ta hensyn til, er ...» «Ifølge X bør Y forbys.» «Det vil være fornuftig å ...»
Retoriske virkemidler	Språket blir rytmisk og malende, og leseren trekkes inn i teksten.	Anafor: «Den dagen da ... den dagen da ...» Bokstavrim: « V akre v endinger ...», «i h ui og h ast» Intensivering: «Ikke én gang til, ikke på tusen år, aldri mer!» Metafor: «Fra Stettin til Trieste har et jernteppe lagt seg over Europa.» Parallellisme (gjentakelse av grammatisk form): «ingen over, ingen ved siden» Sammenlikning: «ren som en nyvasket baby» Variasjon: «Så elegant! Så kaldt! Så vakkert av Ødegaard!»
Uttrykksfulle formuleringer	Kommunikasjonen blir presis og levende.	«muligheter også utenfor våre grenser» «motivasjonen og drivkraften til å lykkes»
Illustrative forklaringer	Kommunikasjonen blir presis og levende.	«At du ikke er egoistisk innebærer at du kan la dine egne behov komme i andre rekke.»

NB: Hva som er god bruk av virkemidler, avhenger av formålet med teksten, mottakeren og sjangeren/teksttypen. Husk på at læreren kan gi plusspoeng for andre virkemidler enn dem som er gjengitt i tabellen.

Hovedkilde: Skolverket (2019): «Kommentarer til bedömningsmatriserna. Nationella prov i svenska»

Hvilke ord kan vi bruke for å beskrive språk og stil i en tekst?

Virkemidler

Allusjon
Anafor
Besjeling
Epifor
Gjentakelse
Humor
Ironi og ironisignaler
Klisjéer
Kontrast
Metaforer
Ordspill
Overdrivelse
Paradoks
Pars pro toto
Retoriske spørsmål
Rim
Rytme
Sammenligning
Symbol
Underdrivelse

Kontaminasjon
Pleonasme
Språkblomst

Ulike typer ord

Arveord
Lånnord
Importord
Fremmedord
Avløserord
Nyord
Moteord

Dialektord
Slangord
Verdiladde ord
Minusord
Plussord
Nullord
Banneord
Diskriminerende ord
Hånsord
Skjellsord
Tabuord
Noaord
Honnørord
Fyllord
Småord
Sammensatte ord

Fornavn
Etternavn
Kallenavn
Kjæle navn
Ekkoord
Initialord

Flerordsuttrykk

Bevingede ord
Bibelske ord og uttrykk
Faste vendinger
Fraser
Idiomer
Kollokasjoner
Ordspråk og ordtak
Slagord
Visdomsord

Grammatikk

Konservative former
Radikale former

Ordklasse
Pronomenbruk
Posisjonering
Jeg-form
Du-form
De-form
Vi-form
Pluralis majestatis
Intimitetstyranni

Determinativ
Interjeksjoner
Hilseord
Onomatopoetikon
Utropsord
Ropeord
Svarord
Spørreord
Verbtider
Historisk presens
Nominalisering
Verbalsubstantiv

Enkel bestemmelse
Dobbel bestemmelse
Etterstilt eiendomsord
Foranstilt eiendomsord
Genitivsuttrykk
Infinitivkonstruksjon

Setningsgrammatikk

Syntaks
Imperativsetninger
Spørresetninger
Fortellende setninger
Setningslengde
Og-så-fortellinger
Sideordning
Underordning
Passivkonstruksjoner
Setningsfragmenter
Setningskløyving
Det-setninger
Setningsknote

Tekstbinding

Referansekjeder
Referentkobling
Setningskobling
Tekstbindingsord
Tekstordnere

Talespråk

Dialekt
Etnolekt
Kronolekt
Multietnolekt
Sexolekt
Sosiolekt
Ungdomsspråk

Samtalegrammatikk

Selvkorrigeringer
Reparasjoner
Pauser
Lyttemarkører (returord)
Nølelyder
Nøleord
Her-og-nå-språk

Betydning

Ordfamilie
Antonym
Synonym
Homonym
Overbegrep (sekkeord, paraplyord, hyperonym)
Sidebegrep (ekvonym)
Underbegrep (hyponym)
Meronym
Holonym

Betydningsfelt
Denotasjoner
Konnotasjoner
Assosiasjoner

Stil

Ordvalg
Lavstil
Mellomstil
Nøytralt standardspråk
Objektivt språk
Høystil
Stilbrudd
Sjargong

Holdningsmarkør
Høflighetsmarkør
Styrkemarkør

Abstraksjonsstige
Barnespråk
Byråkratspråk
Direkte uttrykksform
Emojier
Indirekte uttrykksform
Fagspråk
Forretningsstil
Etterlysningsstil
Eventyrstil
Hverdagsspråk
Høflighetsuttrykk
Indre monolog
Juridisk språk
Kansellistil
Klarspråk
Leserhenvendelser
Opphopning
Ordknapp stil
Ordrik stil
Papirknitrende ord
Personlig stil
Replikrealisme
Språklige dempere
Språklige forsterkere
Sagastil
SMS-språk
Tankestrøm
Tåkeprat
Upersonlig stil
Vage uttrykk
Vennlig tone

Nye eksamensordninger på trappene

Kunnskapsdepartementet har nedsatt en egen eksamensgruppe som vurderer om dagens eksamensordninger gir relevant, pålitelig og rettferdig vurdering. Løsningen for norsk skriftlig, med egen forberedelsesdag og to eksamensdager, står lagelig til for hugg.

Eksamensgruppen skal levere sin sluttrapport på nyåret 2019. For ungdomstrinnet reiser flere spørsmål seg:

- Skal skriftlig eksamen fortsatt være aktuelt bare for norsk, engelsk og matematikk, eller bør ordningen omfatte færre/flere fag?
- Kan det være aktuelt å innføre en tverrfaglig skriftlig eksamen, knyttet til temaene folkehelse og livsmestring, bærekraftig utvikling, og demokrati og medvirkning? Ved opptak til videregående kan en slik eksamenskarakter telle likt som andre karakterer.
- Må eksamen i norsk hovedmål og sidemål ha lik form, eller kan man sikre bredere vurdering ved å la den ene eksamenen omfatte en ren leseprøve og/eller en avkrysningsprøve i grammatikk og rettskriving?
- Lar det seg forsvare at noen elever trekkes ut til å få to ekstra norskkarakterer på vitnemålet, særlig når man vet at den gjennomsnittlige eksamenskarakteren i norsk er klart lavere enn for engelsk og matematikk?
- Vil det bli lettere å lage gode eksamensoppgaver hvis prøvenemnda slipper å forholde seg til forberedelsesdag og forberedelsesmateriale?

Våren 2020 og 2021 vil elevene i grunnskolen møte den nåværende eksamensordningen, mens dagens åttendeklassinger mest sannsynlig vil møte en helt ny eksamensordning i 2022.

Særlig er det grunn til å tro at forberedelsesdagen ligger tynt an. Med tre eksamensdager i norsk er det vanskelig for skolene å utnytte de

siste maidagene på en god måte, særlig hvis skolene på andre maidager må arrangere skriftlig eksamen i engelsk og matematikk. Dessuten har norsklærere og sensorer gjentatte ganger påpekt at forberedelsesmateriale i norskfaget ikke fungerer etter hensikten: Elevenes forberedelser betaler seg i liten grad på eksamensdagen.

Selvvalgt eksamensfag i muntlig?

Kunnskapsdepartementet forutsetter at det skal utvikles både skriftlig og muntlig eksamen for fremtidens tiendeklassinger, men det er ikke gitt at dagens trekkordning fortsetter. I Tyskland og i Baltikum kan elever selv velge sitt muntlige eksamensfag, og de velger som regel sitt beste fag. På den måten øker sannsynligheten for at eksamensdagen blir et godt minne for elevene – og noe å vokse videre på. Samtidig reduseres sannsynligheten for at flaks og uflaks med eksamenstrekket avgjør hvilken skole elevene kommer inn på.

Selve eksamensordningen i norsk muntlig har i dag bred tilslutning, både fra elever og lærere, så det ligger ikke i kortene at den muntlige eksamensformen blir endret.

Høring er varslet

Da fagfornyelsen ble lansert, var et av poengene at vurderingsordningene skulle utarbeides samtidig med kompetansemålene, for å sikre godt samsvar mellom de ulike delene av læreplanen. Eksamensordningen blir nå laget i etterkant likevel, men lærere og andre skolefolk skal få anledning til å uttale seg. Noen dato for høringen er ennå ikke fastsatt.

Ikke lett å få gode eksamenskarakterer

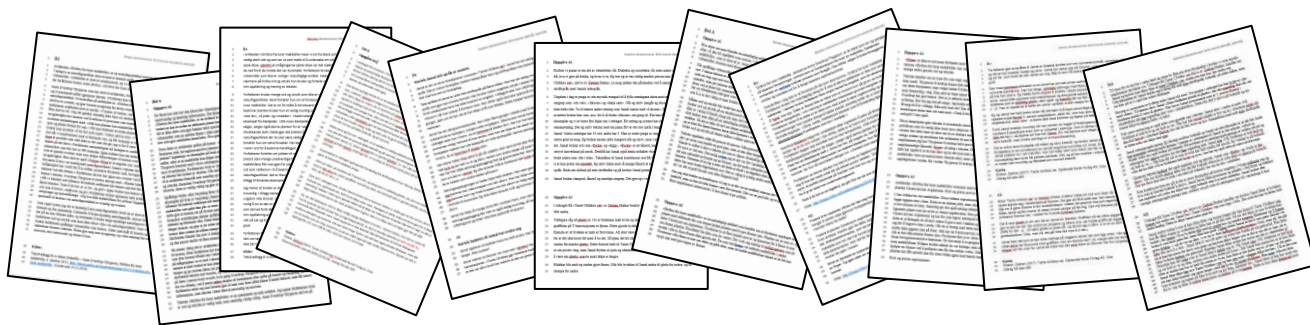
Eksamensresultatene fra våren 2019 viser at gjennomsnittskarakteren også i år var langt lavere enn standpunktkarakteren. I norsk sidemål fikk 38 prosent av guttene enten karakteren 1 eller 2 til eksamen, opp 12 prosentpoeng sammenliknet med våren 2018.

Kjønnsforskjellene er fortsatt store til eksamen. Guttenes gjennomsnittskarakter i hovedmålet og sidemålet var henholdsvis 3,1 og 2,8. For jentene lå snittet på 3,7 og 3,4, altså seks tideler høyere.

Også på toppen av karakterskalaen var det jentene som utmerket seg positivt. Blant jentene

fikk 20 prosent fem eller sekser i hovedmålet, mens 13 prosent fikk femmer eller sekser i sidemålet. Tilsvarende tall for guttene var 8 og 5 prosent.

Karakternivået blant guttene er alt annet enn gledelig. Får de vist fram hva de kan?

Norsknytt har frikjøpt 11 eksamenssvar

Forslag til bruksmåter

Norsknytt har sikret seg rettighetene til seks hovedmålsbesvarelser og fem sidemålsbesvarelser fra våren 2019, i tillegg til to eksempelsvar skrevet av Vg3-elever. Norsknytt-abonnenter kan bruke elevtekstene fritt i klasserommet. Her er forslag til bruksmåter:

1. Bruk tekstene som modelltekster

Hvis elever skal prestere godt på eksamen, er det viktig at de kjenner til kva som forventes av dem. De frikjøpte eksamenssvarene har kvaliteter som gir de fleste elever noe å strekke seg etter, og noe å lære av. Linjenummereringen fantes ikke i eksamenssvarene opprinnelig, men er tatt med for å lette samtalene i klassen.

2. Lag rollespill – elevene som sensorer

La elevene gå inn i rollene som sensorer. Gi dem oppgavene, vurderingsmatrisen og eksamenssvarene – og la dem vurdere tekstene med karakter. Be elevene være positive, iallfall i starten, og se etter gode sider ved eksamenssvaret. Før en felles gjennomgang kan det være lurt å gi hver gruppe tid til å forberede et innlegg om ett bestemt vurderingsområde. Elevene kan også gå inn i rollen som klagesensor og vurdere om den opprinnelige karakteren var rimelig og riktig. Kanskje kan elevene få oppgitt gal karakter i starten?

3. Fagsamtale om elevtekster

Elevene kan i grupper analysere og reflektere over svake og sterke sider i eksamenssvarene. Disse samtalene kan elevene framføre, eventuelt gjøre lyd-opptak av.

4. Responstrening

Én ting er å påpeke sterke og svake sider i et eksamenssvar. Noe annet er å gi råd om hvordan teksten kunne ha blitt bedre. Kan elevene påpeke lese-, skrive- og prøve-strategier som burde ha vært brukt?

5. Gjør eksamenssvarene bedre

Hvor ofte foretar elever dype endringer i sine egne tekster? Kanskje er det lettere og morsommere for elevene å bearbeide andres tekster? La elevene forandre og dikte videre på fortellingene.

6. Feilfinningskonkurranse

Korrekturarbeid er en viktig del av ferdigstillingsfasen, som elever gjerne må øve mer på. Kopier opp enkeltsider fra eksamenssvar i A3-format og la to og to elever samarbeide om å finne og rette opp feil. Læreren kan motivere til fortsatt innsats ved å angi hvor mange feil som finnes på hver linje.

7. Arbeid med oppgaveark

Til hvert eksamenssvar har Norsknytt utarbeidet et eget oppgaveark og fasit/løsningsforslag. Mange av oppgavene gjelder korrekt språkbruk og kan gi retning til elevenes arbeid. Det er også mulig å dele ut oppgavearkene til enkeltelever som liker eller trenger å arbeide på egen hånd.

8. Diskuter karakterene med kollegaer

Kan norsklærerne på skolen samles for å diskutere seg fram til riktig karakternivå? Kan også naboskolene blir med? Ingen-ting hjelper mer enn karaktersamtaler for å sikre lik vurderingspraksis lærere imellom. Husk på at karakterene på Norsknyttts eksamenstekster er fastsatt av to sensorer – og at karakternivået på ingen måte er velsignet av noe oppmannskorps.

Vurderingsmatrise for eksamen 2019

		Karakteren 2	Karakterene 3 og 4	Karakterene 5 og 6
Hovedområder i læreplanen for norsk: Skriftlig kommunikasjon og Språk, litteratur og kultur	Første-inntrykk	Eksamenssvaret kommuniserer til en viss grad ut fra oppgavene som er gitt	Eksamenssvaret kommuniserer ut fra oppgavene som er gitt	Eksamenssvaret kommuniserer som helhet ut fra oppgavene som er gitt
	Innhold og kildebruk	Eksamenssvaret - har innhold som til en viss grad er tilstrekkelig og relevant for oppgaven - viser noe forståelse av innholdet i tekstvedlegg, og enkel bruk av kilder når oppgavene ber om det - viser noe faglig kunnskap	Eksamenssvaret - har relevant innhold med en viss utdyping - viser ganske god forståelse av hovedinnhold og detaljer i tekstvedlegg, og bruk av relevante kilder - viser ganske god faglig kunnskap	Eksamenssvaret - har relevant innhold med utdyping - viser god forståelse av hovedinnhold og detaljer i tekstvedlegg, og selvstendig bruk av relevante kilder - belyser tema ved hjelp av faglig kunnskap
	Oppbygging	Eksamenssvaret - er bygd opp med en viss struktur både på avsnittsnivå og tekstnivå - har enkel eller lite variert tekstbinding - har utforming/layout som til en viss grad tjener formålet med teksten	Eksamenssvaret - er bygd opp med stort sett formålstjenlig struktur både på avsnittsnivå og tekstnivå - har formålstjenlig tekstbinding - har i stor grad formålstjenlig utforming/layout	Eksamenssvaret - er bygd opp med en klar og formålstjenlig struktur både på avsnittsnivå og tekstnivå - har formålstjenlig og variert tekstbinding - har formålstjenlig utforming/layout
	Språk og stil	Eksamenssvaret - viser et enkelt eller lite variert ordforråd - har forståelig språkføring og setningsbygning til en viss grad tilpasset innhold, formål, mottaker og medium - har innslag av faguttrykk eller språklige virkemidler	Eksamenssvaret - viser ganske god variasjon i ordforrådet - har ganske god språkføring og setningsbygning stort sett tilpasset innhold, formål, mottaker og medium - viser ganske god bruk av faguttrykk eller språklige virkemidler	Eksamenssvaret - viser et variert ordforråd - har gjennomført språkføring og setningsbygning tilpasset innhold, formål, mottaker og medium - viser selvstendig bruk av faguttrykk eller språklige virkemidler
	Formelle ferdigheter	Eksamenssvaret - har korrekt rettskriving i høyfrekvente ord og viser korrekt bruk av de mest sentrale reglene i formverket - viser tegnsetting som er nødvendig for kommunikasjonen - viser at eleven til en viss grad kan sitere og referere til kilder	Eksamenssvaret - har stort sett korrekt rettskriving og viser stort sett korrekt bruk av reglene i formverket - viser stort sett korrekt tegnsetting - viser at eleven kan sitere og referere til kilder på en etterprøvbart måte	Eksamenssvaret - har gjennomgående korrekt rettskriving og viser gjennomgående korrekt bruk av reglene i formverket - viser gjennomgående korrekt tegnsetting - viser at eleven kan sitere korrekt og referere til kilder på en etterprøvbart måte
Samlet vurdering		✓ Karakteren 2 uttrykker at eleven har lav kompetanse i faget.	✓ Karakteren 3 uttrykker at eleven har nokså god kompetanse i faget. ✓ Karakteren 4 uttrykker at eleven har god kompetanse i faget	✓ Karakteren 5 uttrykker at eleven har meget god kompetanse i faget. ✓ Karakteren 6 uttrykker at eleven har svært god kompetanse i faget.
Karakteren 1 uttrykker at eleven har svært lav kompetanse i faget, en lavere kompetanse enn det som er beskrevet ovenfor.				

Eksamensoppgavene i norsk skriftlig for 10. trinn – våren 2019

NORSK HOVEDMÅL (BOKMÅLSTEKST HER)

Oppgave A1

Forfatteren av artikkelen «Dritbra frø lurer møkkbille» har brukt språklige virkemidler som ikke er vanlige i naturfaglige artikler. Vis med eksempler hvordan forfatteren bruker ord og uttrykk på uventede måter. Skriv din mening om hva det gjør med din oppfatning av teksten. Begrunn svaret ditt.

Oppgave A2

Skriv en tekst der du kort og presist oppsummerer hovedinnholdet i artikkelen «Dritbra frø lurer møkkbille».

I del B skal du velge én av oppgavene.

Oppgave B1

Lag en tekst der du drøfter om det er viktig at voksne bryr seg om naboenes barn og ungdommer. Bruk hele eller deler av sitatet fra tidligere statsminister Gro H. Brundtlands tale i teksten din. Sitatet finner du i forberedelsesmaterialet. Teksten skal publiseres på nettstedet til Røde Kors Ungdom. Lag en overskrift som får leseren interessert i innlegget ditt.

Oppgave B2

Tekstutdragene fra *Mi briljante venninne* og *Ronja Rövardotter* i forberedelsesmaterialet skildrer starten på vennskap som er sterke, men utfordrende. Skriv en tekst der to personer ser tilbake på et barndomsvennskap. Teksten din må få fram hvordan vennskapet ble utfordret og styrket gjennom det de opplevde sammen i barndommen. Lag en overskrift som trekker fram en egenskap ved vennskapet, venninnen eller vennen.

Oppgave B3

Boligbyggelaget OBOS vil skape oppmerksomhet om appen Nabohjelp og skal gi ut en tekstsamling med nabohistorier. Tekstsamlingen skal ha tittelen *Min briljante nabo*. Skriv ditt bidrag til denne samlingen. Lag en overskrift der du beskriver naboen: «Min ... nabo». Bruk gjerne et adjektiv som kan fange leserens interesse.

Oppgave B4

På side 12–13 finner du utdrag fra boka *Jakob og Neikob*. Naboen. Gjør greie for tema, budskap og virkemidler i den sammensatte teksten. Beskriv og vurder hvordan samspillet mellom tekst og bilde får fram budskapet. Lag overskrift selv.

Oppgave B5

De to tekstene *Tante Ulrikkes vei* og «Ghettoparasitt» i forberedelsesmaterialet tematiserer begge utfordringer i et flerkulturelt samfunn med sosiale ulikheter. Gjør greie for og vis med eksempler hvordan dette temaet kommer til uttrykk i disse utdragene. Bruk norskfaglige begreper. La overskriften speile en av utfordringene eller en av ulikhetene du tar opp i teksten din.

NORSK SIDEMÅL (NYNORSKTEKST HER)

Oppgave A1

Bruk vedlagde utdrag frå romanen *Tante Ulrikkes vei*. Beskriv Jamals talespråk i utdraget. Vis til eksempel på likskapar og skilnader mellom Jamals talespråk og ditt eige skriftspråk, anten normert bokmål eller nynorsk. Bruk omgrep som viser at du har kunnskapar om språk og grammatikk.

Oppgave A2

Beskriv kort korleis Jamal opplever at bydelen hans er blitt endra.

I del B skal du velje ei av oppgåvene:

Oppgave B1

Skriv ein tekst der du får fram haldningar til språk. Du kan anten skrive ein tekst der formålet er å påverke lesaren, eller du kan skrive ein meir skjønnlitterær tekst for å underhalde lesaren. Lag ei overskrift der du stiller eit spørsmål som kan vekke lesaren si interesse.

Oppgave B2

Det lokale biblioteket skal lage ei tekstsamling med tittelen *Språk og tilhøyrsløse*. Skriv ein tekst der du på ein kreativ måte får fram at naboar med ulik språkleg bakgrunn eller tilhøyrsløse misforstår kvarandre. Teksten skal innehalde replikkveksling med talespråk som dialekt, slang, multietnolekt eller nabospråk. Bruk ein replikk frå teksten din som overskrift.

Oppgave B3

Med utgangspunkt i sitatet av Robert Frost, «Gode gjerde gir gode naboar», inviterer ei avis elevar på 10. trinn til å skrive tekstar om temaet «Naboar». Skriv ein tekst til avisa der du reflekterer over sitatet, og der formålet er å få lesarane til å gjere det same. Lag ei overskrift der du stiller eit direkte spørsmål til lesaren.

Oppgave B4

I førebuingmaterialet har du lese at Nordisk råd ønsker å oppheve geosperre av digitale TV-kanalar mellom dei nordiske landa. Rådet vil at ungdomar skal seie kva dei meiner om saka. Skriv ein tekst der du argumenterer mot geosperre slik at språkfelleskapen i Norden blir halden ved lag og styrkt. Grunngi synspunkta dine. Lag ei overskrift der du bruker eitt av argumenta dine eller konklusjonen din.

Hva gjør eksamenssvaret interessant som undervisningsmateriale i klasserommet?

Bentes tekst (4 sider)

Skrev på bokmål (hovedmål)
Valgte B3-oppgaven (min ... nabo)
Fikk eksamenskarakteren 4

A1-svaret rommer påstander og feiloppfatninger som gjør teksten godt egnet til å trene opp andre elevers kritiske tenkning. A2-svaret er et meget godt sammendrag. B3-svaret, fortellingen «Min fantastiske nabo», egner seg ypperlig til bearbeiding, både språklig og innholdsmessig.

Blendas tekst (4 sider)

Skrev på bokmål (hovedmål)
Valgte B3-oppgaven (min ... nabo)
Fikk eksamenskarakteren 4

A1-svaret har gode eksempler fra tekstvedlegget, men begrunnelsene blir for tynne. B3-svaret, «Min vakre nabo», er en romantisk fortelling med god språklig flyt. B3-svaret er samtidig klisjeaktig – og dermed en tekst elever vil kunne like å dikte videre på og forandre. NB: Mange kommafeil!

Baraks tekst (4 sider)

Skrev på bokmål (hovedmål)
Valgte B3-oppgaven (min ... nabo)
Fikk eksamenskarakteren 5

Alle Baraks tre svar er innholdsrike, velkomponerte og velskrevne. Skrivestilen er ulik i A-delen og B-delen, så Barak får vist bred kompetanse. En diskusjon om kvalitetene i B3-svaret, der homoseksualitet er et tema, vil kunne splitte elevene. Er fortellingen god nok og rik nok?

Bastians tekst (4 sider)

Skrev på bokmål (hovedmål)
Valgte B3-oppgaven (min ... nabo)
Fikk eksamenskarakteren 6

Eksamenssvaret har et spesielt godt innhold i B3-svaret, der Bastian forteller om en nabo som er blitt senil. Hva gjør fortellingen fengende og spennende? Hva bidrar de tomme plassene i fortellingen til? Hvordan kan fortellingen utvides? OBS: En del språkfeil!

Brynhilds tekst (4 sider)

Skrev på bokmål (hovedmål)
Valgte B4-oppgaven (Jakob/Neikob)
Fikk eksamenskarakteren 4

Eksamenssvaret er meget langt. Poenger blir stadig gjentatt med nye ord, og det dukker opp påstander som ikke holder vann. Elever flest har ofte vondt for å kutte i egne tekster: Her kan elevene prøve å halvere ordmengden uten at innholdet blir vesentlig svekket.

Brages tekst (4 sider)

Skrev på bokmål (hovedmål)
Valgte B5-oppgaven (sosial ulikhet)
Fikk eksamenskarakteren 5

Både i A1-svaret og B5-svaret viser Brage evne til å reflektere rundt tekstvedlegg. For andre elever kan det være interessant å undersøke hva Brage velger å sitere – og i hvilken grad han klarer å reflektere klokt rundt de ulike sitatene. Noe rettskrivningsrusk og brudd på kommaregler.

Svantes tekst (2 sider)

Skreiv på nynorsk (sidemål)
Valde B1-oppgåva om språk
Fekk eksamenskarakteren 4

God nynorsk, men med ein god del feil og feiltypar. B1-svaret er eit kåseri med litt snert – og gode norskfaglege poeng om falske vennar og fleirspråklegheit. På minussida kjem lite lesarvennlege tankesprang i innleiing og avslutning, dessutan feiloppfatningar om låneord og ordtak.

Sabrinas tekst (2 sider)

Skreiv på nynorsk (sidemål)
Valde B3-oppgåva om gjerde
Fekk eksamenskarakteren 4

A1-svaret er det beste av dei tre svara. I A2-svaret kastar eleven bort tid på å skrive langt og utflytande i staden for å skrive kort og konsist. I klasserommet kan A2-svaret passe bra for å øve på å kutte i ein tekst. B3-svaret inneheld enkle refleksjonar. Tips: Samanlikn B3-svaret med Siverts.

Siverts tekst (2 sider)

Skreiv på nynorsk (sidemål)
Valde B3-oppgåva om gjerde
Fekk eksamenskarakteren 6

Sjølv om B1-svaret ikkje seier noko om likskapar, og sjølv om det finst rusk i rettskriving og bøyingsformer, valde sensorane å bruke toppkarakteren. B3-svaret har spesielt gode refleksjonar om grensetemaet. I klasserommet kan det vere fruktbart å samanlikne B3-svara til Sabrina og Sivert.

Sanders tekst (2 sider)

Skreiv på nynorsk (sidemål)
Valde B4-oppgåva om geosperre
Fekk eksamenskarakteren 3

Kanskje er eksamenssvaret så godt at det kunne ha halde til karakteren fem ut frå innhaldet, tekstoppybygninga, språkbruken og teiknsetjinga, men i norsk sidemål tel også den nynorske rettskrivinga mykje. I denne teksten kan elevlar leite fram og rette opp mange feil og feiltypar.

Samuels tekst (3 sider)

Skreiv på nynorsk (sidemål)
Valde B4-oppgåva om geosperre
Fekk eksamenskarakteren 5

A1-svaret, der Samuel samanliknar Jamals talemål med sitt eige skriftspråk, er fagleg solid og stort sett med god struktur. B4-svaret inneheld interessante tankar om geosperre og nabospråkforståing. Kunne Samuel fått ein seksar med betre rettskriving og færre kommateikn?

Hvordan kan eksamenskarakteren begrunnes?

De norskfaglige begrepene som blir brukt i A1-svaret, bidrar i liten grad til dypere forståelse av tekstvedlegget. Feiloppfatninger finnes. A2-svaret viser god lese- og skrivekompetanse. B3-svaret er noe på siden av oppgaven som er gitt, og innholdet er klisjépreget. Tekstoppbygningen fungerer i alle delsvær. Språkbruken er klar og noe variert, men en del ord brukes påfallende ofte. Eksamenssvaret inneholder forholdsvis få formelle feil.	Bente
Det blir vist middels god lesekompetanse og middels gode norskfaglige kunnskaper gjennom A-svarene. A2-svaret skulle være en kort oppsummering, men nærmer seg en detaljert gjenfortelling. B3-svaret er en romantisk fortelling der sjangerforventningene blir oppfylt på en tilfredsstillende måte. Tradisjonell tekstoppbygning. Setningslengdene har fin variasjon i B3-svaret. Alt i alt mange kommafeil, men for øvrig stødig regelbruk.	Blenda
A-svarene viser meget god lesekompetanse og god norskfaglig innsikt, selv om bruken av norskfaglige begreper er begrenset. Gjennom fortellingen i B3-svaret blir det vist god evne til å bygge opp spenning i skjønnlitterære fortellinger. Alle de tre eksamenssvarene har meget god struktur. Selve språkbruken er kreativ og holder høyt nivå, og eleven mestrer flere skrivestiler. Eksamenssvaret inneholder forholdsvis få gale ordvalg og formelle feil.	Barak
I A1-svaret varter eleven opp med meget gode observasjoner og flotte refleksjoner. B3-svaret er en særdeles god fortelling med interessante skikkelser, troverdige skildringer og megetsigende replikker. Eksamenssvaret viser elegant tekstoppbygning i ulike sjangrer. Alle de tre oppgavesvarene er svært velskrevne, blant annet gjennom kreative, presise og varierte ordvalg. Noe språklig rusk finnes i form av gale ordvalg, skrivefeil og kommafeil.	Bastian
Brynhilds tre tekster er relevante svar på oppgavene som er gitt. Gjennomgående brukes det for mange ord for å formidle poengene. Feiloppfatninger finnes. Tekstoppbygningen er meget god med temasetninger og tydelig markerte avsnitt. Språkbruken er stort sett variert, men for ofte brukes pekeordene «dette», «denne» og «disse». Tegnsettingen og rettskrivningen er meget god. Den manglende bruken av punktum er et klart minus.	Brynhild
Brage viser meget god lesekompetanse gjennom bruken av tekstvedlegg i ulike sjangrer. Meget gode norskfaglige kunnskaper blir vist gjennom refleksjonene. Eksamenssvarene viser ryddig og klargjørende tekstoppbygning, med unntak av et svært langt avsnitt i A1. Det finnes mange gode og varierte ordvalg i eksamenssvaret, men også noen gale ordvalg. Det blir vist meget god mestring av formelle ferdigheter. Noen skrivefeil og kommafeil forekommer.	Brage
Innhaldet i B-svaret er på høgt nivå med humor og gode poeng om omsetjing, nabospråk og det fleirspråklege Noreg. Feiloppfatningar om lånord og ordtak finst. I A1-svaret blir det brukt fleire relevante faguttrykk. Tekststrukturen er gjennomgåande god, men både innleiinga og avslutninga til kåseriet er uryddige. Rimeleg god nynorsk. Ein del riktig, men også ganske mange feil og feiltypar når det kjem til teiknsetjing og rettskriving.	Svante
I A1-svaret syner eleven god evne til å beskrive språklege skilnader i eit tekstvedlegg. Innhaldet i A2-svaret er eit relevant, men vel ordrikt svar på oppgåva. I B-svaret blir det berre vist enkle refleksjonar. Eleven skriv på ein lett forståeleg måte med mange sikre formuleringar. Teiknsetjinga er rimeleg sikker. Når det gjeld nynorsken, finst det etter måten mange feilskrivningar og feiltypar, så samla sett kan ein kalle dei formelle ferdigheitene for gode.	Sabrina
Innhaldsmessig er dei tre oppgåvesvara suverene. Samla sett inneheld eksamenssvaret mange relevante moment, god bruk av tekstvedlegg og innsiktsfulle refleksjonar. Også tekststrukturen held eit svært høgt nivå, med tematiske avsnitt, gode startsetningar og fin veksling mellom fakta og refleksjonar. Eksamenssvaret viser varierte og vellukka ordval og setningskonstruksjonar. Til saman finst ein god del formelle feil, men få grove feil.	Sivert
Sander har droppa å skrive om likskapar i A1-oppgåva, og i B4-svaret har han heilt misforstått synet til Nordisk råd. Elles er det mykje bra ved innhaldet, til dømes bruk av presise faguttrykk i A1-svaret. Tekstoppbygginga har høg kvalitet, både på tekstnivå og avsnittsnivå. Teiknsetjinga er stort sett riktig. Det finst ein god del rettskrivingsfeil i eksamenssvaret – også det ein må kunne kalle grove grammatiske feil.	Sander
Dei tre eksamenssvara er fagleg solide, og tekstoppbygginga er svært god. Eleven vik ikkje unna for komplekse setningskonstruksjonar. Sjølv om det finst eit overforbuk av kommateikn, er teiknsetjinga god. Eksamenssvaret inneheld ein del skrivefeil, men desse må ein sjå i lys av den gode språkføringa, den store ordvariasjonen og den totale tekstmengda eleven har produsert. Eksamenssvaret inneheld få brot på grunnleggjande nynorskreglar.	Samuel

1 Del A**2 Oppgave A1**

3 Hva skjer om man blander en naturfaglig artikkel med språklige virkemidler? Vil den falle i smak,
4 eller vil den bli oppfattet som useriøs. I denne teksten skal jeg analysere «Dritbra frø lurer
5 møkkbille», som er skrevet av Anne Sverdrup-Thygeson. Det jeg skal se på er bruken av språklige
6 virkemidler, komme med eksempler og tilslutt komme med min mening.

7 Når språklige virkemidler blir brukt i andre sammenhenger enn det vi er vant med kan det bli litt
8 rart. I denne teksten er det for det meste brukt sammenlikninger og besjeling. Sammenlikning er å
9 sette en ting opp mot noe annet, et kjennetegn er at det inneholder ordet «som». Besjeling er en type
10 metafor, man gir naturen eller døde ting liv og menneskelige egenskaper. Sammenlikning kommer
11 frem ved at frøet blir sammenliknet med reklamebransjen. At en plante sørger for salgsproduktet
12 har en tiltrekkende lukt gjør som at man får frem besjeling. For at de språklige virkemidlene skal ha
13 noe å si er det viktig at man bruker dem på rett måte.

14 Måten ord og uttrykk blir brukt har mye å si for hvordan man oppfatter teksten. Sverdrup-Thygeson
15 bruker ord og uttrykk på en utradisjonell måte i denne sammenhengen. Grunnen til dette er at det
16 ikke er vanlig å blande slang når man skriver en fagtekst. Når man hører ord som dritbra, selfie og
17 dritt tenker man ikke på en naturfaglig artikkel, man tenker at man overhører noen ungdommer som
18 snakker. Så det er ikke så rart om denne artikkelen ikke blir tatt på alvor. Utrykk som å gå fem på
19 og avslørt for åpent kamera hører ikke hjemme i en fagartikkel, mer i blader som se og hør. Ved å
20 bruke ord og uttrykk på denne måten svekkes patosen.

21 Tekster oppfattes ulikt fra person til person. Min personlige mening da jeg leste denne teksten var at
22 det var noen som hadde en god plan, men at den ikke fungerte helt. Jeg tenker når du velger å
23 blande to måter å skrive tekster på som er såpass forskjellig skal du passe deg som at det ikke blir
24 for mye av det ene. Personlig syntes jeg at det var litt vanskelig å henge med på sammenlikningene,
25 det ene sekundet en humle og en blomst, og det andre sekundet noen som blir avslørt foran et
26 kamera. Grunnen til at jeg syntes alt dette er fordi i en fagtekst skal alt være troverdig, og for å få til
27 dette bør man bruke fagrelaterte ord. Det er viktig å tydelig skille mellom fakta og ikke fakta. Alt i
28 alt var det et godt forsøk som ikke fungerte helt.

29 Om jeg skal trekke en konklusjon vil jeg si at det var en artikkel utenom det vanlige. Den hadde bra
30 innhold, men at den til tider kunne være forvirrende. Det var en god idé, og et godt forsøk på å få
31 flere ungdommer interesserte i å lese denne type artikler.

32 Oppgave A2

33 «Dritbra frø lurer møkkbille» er en naturfaglig artikkel som handler om at forskerne oppdaget en
34 plante med stikkende frø som kunne hjelpe planter med å spre frøene sine. Planten ser ut som siv og
35 heter *Ceratocaryum argenteum*. Forskerne la ut flere hundre prøver og kameraer for å finne ut mer
36 om denne planten. Resultatet ble ikke som de ventet. Det viste seg nemlig at smånagerene som de
37 trodde ville ta disse frøene ikke gjorde det. De som tok frøene var letturte møkkbiller i stedet.
38 Forskerne ville finne ut mer om dette og gikk etter, men da hadde møkkbilene skjønnet at de ble lurt
39 og ga opp med gravingen av frøene.

Del B**Oppgave B3****Min fantastiske nabo**

Naboer, hva er egentlig det? Du kan spørre uendelig mange personer og få uendelig mange svar, og jeg kan garantere deg at disse vil være helt forskjellige. Noen vil kanskje si det er mine bestevenner, imens andre vil si at det er noen som bor i etasjen over meg og har to barn, tror jeg. Er ikke dette rart, hvordan du ser noen hverdag, men aner egentlig ikke hvem de er.

Det hele startet i blokken jeg vokste opp i, denne blokken var preget av mennesker som hadde bodd her i generasjoner. Derfor var det ganske rart når det kom en helt ny familie til blokken og ingen visste hvem de var. Vi tok heller ikke initiativ til å bli kjent med dem. Vi hilste på dem i trappen når vi så dem. Det eneste vi visste var at de ventet barn, og det gjorde vi også. Forskjellen var at vi skulle adoptere, og det skulle ikke de.

Månedene gikk og vi dro til Colombia for å hente barnet vårt som var ca. to måneder gammel. Det var en helt utrolig opplevelse, og da vi kom hjem hadde også dette paret blitt foreldre. Det var en helt utrolig tilfeldighet at vi møttes i døren i blokken. Det var da vi presenterte oss for hverandre, og det viste seg at de var utrolig hyggelige. Han var en forretningsmann og hun var en tidligere danser.

De neste ukene ble dette vennskapet sterkere og sterkere, vi befant oss den samme situasjon som nybakte foreldre uten å kunne så mye. Dette var selvfølgelig betryggende. De neste årene hadde vi masse leke stunder sammen. Vi drakk te og snakket, imens barna våre lekt og hadde det kjempe gøy. Jeg håpet at denne tiden skulle vare forevig.

Det neste året ble en større utfordring da vi fant ut at de andre hadde tenkt å flytte. Vi som hadde hatt det så fint i så mange år, vi hadde knyttet sterke bånd. Vi fant ut det å flytte var kanskje ikke så dumt, så vi begynte å se oss rundt. Det var da vi kom over dette utrolig fine huset, det hadde hage, garasje, mange soverom og bad. Det var helt perfekt, det ente med at vi kjøpte dette huset.

Det som var så rart, og det er her tilfeldighetene treffer inn er at huset ved siden av også hadde vært til salgs. Det hadde vært til salgs i lang tid, og nettopp blitt solgt til en familie. Vi tenkte at da blir det bra uansett, da kan våre barn bli venner, også blir ikke dette så ille for dem.

Flyttedagen hadde kommet og vi skulle si ha det til de andre. Det var da de fortalte at de også hadde kjøpt hus og at de trodde at husene lå nærme hverandre, og da jeg så på adressen ble jeg helt forskrekket. Det var jo nabo huset.

Så nå tretti år senere er vi fremdeles like gode venner, og kunne ikke hatt det bedre. Så for å oppsummere vil jeg si, tør å hils på naboene dine, de kan ende opp med å bli dine bestevenner gjennom livet.

Kilder

Sverdrup-Thygeson, Anne, 2015, <http://blogg.nmbu.no/insektokologene/2015/10/dritbra-fro-lurer-mokkbille/> (lastet ned 21.05.19)

Blichfeldt, Kathinka, og flere, 2006, Kontekst basisbok 8-10

Oppgaver til Bentes hovedmålstekst (bokmål)

Oppgave 1

Les hele eksamenssvaret.

- Tegn smilefjes i høyremargen ved ekstra gode formuleringer og poeng.
- Lag en punktliste med minst tre punkt om hva Bente har fått til på en god måte.
- Skriv ned et foreløpig karakterforslag.

Oppgave 2

En elev som har lest eksamenssvaret til Bente, legger frem to påstander:

- «Ordbruken i B3-svaret er lite variert, særlig når det gjelder ytringenes startord.»
- «B3-svaret har en tittel som passer dårlig med fortellingen.»

Hva mener du selv om disse påstandene?

Oppgave 3

Til sammen inneholder eksamenssvaret over 25 kommafeil. Hvor finnes disse feilene? Rett dem opp!

Oppgave 4

Hvordan kan Bente forbedre ytringene nedenfor? Vurder både innholdet og språkbruken.

- «Det jeg skal se på er bruken av språklige virkemidler, komme med eksempler og tilslutt komme med min mening.» (linje 5–6)
- «I denne teksten er det for det meste brukt sammenlikninger og besjeling.» (linje 8)
- «At en plante sørger for salgsproduktet har en tiltrekkende lukt gjør som at man får frem besjeling.» (linje 11–12)
- «Utrykk som å gå fem på og avslørt for åpent kamera hører ikke hjemme i en fagartikkel, mer i blader som se og hør. Ved å bruke ord og uttrykk på denne måten svekkes patosen.» (linje 18–20)
- «Grunnen til at jeg syntes alt dette er fordi i en fagtekst skal alt være troverdig, og for å få til dette bør man bruke fagrelaterte ord.» (linje 26–27)
- «Den hadde bra innhold, men at den til tider kunne være forvirrende.» (linje 29–30)
- «Er ikke dette rart, hvordan du ser noen hverdag, men aner egentlig ikke hvem de er.» (linje 45–46)
- «Vi fant ut det å flytte var kanskje ikke så dumt, så vi begynte å se oss rundt.» (linje 61–62)

Oppgave 5

I Bentes eksamenssvar finnes det flere skrivefeil og sammenblanding av ord. Lag en feilsamlingstabell slik som det er gjort nedenfor, og fyll ut de tomme feltene:

	Gal skrivemåte brukt i teksten	Riktig skrivemåte
Linje 14		
Linje 24		
Linje 36		
Linje 45		
Linje 46		
Linje 48		
Linje 52		
Linje 58		
Linje 58		
Linje 58		
Linje 58		
Linje 59		
Linje 63		
Linje 66		
Linje 69		
Linje 71		

Oppgave 6

Bente har fått tilbakemeldinger på teksten sin gjennom fem kommentarer (K1–K5). Hjelp henne med å finne frem til riktig kombinasjon av kommentar og linjenummer. Husk på at noen kommentarer kan passe til flere linjer:

L4	L16	L19	L20	L46	L52	L62	L67

- **K1:** Blander du sammen etos og patos her?
- **K2:** Husk spørsmålstegn etter spørresetning.
- **K3:** I leddsetninger skal setningsadverb som «ikke» plasseres foran verbet.»
- **K4:** Når du gir eksempler på ord, bør du bruke hengende komma, anførselstegn eller kursiv for å markere dem, for eksempel 'slik', «slik» eller *slik*.
- **K5:** Skriv ut forkortelser i fortellinger, for der er det unødvendig å spare på plassen.

A1

I artikkelen «Dritbra frø lurar møkkbille» lesar vi om forskere som brukar frø med veldig sterk lukt og som ser ut som møkk til å undersøke om små gangere vil spise disse. Istenfor at smågnagerne spiste disse var det møkkbiller som gravde de ned fordi de trodde det var dyremøkk. Forfatteren brukar mange språklige virkemidler som ikkje er vanlige i naturfaglige artiklar. Nedenfor skal jeg se nærmere på hvilke ord og uttrykk hun brukar og fortelle om hva dette gjør med min oppfatning og mening av teksten.

Forfatteren brukar mange ord og uttrykk som ikkje er vanlige i en naturfagsartikkel. Først forteller hun om at forskere har funnet en plante som lurar møkkbiller. Det er en fin måte å introdusere innholdet på. Når hun beskriver planten brukar hun et veldig muntlig språk der hun skriver «liknende», «sier du», «å joda» og «snadder». I beskrivelsen av lukten brukar hun et eksempel fra kleskjeder. «Slik noen kleskjeder har forhåndsparfymert klærne de selger, sørger også denne planten for at 'salgsproduktet', det vil si frøet, har en tiltrekkende duft» Dette gjør det enklare å forstå men passer ikkje helt i en naturfagsartikkel der du skal være veldig presis og holde deg til temaet. Videre forteller hun om selve forsøket. Her beskriver hun godt, men brukar også noen «rare» ord for å beskrive handlingen. Her tenker jeg mest på ordet «selfier». Forfatteren forteller om jobben til møkkbillen som jeg synes er bra. Kort og mer presist utan mange unødvendige forklaringer. Til slutt skriver hun om møkkbillene fikk noe igjen for jobben og forskernes konklusjon. Her brukar hun ord som «billemor» til å beskrive situasjonen. Det passer definitivt ikkje i en naturfagsartikkel. Det er likevel bra hun får med seg hva forskerne tenker, i tillegg til liknende eksempler vi kan se i naturen.

Jeg mener at bruken av de disse ordene og uttrykkene gjør teksten mindre troverdig. I tillegg mener jeg ord som «snadder», «selfier» og «billemor» noe en ungdom ville skrevet. Vi får ingen informasjon om forfatterens alder så det er mulig å tro at den er skrevet av en ungdom. I tillegg kan vi ikkje stole helt på det som skrives fordi det er et blogginnlegg. Slike innlegg kan alle skrive. Dette gjør min oppfatning av teksten litt negativ. Jeg liker å lese troverdige tekster som er rett på sak og forklarar presist. Det synes jeg ikkje denne teksten gjør i en så stor grad.

Forfatteren brukar mange ord og uttrykk som ikkje er vanlig i en naturfagsartikkel. Selv om temaet er interessant gjør dårlige beskrivelser dessverre at artikkelen ikkje blir troverdig i mine øyne.

Kilder:

Tekstvedlegg til A-delen: *Dritbra frø lurar møkkbille*

A2

Artikkelen «Dritbra frø lurer møkkbille» handler om en undersøkelse gjort av forskere i Cape Town. De undersøkte et frø fra en plante kalt *Ceratocaryum argenteum* som kun vokser i Sør-Afrika. Dette frøet er veldig spesielt fordi det ser ut som møkk og fordi frøet har en veldig sterk og tiltrekkende lukt. Forskerne synes dette var rart fordi det vanligvis er dumt å ha sterk lukt. De vil lettere bli funnet og spist. For å finne ut mer om dette gjorde forskerne et forsøk. De la ut nesten 200 *Ceratocaryum*-frø i et naturreservat i Sør-Afrika for å se om smågnagerne ville spise disse. Dette ble dokumentert med små sensitive kameraer på frøene som skulle ta bilder av smågnagerne. Men når forskerne så på bildene senere var det ikke smågnagere som hadde spist frøene. Bildene visste møkkbiller som hadde gått i fella. De hadde trodd at frøene var dyremøkk. Møkkbiller gjør en veldig viktig økosystems tjeneste ved å grave ned dyremøkk for å ta vare på beitelandet og for å sikre at næringen kommer tilbake i jorda. I dette tilfelle skjønte møkkbillene at det ikke var dyremøkk etter vert, så etter at en fjerdedel av frøene var gravd ned ga møkkbillene opp. Her ble altså møkkbillene lurt.

Kilder:

Tekstvedlegg til A-delen: *Dritbra frø lurer møkkbille*

B3

Min vakre nabo

Jeg våkner til lyden av mamma som smeller igjen en dør. Jeg hører på skrittene hennes at hun er sur. Hva har skjedd nå? Har jeg gjort noe galt igjen? Mamma blir ofte sur på meg, så tanken slår meg med en gang. Som oftest er det bare små ting hun hisser seg opp over. Forrige uke glemte jeg å henge opp klesvasken og da ble hun ordentlig sur. Til mitt forsvar sa jeg at hun aldri hadde bedt meg om det. Men det hjalp lite. Hun konfiskerte mobilen min og mente at jeg brukte den for mye. Jeg burde heller bruke tiden min på å bli klokere fordi det ville jeg trenge videre i livet.

Men denne gangen var det noe annet. For en gangs skyld var det ikke meg hun var sur på. Det var naboen. Han hadde nemlig bestemt seg for å plante en hekk. Jeg tenkte at det bare ville være bra. Da kan jo mamma sole seg i bikini uten at den ekle sønnen til naboen stirrer på henne. Men nei. Det var ikke det mamma tenkte på. Hekken ville nemlig sperre for at sollyset skulle nå blomstene hennes. Akkurat dette synes jeg var litt vel rart. Så lenge jeg kunne huske hadde hun aldri brydd seg om blomstene sine. Men jeg lot henne være fordi jeg innså at det var greit.

Dager og uker gikk. Hekken vokste høyere og høyere, og mammas kamp for å fjerne hekken var langt i fra over. Hun brydde seg nesten bare om hekken og for min del var det deilig. Jeg fikk gjøre akkurat som jeg ville. Hun konfiskerte aldri mobilen min og lot meg spise det jeg ville. For meg var det som en drøm. Jeg hadde levd under et strengt regime hele livet og beundret alle vennene mine som levde slik. Nå var jeg blitt som dem.

En dag, mitt oppi alt arbeidet med hekken, spør mamma meg om jeg vil bli med over til naboen. De skal ha et møte slik de har hatt vær tirsdag siden hekken ble plantet. Mamma har alltid sagt at jeg ikke får være med fordi naboene er så fæle og frekke. Men denne gangen lar hun meg altså bli med. På den korte turen over plenen forteller mamma at

sønnen deres er på min alder. Mamma sier at han også har tatt del i forhandlingene om hekken og at hun derfor ønsker at jeg skal være med. Hun vil at jeg skal jobbe for henne og ikke bare sitte foran mobilen og bli dummere. Jeg tenker at det ikke er en så dårlig ide. De siste ukene har jeg ikke gjort noe fornuftig og kanskje det er på tide å støtte mamma litt.

Vi går og banker på hos naboen og døren åpnes nesten med en gang. Det er som om de visste at vi sto der. Mamma hilser hyggelig selv om jeg vet at hun innerst inne hater dem. Naboen gjør akkurat det samme før han vender blikket mot meg. Blikket han gir meg får meg til å stivne. Allerede her skjønner jeg at vi er i gang. Likevel prøver jeg å introdusere meg selv hyggelig. Håndtrykket han gir meg er som om det var en stor politisk avgjørelse vi skulle gjøre. Han virker dønn seriøs og klar for å bevare hekken sin.

Med en litt nummen hånd beveger vi oss inn i stua hvor kona og sønnen hans sitter. Også her hilser mamma hyggelig. Jeg blir introdusert for kona og sønnen som heter Magnus. Selv introduserer jeg meg kort før jeg setter meg godt til rette i sofaen. Mens de voksne diskuterer sitter jeg og stirrer ut i løse lufta. Jeg sier ikke et ord. Hvorfor ble jeg med på dette? Jeg trenger en pause så jeg spør hvor toalettet er. Magnus som heller ikke har sagt noe forteller meg hvor jeg skal gå. Jeg tusler sakte opp trappen, mens jeg tenker på Magnus. Hvordan kan mamma mene at han er så fæl? Jeg synes han var hyggelig jeg. Lurer på hva han egentlig synes om hekken. Kanskje han bare tar foreldrenes side? Jeg går en liten omvei tilbake fra toalettet og titter innom soverommene. Når jeg står i døråpningen til det jeg tror er Magnus rom kjenner jeg noen puste meg i nakken. Jeg skvetter til og snur meg.

Der står Magnus. Jeg blir veldig nervøs og aner ikke hva jeg skal si, men heldigvis tar han ordet. Han ber meg gå inn på rommet hans. Vi setter oss på sengekanten og han begynner å snakke. Han forteller om hvordan han må ta foreldrenes lag og at han er lei av hekken. Fra starten av har han vært imot den og egentlig synes han hele denne krangelen har vært idiotisk. Jeg forteller at jeg tenker akkurat det samme, men at det for meg har vært greit fordi jeg har fått gjøre mer som jeg vil. Han ler. Tydeligvis var det morsomt at denne saken gjorde at jeg følte meg mer fri.

Vi går ned igjen til foreldrene som har hevet stemmene. Nå krangler de. Jeg orker ikke mer av dette så jeg bestemmer meg for å gå. Magnus går opp tilbake på rommet sitt. Jeg tar frem mobilen når jeg går ut døra og sender en melding til Magnus som ga meg nummeret hans. Jeg skriver at det var veldig hyggelig å snakke med han. At jeg fikk et helt annet inntrykk av han. Vi snakker store deler av kvelden og jeg forteller han at jeg synes han var ekkel fordi han alltid stirret på moren min. Da skriver han at det ikke var moren min han stirret på, men meg. Han sier jeg er vakker. Jeg innser nå hvorfor han ikke ville ha noen hekk. Han ville se på meg. Han liker meg, men ikke foreldrene hans.

Kilder:

Lindgren, Astrid (1981): Ronja Rövardotter. Rabén & Sjögren. Stockholm
(utdrag fra kapittel 3) Fra forberedelsesmaterialet (Hentet 20.05.2019)

Oppgaver til Blendas hovedmålstekst (bokmål)

Oppgave 1

Les hele eksamenssvaret.

- Tegn smilefjes i høyremargen ved ekstra gode formuleringer og poenger.
- Lag en punktliste med minst tre punkt om hva Blenda har fått til på en god måte.
- Skriv ned et foreløpig karakterforslag.

Oppgave 2

I A1-oppgaven blir Blenda bedt om å vise med eksempler hvordan forfatteren bruker ord og uttrykk på uventede måter. Fargelegg (eller markér på annen måte) de eksemplene som Blenda har brukt i A1-svaret.

Oppgave 3

I A1-oppgaven kan Blenda benytte sjansen til å vise fram kunnskaper om språk og grammatikk, selv om det ikke er en del av oppgavebestillingen. Lag firkant rundt (eller fargelegg) alle faguttrykkene som finnes i A1-svaret. I hvilken grad synes du at Blenda får vist fram norskfaglig kompetanse gjennom bruken av faguttrykk?

Oppgave 4

I A1-oppgaven blir Blenda bedt om å skrive ned sin mening om hva den uventede bruken av ord og uttrykk gjør med oppfatningen hennes av teksten. Lag markeringer i teksten for å vise hvor Blenda har svart på denne delen av oppgavebestillingen. Hvordan synes du selv at Blenda har fått til denne delen?

Oppgave 5

Eksamenssvaret har relativt få skrivefeil, men noen feil finnes. Lag en feilsamlingstabell slik som det er gjort nedenfor, og fyll ut de tomme feltene.

	Gal skrivemåte brukt i teksten	Riktig skrivemåte
Linje 3		
Linje 4		
Linje 7/9/34		
Linje 50		
Linje 51		
Linje 68		
Linje 77		
Linje 115		

Oppgave 6

Eksamenssvaret inneholder noen uheldige/gale ordvalg. Avgjør for hvert av de fem oppgitte ordene hvilket ord Blenda burde ha valgt isteden.

	Ord i teksten	Riktig ord
Linje 5	de	
Linje 8	av	
Linje 17	du	
Linje 19	rare	
Linje 98	når	

Oppgave 7

Sett kommategn på riktig plass i de ytringene som er oppgitt nedenfor. Finnes det noe mønster? Slik leser du tabellen: «Det finnes en kommafeil i den ytringen som begynner med ordet "Istenfor" i linje 4.»

	Første ord i ytringen
Linje 4	«Istenfor»
Linje 11	«Når»
Linje 16	«Dette»
Linje 28	«Vi»
Linje 35	«Selv»
Linje 42	«Dette»
Linje 47	«Men»
Linje 50	«I»
Linje 60	«Forrige»
Linje 68	«Så»
Linje 72	«Hun»
Linje 80	«Mamma»
Linje 82	«De»
Linje 84	«Vi»
Linje 86	«Blikket»
Linje 88	«Håndtrykket»
Linje 91	«Jeg»
Linje 92	«Mens»
Linje 94	«Jeg»
Linje 96	«Jeg»
Linje 98	«Når»
Linje 102	«Vi»
Linje 103	«Han»
Linje 108	«Vi»
Linje 108	«Jeg»
Linje 109	«Jeg»
Linje 112	«Vi»

1 Oppgave A1

2 «Hype» er ikke et ord noen forbinder med forskere eller vitenskap, men i den vitenskapelige
3 teksten «Dritbra frø lurer møkkbille» har Anne Sverdrup-Thygeson klart å lure det inn sammen med
4 mange andre gøyale ord og uttrykk.

5 Teksten handler om en type frø som utgir seg for å være antilopemøkk for at møkkbiller skal spre
6 dem rundt. Thygeson-Sverdrup kunne helt enkelt bare skrevet en helt vanlig, grå vitenskapsrapport
7 om dette fenomenet, men velger heller å fylle den med morsomme fraser og ord. Dette er et uventet,
8 men fornøyet, valg. Hun skriver blant annet at disse møkkbillene blir lurt «trill rundt». Thygeson-
9 Sverdrup har god humor. Det er jo akkurat dette møkkbillene er kjent for: å trille rundt baller av
10 avføring. Der ble jeg tatt på senga. Jeg hadde allerede lært mye av denne teksten og så klarer den å
11 få meg til å le i tillegg. Ikke nok med det! Der de fleste sakprosaforfattere avslutter med en monoton
12 konklusjon ender hun sitt verk med: «Tenk å bli lurt av et siv, da gitt! Det var da noe dritt». Enda et
13 ordspill! I rim også.

14 Disse inngrepene gjør teksten overraskende morsom. Jeg mener dette er et forsøk på å nå et
15 publikum som til vanlig ikke leser mye sakprosa. Hele teksten forandres av humoren. Ignorerer du
16 vitsene blir dette bare en tekst om hvor dumme møkkbillene er som lar seg lure av frø. Med de
17 vittige ordene og uttrykkene blir artikkelen til noe både barn og voksne kan le og lære av, men det er
18 ungdommen jeg tror Thygeson-Sverdrup helst prøver å nå. Det er derfor bruker hun det
19 ungdommelige lånordet «hype» så tidlig i teksten. Det er en invitasjon til alle tenåringer som enda
20 ikke har opplevd at du kan lære og ha det morsomt samtidig. Spør du meg, er ikke «Dritbra frø lurer
21 møkkbille» bare en humoristisk, lærerik tekst, men også og en port til vitenskapens og
22 oppdagelsens verden. En verden Thygeson-Sverdrup inviterer oss alle til.

23 Oppgave A2

24 Artikkelen «Dritbra frø lurer møkkbille» kommer med masse informasjon om møkkbillen og
25 planten *Ceratocaryum Argenteum*. Kort og presis prøver teksten å lære oss at:

26 I Sør-Afrika bor det møkkbiller. Disse billene reproducerer ved å grave ned antilopeavføring og
27 legge eggene sine i dem. Dette er en skitten jobb, men viktig for at beitemarkene ikke skal
28 oversvømmes at bæsje. Samtidig gir det også næring tilbake til jorda. Nå har forskere funnet en siv-
29 lignende plante som tar nytte av denne oppførselen. Den planten har fått det latinske navnet
30 *Ceratocaryum Argenteum* og har frø som ligner antilopeavføring og lukter sauebæsje. Billene tror
31 dette er avføringen de så høyt elsker å grave ned i bakken og legge eggene sine i at de tar dem med
32 seg for å begrave dem i jorda. Når de er ferdig med dette innser de at de har blitt lurt, og legger
33 derfor ikke eggene sine på frøet. Slik har da *Ceratocaryum Argenteum* klart å utnytte møkkbillen
34 slik at den fikk plantet frøene sine. Forskerne fant ut av dette ved å putte de illeluktende frøene
35 foran bevegelsessensitive kameraer. De forventet å se gnagere komme for å ta frøene, men i stedet
36 kom møkkbillene. Billene trodde sikkert de var heldige, men dette var ikke deres dag. Når en humle
37 hjelper en blomst ved å pollinere den får den nektar i retur. Slik er det ikke for møkkbillen. Når
38 planten har fått spredd sine frø sitter billen igjen med henda tomme.

39 Kort og presist oppsummert.

Oppgave B3

Min barnslige nabo.

Jeg hadde en gang en nabo. Barnslig kar, slik som meg. Vi var gode venner vi to, ikke nå lenger. Han stoppet å være min nabo for lenge siden. La meg fortelle litt om oss.

Vi bodde vegg til vegg og virket som folk flest. I en skog rett ved var det et trehus. Et lite, firkantet, umalt trehus. Der kunne man gjøre mye. Det var en perfekt lekeplass. Trehuset var nærmest umulig å oppdage på grunn av dens strategiske plassering hvor det var omringet av en kombinasjon eik- og bjørketrær. Trehuset ble usynlig iblant dem. Det var med meningen, for ingen av oss hadde barn. Det var vi to som lekte i trehuset, som to fullvoksne gorillaer. Vi slang oss rundt i greinene og hamret og lo. Mye av fritiden vår gikk til det, og innerst inni tror jeg begge ønsket å gjøre det for alltid. Vi var to gode venner, og vi var begge forelsket i trehuset. Selvfølgelig kunne ingen andre vite om dette. Hva hadde folk sagt hvis de fant ut at to voksne menn lekte i trehus istedenfor å grille, fiske, drikke eller gå tur? Dette måtte forbli en hemmelighet. Etter jobb begynner enda en jobb: jobben å være en mann. Vi har bare lyst til å leke i trehus vi, men måtte gjøre det i skjul.

Noe vi likte nesten like godt som å leke i trehus, var å bygge olabil. Det er vanskelig å gjøre i hemmelighet, derfor sa vi heller bare at vi jobbet på bilen sønnene våre skulle bruke i en stor olabilturnering. Vi skulle gjerne vært med selv, men øvre aldersgrense er 18 år. Vår gjennomsnittsalder var ca. 37 år. «Men alder er bare et tall», det pleide vi begge å si. Vi var ment for hverandre, jeg og naboen. Hver gang vi sendte olabilen av gåre ropte vi «Unna vei!» så høyt og raspete vi klarte, helt samtidig, uten å koordinere det. Etter hver tur gjorde vi endringer på bilen. Da satt vi i garasjen. Der brukte vi skrujern, og skiftenøkkel og sag, for det er det vi var skapt for å gjøre. Vi skulle være menn, slik samfunnet trengte av oss. Vi høvlet og kuttet så mye at hjertet banket, ikke for hverandre, men av arbeidet. Det er slike folk vi var. Tøffe, sterke, rå. Og flisene føk i alle retninger og skapte en glorie rundt oss som viser oss at vi var ment for å jobbe sammen. Bedre venner får man ikke.

Så kom dagen vi skulle montere blikktak på trehuset. Såpass måtte vi ha. Jeg var sliten, trett og hjertet banka. Men hvorfor banket det så mye nå? Dette var ikke slitsomt arbeid. Hvorfor hadde jeg sommerfugler i magen? Dette her var jo seriøst maskulint. Så skjønte jeg det, men ikke før han stod på knær foran meg. Vi var ikke barnslige fordi vi bygde trehus. Vi var ikke sære fordi vi lekte med olabil. For vi var både barnslige og sære, men det var bare fordi ingen vi ikke hadde sett sannheten i øynene før i dag. Kinnene ble røde, halsen tørr og jeg klarte bare få ut én eneste stavelse; «Ja».

Oppgaver til Baraks hovedmålstekst (bokmål)

Oppgave 1

Les hele eksamenssvaret.

- Tegn smilefjes i høyremargen ved ekstra gode formuleringer og poenger.
- Lag en punktliste med minst tre punkt om hva Barak har fått til på en god måte.
- Skriv ned et foreløpig karakterforslag.

Oppgave 2

I A1-oppgaven blir Barak bedt om å vise med eksempler hvordan forfatteren bruker ord og uttrykk på uventede måter. Fargelegg (eller markér på annen måte) de eksemplene som Barak har brukt i A1-svaret.

Oppgave 3

I A1-oppgaven kan Barak benytte sjansen til å vise fram kunnskaper om språk og grammatikk, selv om det ikke er en del av oppgavebestillingen. Lag firkant rundt (eller fargelegg) alle faguttrykkene som finnes i A1-svaret. I hvilken grad synes du at Barak får vist fram norskfaglig kompetanse gjennom bruken av faguttrykk?

Oppgave 4

Det er mulig å gi mye ros for språkbruken i eksamenssvaret. Noen steder er det likevel slik at Barak har vært uheldig med ordvalget. Prøv å finne riktig ord!

	Ord som er brukt i teksten	Ord som burde ha vært brukt
Linje 6	Thygeson-Sverdrup	
Linje 13	i	
Linje 14	inngrepene	
Linje 20	du	
Linje 24	masse	
Linje 29	tar	
Linje 45	til	
Linje 48	dens	
Linje 50	meningen	
Linje 51	slang	
Linje 52	inni	

Oppgave 5

Eksamenssvaret har svært god rettskrivning, men noen feil finnes. Hva skulle Barak ha skrevet istedenfor «uttrykkene» (linje 17) og «gåre» (linje 64)?

Oppgave 6

Barak fikk tilbakemelding på språkfeil i teksten gjennom fire kommentarer (K1–K4). Hjelp eleven med å finne fram til riktig kombinasjon av kommentar og linjenummer:

L41	L63	L64	L67

- **K1:** Bruk komma mellom hvert ledd i en oppramsing, unntatt mellom de to siste leddene, for der skal det være en konjunksjon.
- **K2:** Som jeg-forteller bør du nevne deg selv til slutt. Det er best å være beskjedent!
- **K3:** Unngå forkortelser i løpende tekst, særlig i fortellinger. Skriv heller ordene helt ut.
- **K4:** Unngå punktum i overskrifter.

Oppgave 7

Tegnsettingen fungerer stort sett godt, men det finnes minst ni tegnsetningsfeil i teksten. Nedenfor er det oppgitt linjenummer og første ord i ytringen der tegnsetningsfeilen forekommer:

	Første ord i ytringen
Linje 10	«Jeg»
Linje 11	«Der»
Linje 15	«Ignorerer»
Linje 30	«Billene»
Linje 32	«Når»
Linje 36	«Når»
Linje 37	«Når»
Linje 64	«Hver»
Linje 74	«Jeg»
Linje 80	«Kinnene

Finn fram til de ni ytringene og skriv dem av. Plasser tegnene på riktig plass, og sørg for at du kan forklare sidemannen de reglene som du har brukt.

PS: En ytring er det grammatiske begrepet for den teksten som står mellom to store skilletegn i en tekst, altså mellom punktumtegn, spørsmålsteegn og utrops-tegn.

A1:

'Dritbra frø lurar møkkbille', skrevet av Anne Sverdrup-Thygeson, er en tekst som vrir og sjonglerer på leserens forventninger, omtrent som et Ceratocaryum-frø lurar en møkkbille. Sakteksten omhandler en vanligvis ordinær prosess som foregår i Sør-Afrika, velger å bruke forseggjorte similier og uventete ord for å fange leserens oppmerksomhet.

Overskriften i seg selv er et forvarsel på det som skal komme, 'Dritbra frø lurar møkkbille'. Forfatteren bruker her hverdagslig slang for å vise at denne sakteksten er ikke som andre saktekster. I teksten bruker forfatteren flere uttrykk hentet fra engelsk, som for eksempel konseptet å 'hype' noe opp. Dette er likevel ikke en tekst som er morsom kun på grunn av bruken av moderne slanguttrykk, i min mening er sakteksten interessant grunnet mangelen av dem. Forfatteren henter til at dette er en tekst som skal prøve å være ungdommelig og kul, før hun i sammenhenger hvor typiske slangord hadde passet, plutselig bytter de ut med erkenorske og formelle begreper. «*Store, runde, mørkebrune klumper som til forveksling ligner på etterlatenskapene til antilopene som bor i området.*»

Sverdrup-thygeson begynner umiddelbart etter ingressen å peke på likheter mellom vår moderne verden og et siv som vokser i Sør-Afrika, dette er en trend som fortsetter utover teksten. Forfatteren bygger opp avsnittet med en klar temasetning; «*Slik noen kleskjeder har forhåndsparfymert klærne de selger, sørger også denne planten for at 'salgsproduktet', det vil si frøet har en tiltrekkende duft.*». Anne har her, på magisk vis, klart å forbinde et frø i Afrika med lukten av et nyinnkjøpt klesprodukt i en etablert kleskjede. Hun får oss til å tro at vi vet hva som kommer, før hun så nonchalant slenger inn: «*Omtrent som sauemøkk.*».

Forfatteren av denne teksten har klart å skrive en fagtekst hvor leseren ikke har sjans til å gjette seg til hva det neste ordet blir på ethvert punkt i teksten. 'Dritbra frø lurar møkkbille' er, i mine øyne, et perfekt eksempel på hvordan man kan snu og vri på leserens formodninger og antakelser for å gi en tekst mer underholdningsverdi.

Tenk å bli lurt av en fagtekst, da gitt! Det var da noe dritt.

Kilde: <http://blogg.nmbu.no/insektokologene/2015/10/dritbra-fro-lurer-mokkbille/>

A2:

Frøene til en sivplante i Afrika har lært seg hvordan frøene dens skal bli spredd og sådd, uten at de trenger å verken reise gjennom fordøyelsessystem eller å måtte overleve en rafting tur ned en elv. Hvordan klarer de dette?

Frøene til planten Ceratocaryum argenteum i Sør-Afrika kamuflerer seg nemlig som ekskrementene til en antilope. Hvorfor gjør de dette, spør du? Jo, fordi møkkbiller er ute etter blant annet akkurat det, antilopeekskrementer, som de kan legge eggene sine i. Frøene får haik med en uvitende møkkbille som tror den har funnet gull. Møkkbillene graver ned frøene i jorda, slik som de gjør med ekte ekskrementer, men rett før de skal legge eggene sine i den næringsrike antilopeavføringen merker de ugler i mosen.

Minst en fjerdedel av sivplanten sine frø blir på denne måten fraktet og sådd, uten å trenge å løfte en finger. Og igjen sitter en stakkarslig naiv møkkbille som trodde den hadde funnet gull, snytt og bedratt.

Kilde: <http://blogg.nmbu.no/insektokologene/2015/10/dritbra-fro-lurer-mokkbille/>

B3:

Min glemske nabo

Plankene hylte som jeg drasset et lass matvarer opp trappen, musklene mine hylte også, bare stille. Kroppen min hadde famlet det siste året, det hadde vært så mye å gjøre at jeg ikke har fått trent, trappene ble en økt i seg selv. Lyden av lette, hurtige skritt nedenfor meg økte mens jeg slet opp trappen.

«Nei! Peter, det går jo an å gå flere runder, hvor mange ganger må jeg si det? Du husker nesten like dårlig som han Anders.»

Den spreke 60-åringen flirte bredt til meg, med det kjærlige smilet som jeg hadde kommet til å elske det siste året, selv med de tusen rynkene hennes. Det syke er at jeg ennå ikke husker navnet hennes, selv etter å ha møtt henne hver dag i over et år.

«Nei, Peter, kanskje det ikke er så lenge før Anders må ta vare på deg og ikke motsatt?» Hun småløp opp trappene og som en havørn glir ned og rusker opp en fisk i en jevn bevegelse, tok hun den tyngste posen min i sin venstre hånd og begynte å gå opp trappen med meg. «Neida Peter, jeg bare spørker med deg. Du er så flink du, det er så flott at vi har deg her, dag inn og dag ut tar du av deg den mannen. Ja, riktig fint.» Hun satte fra seg posen og vinka kortfattet til meg før hun fortsatte oppover. Jeg prøvde å svare, men alt som kom ut var uheldig mummel. Innen jeg hadde klart å forme en setning var hun borte. Ordene mine forsvant inn i veggene og etterlot meg i en taus stillhet, den man finner når man går inn i et vanligvis hektisk kontor etter alle andre har dratt hjem.

Døra mi var til høyre, og døra til Anders var til venstre. Jeg la posene litt unna og banka på døra til venstre. Lyden av hvilken enn serie eller film som spilte på NRK inne hos han da jeg banket på, ble avbrutt av et brått «Huh?», et arg og lyden av en 70 år gammel mann som reiser seg opp fra en lenestol, du vet den lyden.

Han vridde om håndtaket og forsøkte å åpne. Døren sto stilt, nok en gang prøvde han å åpne døren, denne gangen la han vekta si bak det. Treverket jamra, men døren sto stilt. Jeg kunne nærmest kjenne den varme hurtige pusten hans fra bak døren.

«Faen da! Helvete heller, denne døren her vil aldri åpne seg jo! Faen for noe dri...» Den tordnende stemmen hans skalv som han dundret håndtaket opp og ned i en rasende fart.

«Anders, dette går fint. Ser du den grå avlange knappen nede ved håndtaket?»

«Jau?»

«Vri på den, også prøv igjen, dette går bra.»

Jeg skrittet fort bakover, og dytta posene litt lengre unna døra, bare for å være sikker. Døra smalt opp så den slo i veggen og gjorde hullet som allerede var der, enda litt større. Ut av døra snubla en lubben og staut mann. Han var rød i trynet, med et preg av både forbauselse og flauhet. Han kledde på seg et smil og så på meg.

«Noen må ha tukla med den døra mi, tull og fanteri, sikkert de ungene som bor her.»

Han snudde seg og begynte å inspisere låsmekanismen grundig.

Jeg la hånden min på skulderen hans. «Ja, de ungene assa.» Jeg smilte bekreftende til han slik at rødmen i fjeset hans forsvant. «Jeg tenkte jeg skulle

hjelpe deg med å lage litt mat Anders, går det greit?» Han smilte til meg og ledet meg inn.

«Det er så flott at du kom hit i dag. Komfyren funker ikke for meg skjønner du, jeg fikk ikke satt på ovnen.» Øynene hans flakket raskt bort til den halvspiste grandiosaen som lå på kjøkkenbenken, den var tint nå, og det hadde formet seg en dam rundt den der den sto.

Jeg satt tallerkenen på bordet, kylling med ertepure og løk. Han tok et raskt blikk på maten også videre på meg, «Hva er dette?» som en kresen femåring satt han og pirka i retten skeptisk med gaffelen. «Det er kylling Anders, med grønnsaker, så du holder deg god og frisk.»

«Kylling? Aldri smakt det før, vi hadde ikke det når jeg var ung.» Jeg gliste. Gaffelen hans stakk ned i kyllingen så hardt at jeg var redd for at han skulle treffe, og knuse, tallerkenen under. Med harde støt frem og tilbake med kniven kutta han kyllingen opp, alt sammen med en dyp fasinasjon.

Som han satt der og drøvtygget maten stoppet han for å strekke hånden sin frem og hilse. «Jeg heter Anders.»

«Jeg vet det Anders, jeg heter Peter.» Navnet slo ham som en bie i øyet når man sykler, uforventa og uønska. Han trakk armen til seg i en rasende fart, før han umiddelbart begynte å tørke den på buksa si, som for å renske den.

«Peter, ja Peter ja. Det navnet synes jeg ikke noe om, sønnen min het Peter.» Panisk reiste han seg opp fra stolen og begynte å skritte rundt rommet. «Du, Peter, du er god. I motsetning til sønnen min. Sønnen min var en utakknemlig drittunge, det var det han var.» Ansiktet hans ble rødere og rødere etter som han fortalte. «Han var i Amerika, på penger som jeg hadde gitt han, da jeg begynte å glemme ting. Du vet, alsleimers eller hva det nå enn er.» Han ristet en streng finger mot meg. «Han kom aldri tilbake, aldri tenkte han å komme tilbake hit, selv når jeg ikke hadde noen andre.» Øynene hans var blanke som aluminiumsfolie, men også skrukkete og rynkete. Han så at jeg så det.

Belagt av skam snudde han seg fra meg, og skrittet hurtig og klumsete bort til lenestolen i stua. Han smalt ned og støv fløy opp mot taket som bobler i en nyåpna Farris. Øynene hans var fikserte til TV-en, han nektet å se på noe annet. Jeg nærmet meg han, sakte, som man nærmer seg et skadet dyr, så lite truende som mulig. «Anders? La oss prate om dette.» Som sevje renner ut av et tre, la tårer seg sakte langs bremmen av øynene hans, og som et tre, satt han uberørt. «Anders? La meg høre om hva sønnen din gjorde.»

«Faen!», han skrek det ut. Hånden hans hamret mot armlenet, før den ble liggende der. Fortsatt så han kun på TV-en, blå og røde lysglimt lyste opp fjeset hans, farget det. Jeg la hånda mi oppå hans, han rista den av, før han motvillig så mot meg. «Han dro til Amerika, han skulle være med på et selskap, bli rik, tjene penger, aldri enset han meg. Alene her.» Han så meg dypt inn i øynene, «Du har like øyne som han.»

«Jeg har vel det.»

Han så på meg, i stillhet.

Han snufset en gang før han tørket bort tårene sine med ermet på genseren. Øynene hans mildna «Kan ikke du komme oftere? Det blir så ensomt så fort her oppe.» Han la hånden sin på skulderen min, med et fast, men vennlig grep. «Jeg glemmer ting ofte, men det betyr ikke at jeg ikke blir glad mens det skjer.»

«Jeg kommer i morgen.»

Oppgaver til Bastians hovedmålstekst (bokmål)

Oppgave 1

Les hele eksamenssvaret.

- Tegn smilefjes i høyremargen ved ekstra gode formuleringer og poenger.
- Lag en punktliste med minst tre punkt om hva Bastian har fått til på en god måte.
- Skriv ned et foreløpig karakterforslag.

Oppgave 2

I A1-oppgaven blir Bastian bedt om å vise med eksempler hvordan forfatteren bruker ord og uttrykk på uventede måter. Fargelegg (eller markér på annen måte) de eksemplene som Bastian har brukt i A1-svaret.

Oppgave 3

I A1-oppgaven kan Bastian benytte sjansen til å vise fram kunnskaper om språk og grammatikk. Lag firkant rundt (eller fargelegg) alle faguttrykkene som finnes i A1-svaret. I hvilken grad synes du at Bastian får vist fram norskfaglig kompetanse gjennom bruken av faguttrykk?

Oppgave 4

Det er mulig å gi mye ros for språkbruken i eksamenssvaret. Noen steder er det likevel slik at Bastian har valgt galt ord. Prøv å finne det riktige!

	Ord som er brukt i teksten	Ord som burde ha vært brukt
Linje 6	på	
Linje 10	i	
Linje 12	de	
Linje 16	trend	
Linje 80	også	
Linje 81	lengre	
Linje 97	satt	
Linje 97	tok	
Linje 98	også	
Linje 101	når	
Linje 108	uforventa	

Oppgave 5

Eksamenssvaret har svært god rettskrivning, men noen feil finnes. Hva skulle Bastian ha skrevet istedenfor «similier» (linje 5), «uttrykk» (linje 8) og «sjans» (linje 22)?

Oppgave 6

Bastian har brukt hengende kommaer (”), vinkelparenteser («») og kursivert/skråstilt skrift for å markere ulike ord i teksten. Sammenlikn reglene nedenfor med skrivemåten i Bastians A-svar. Markér riktig bruk med en «R», og gal bruk med en «G»:

- Artikkelnavn og sitater skal markeres med anførselstegn.
- Tekst skal ikke markeres med både anførselstegn og kursivert skrift.
- Enkeltord som skal utheskes, skal markeres med kursivert skrift eller anførselstegn.

Oppgave 7

Bastian fikk tilbakemelding på språkfeil i teksten gjennom seks kommentarer (K1–K7). Hjelp eleven med å finne fram til riktig kombinasjon av kommentar og linjenummer:

L7	L8	L17	L19	L30	L73	L128

- **K1:** Bruk kolon, ikke semikolon, for å introdusere et sitat.
- **K2:** I leddsetninger skal nektelsesadverbet «ikke» plasseres rett før det bøyde verbet, ikke rett etter.
- **K3:** I uttrykket «som for eksempel» bør ett eller to av ordene strykes, for det første ordet betyr her nøyaktig det samme som de to siste.
- **K4:** Infinitivsmerket bør stå helt inntil infinitiven
- **K5:** Når du i en replikk har brukt utropstegn eller et spørsmålstegn innenfor anførselstegnene, skal du ikke ha komma etter det siste anførselstegnet.
- **K6:** Når du siterer en hel helsetning, skal punktumtegnet bare stå på innsiden av anførselstegnene, ikke på utsiden.
- **K7:** Pass på at du lar et substantiv ha det samme kjønn gjennom hele teksten, iallfall utenfor sitatene.

Oppgave 8

Rett opp tegnsettingsfeilene i følgende ytringer: «Saktekten ...» (linje 3), «Overskriften ...» (linje 6), «Frøene ...» (linje 29), «Møkkbillene ...» (linje 35), «Du ...» (linje 58), «Innen ...» (linje 61), «Komfyren ...» (linje 93) og «Jeg ...» (linje 107).

1 **Del A**2 **Oppgave A1**

3 De fleste har nok lest den klassiske vitenskapsartikkelen før, opp og ned og side på side med
 4 unødvendig og kjedelig informasjon. Det finnes likevel tekster som skiller seg ut på dette feltet.
 5 «Dritbra frø lurar møkkbille» er en artikkel av Anne Sverdrup-Thygeson, i denne artikkelen
 6 beskriver hun hvordan en afrikansk plante har klart å lure en møkkbille til å spre frøene sine, men
 7 det er ikke dette som gjør hennes tekst spesiell. Sverdrup-Thygeson tar i bruk en rekke språklige
 8 virkemidler som en sjelden finner i slike naturfagsartikler. Hun vrir og vrenger på ord og uttrykk,
 9 noe som gjør artikkelen annerledes. Hva gjør egentlig dette med leserens oppfattelse?

10 Store deler av artikkelen spiller på humor. «Siden smågnagere har vondt for å ta selfier, monterte
 11 forskerne små, bevegelsessensitive kamera ved alle frøene» og «Hva fikk møkkbillene igjen for
 12 jobben? Ingenting» er eksempler på bruk av humor i teksten. De fleste vet at en gnager ikke tar
 13 selfier, eller at en møkkbille kun følger instinktet, så i realiteten er informasjonen Sverdrup-
 14 Thygeson kommer med i disse setningene, unødvendig. Likevel gir disse meningsløse setningene
 15 mye til artikkelen. Forfatterens bruk av humor gjør at teksten skiller seg ut, det gjør teksten morsom
 16 og teksten blir husket av leseren. Når skribenten vrir og vrenger på ordene og uttrykkene, fører dette
 17 til at artikkelen fremstår mer muntlig og ekte. Takket være humoren og den uvante bruken av ord
 18 og uttrykk, forandrer Sverdrup-Thygeson kjedelig, men viktig informasjon, til en humoristisk
 19 historie, dette er veldig viktig og gjør at den blir husket.

20 Språklige bilder, eller besjeling fører til at teksten passer til en større målgruppe. Det finnes mange
 21 eksempler på bruk av besjeling i denne artikkelen, «Hadde biller kunnet rødme, ville vi kanskje sett
 22 billemor bli hektisk rødkinnet når hennes naivitet blir avslørt for åpent kamera» og «lettlurte
 23 møkkbiller som gikk fem på» er noen. Sverdrup-Thygeson gir billene menneskelige egenskaper,
 24 dette gjør at leseren ser på dyrene med et nytt perspektiv. Måten Sverdrup-Thygeson blander og
 25 forandrer ordstillingen danner språklige bilder, hensikten med et språklig bilde er at de skal vekke
 26 tankene og følelsene våre. Dette klarer forfatteren på en fantastisk måte, hennes språklige bilder
 27 fanger leseren, og gjør at de setter informasjonen hun gir inn i et større bilde. Sverdrup-Thygeson
 28 bruker ikke ordene på måten mange forventer, i stedet forvandler hun vitenskap til språklige bilder.
 29 Skribenten blander inn noe vi mange kjenner til, med innholdet i teksten, derfor er den lett å forstå
 30 og den passer derfor til flere mennesker.

31 En annen viktig del av artikkelen er at Sverdrup-Thygeson bruker ord og uttrykk til å referere direkte
 32 til leseren. Etter forfatteren har kommet med mye fakta, slenger hun på en oppkvikkende setning
 33 som drar leseren tilbake inn i teksten. «Ikke et godt salgstriks, sier du? Å joda. Det kommer bare an
 34 på målgruppen» er et sted i teksten hvor Anne Sverdrup-Thygeson gjør akkurat dette. Tidligere i
 35 samme avsnitt beskriver hun planten dette forsøket er basert på. Forfatteren forklarer de unike
 36 frøene og gir leseren fakta om planten, det er på slike punkt at leseren går lei. Derfor retter
 37 skribenten teksten mot leseren, og vinner dermed oppmerksomheten tilbake. Det finnes eksempler
 38 på dette i nesten hvert avsnitt, hver gang Sverdrup-Thygeson kommer med fakta, passer hun på å
 39 dra oss tilbake, ved å enten referere direkte til mottakeren eller spille på humor og besjeling. At
 40 forfatteren retter seg mot leseren gjør at man som leser alltid klarer å holde fokuset, man får masse
 41 informasjon, men teksten virker likevel personlig og morsom.

42 Teksten «Dritbra frø lurar møkkbille» er en spennende og unik artikkel. Jeg mener forfatterens bruk
 43 av ord og uttrykk er veldig unik, men samtidig veldig viktig. Anne Sverdrup-Thygeson skriver på

en personlig og humoristisk måte, dette fører til at jeg ikke oppfatter teksten som en kjedelig vitenskapsartikkel, men i stedet en morsom artikkel. Forfatteren åpner opp for flere målgrupper, ved å ikke rette teksten sin mot erfarne fagfolk, men gjøre det enklere for vanlige folk å forstå. De rare ordstillingene og den unike skildringen gjør teksten mer anvendelig for folk flest. Hennes tekst drukner ikke i kjedelig fakta og vanskelige ord, i stedet danner hun språklige bilder, spiller på humor og referer til leseren. Jeg syntes dette er en utrolig god tekst fordi folk kan relatere seg til innholdet, og dette gjør det enkelt å forstå hva teksten vil formidle. Anne Sverdrup-Thygesons rare bruk av ord og uttrykk gjør artikkelen god, spennende og unik.

Oppgave A2

Teksten «Dritbra frø lurer møkkbille» er en artikkel som kommer med mye viktig informasjon. Forfatteren Anne Sverdrup-Thygeson beskriver hvordan et forskningsteam gjorde merkverdige studier rundt en afrikansk plante. Denne planten har utviklet seg til å kamuflere frøene sine til antilopebæsj, møkkbillene som lever i område tar med seg bæsjen og begraver den. Med andre ord gjør møkkbillen hele jobben for planten. Denne teksten skal gå dypere inn på hva artikkelen handler om.

Teksten starter med en viktig setning «Verden vil bedras, sier et gammelt latinsk ordtak. Og dette gjelder ikke bare oss mennesker». Denne setningen sier noe om hva artikkelen skal fordype seg i, det har noe med bedrageri eller løgn er hintet leserne får. Den er også viktig fordi den vekker leselysten i leseren. Videre beskriver forfatteren artikkelens innhold, det man får vite er at forskere har oppdaget en spesiell plante, med spesielle frø. Disse frøene lurer møkkbillene, og Sverdrup-Thygeson formidler at løgn og bedrageri, er naturens påfunn. Dette er noe denne afrikanske planten bygger på, og artikkelen skal handle om hvordan den gjør det.

Det neste som følger er fakta og informasjon. Plantens habitat, utseende og væremåte blir beskrevet, og skribenten formidler hvordan den sprer frøene sine. Deretter får man informasjon om selve forskningsprosjektet. Vi får vite at forskerne har plassert frø og kameraer i et naturreservat i Sør-Afrika, forskerne trodde at det var som kom til å ta frøene, men der tok de feil. Dette var det møkkbillene som gjorde. Hvordan disse billene opererer og en beskrivelse av spredningen av frøene, er det neste teksten beskriver. Billene smågnagere graver frøene ned i jorden, men legger ikke egg i dem da de oppdager at det er et frø. Møkkbillene har gjort all jobben forgjeves, mens frøet er plantet i jorden på best mulig vis.

I siste del av teksten sammenligner Sverdrup-Thygeson billens jobb med pollinering og spredning av andre frø. Eneste forskjell er at humlene, biene og maurene får noe igjen. Enten får de nektar eller næringsrik mat, møkkbillen derimot, den får ingenting. Forfatteren beskriver hvor flau møkkbillen burde vært om den hadde sett seg selv gjennom våre øyne, «dette er reinspikka lureri i naturen» står det. Denne setningen oppsummerer store deler av teksten.

I hovedsak handler denne teksten om et forskningsprosjekt som har avslørt den egentlige sannheten rundt planten *Ceratocaryum argenteum*. Forskerne som gjennomførte prosjektet trodde det var gnagere som spredde disse merkverdige frøene, i virkeligheten var det møkkbiller. Frøene lurer billene med sin fantastiske kamuflasje, og får til gjengjeld en god plass i jorda. Billene derimot får ingenting, dette er sentralt, og store deler av teksten legger vekt på at naturen er urettferdig og full av bedrageri.

86 Oppgave B4

87 **Tidenes beste barnebok?**

88 Farger, virkemidler og samspill har mye å si for å forstå sammenhengen i en
 89 bildebok. «Jakob og Neikob. Naboen» av Kari Stai er en bok som legger vekt
 90 på nettopp dette. Hun blander farger, morsomme figurer og et viktig budskap
 91 inne en og samme barnebok. Tidenes barnebok? Ja, de fleste vil nok si seg enig
 92 i det. Denne boken tar opp et sentralt tema, som er mye i fokus i media, og
 93 virkemidlene forfatteren bruker er med på å styrke dette. Denne teksten skal
 94 derfor se nærmere på hvordan virkemidlene får fram budskapet og temaet i denne
 95 historien.

96 Fargebruk er utrolig viktig for hva slags inntrykk mottakeren får. En farge kan
 97 si noe om stemningen eller følelsene i et bilde, derfor er blandingen av farger
 98 viktig i en bildebok, der bilder er sentralt for forståelsen. Ser man på første
 99 bilde i utraget fra boken, er fargene sterke og klare. På himmelen er fargene gul
 100 og blå representert, denne kombinasjonen gir følelsen av sommer og sol.
 101 Sommer er en glad og lykkelig årstid, og leseren får et inntrykk av at dette er
 102 sentrale følelser blant hovedpersonene i starten av utraget. Harmoni, trygghet
 103 og tillit er også ord blåfargen symboliserer, disse ordene kan beskrive forholdet
 104 mellom Jakob og Neikob. Grønn dekker store deler av bildene i dette utraget,
 105 og den er fremstilt som sterk og klar. Grønn er en farge som symboliserer miljø
 106 og en rik natur, sammen med fjellene i bakgrunnen tyder dette på at Jakob og
 107 Neikob bor i et land med fjell og rik natur, for eksempel Norge. Utover i
 108 historien, forandrer bakgrunnen seg, i starten er den blå, men når Jakob og
 109 Neikob unnskylder seg, er bakgrunnen svart. Dette er fordi de er lei seg, og
 110 fargen svart symboliserer sorg, angst og anger. Jakob og Neikob blir tilgitt,
 111 bakgrunnen skifter farge og blir mer rosa -rød. Disse fargene minner om en
 112 soloppgang, en ny start, og det er kanskje det for Jakob og Neikob? Kun ved å
 113 se på fargene får man mange inntrykk, man kan allerede begynne å tenke seg
 114 til hva historien handler om, og det er på grunn av dette at fargebruk er så
 115 viktig.

116 Kontrast er et sentralt virkemiddel som Kari Stai bruker. Denne historien er full
 117 av kontraster, og disse er viktige når man ser på temaet. Jakob og Neikob er
 118 kanskje den viktigste kontrasten. Ja og nei er motsetninger, og man kan også se
 119 på hovedpersonenes utseende at de er ganske ulike. Klærne deres er farget blå
 120 og rød, disse fargene er kontraster og helt ulike hverandre. Neikob har på seg et
 121 slips, mens Jakob har sløyfe, Neikob har et lite ansikt med stor hatt, mens
 122 Jakob har et langt ansikt med liten hatt, kontrastene er mange. Stais bruk av
 123 kontraster gjør at man får frem de ulike forskjellene i samfunnet, både
 124 optimister og pessimister blir representert. Det viser ulike personligheter og
 125 ulik oppførsel. Siden dette er en barnebok er det viktig å vise et stort mangfold,
 126 forfatteren lykkes i dette på grunn av sine mange kontraster.

127 For å virkelig forstå temaet og budskapet i denne historien må man se på
 128 metaforen. Ved å observere farger og motiver i de tidlige bildene, kan man

129 tenke seg til at Jakob og Neikob bor i Norge. Når de finner ut at de har fått en
 130 nabo begynner Neikob å bygge et gjerde, eller en mur, mens Jakob bygger en
 131 bro. Denne konflikten er en metafor for konflikten rundt flyktninger. Noen land
 132 velger å bygge murer, som for eksempel USA, mens andre vil åpne opp for nye
 133 naboer, som Norge. En annen indikator på denne metaforen er husene de bor i.
 134 Neikob og Jakob bor i en klassisk norsk blokk, mens den nye naboen bor i et
 135 hus, med en typisk kuppel fra Midtøsten på toppen. Hele konflikten dreier seg
 136 om innvandringsproblemet, og ved å tyde denne metaforen er det enklere å
 137 forstå teamet og budskapet. Måten forfatteren beskriver og fremstiller meta-
 138 foren er veldig bra. Problemet med nye naboer ligner innvandringsproblemet,
 139 men det forklares på en mer barnevennlig måte. På denne måten får barna en
 140 forståelse av problemet, og de får også en løsning.

141 Ved å se på alle virkemidlene nevnt over kan man få et inntrykk av hva
 142 forfatteren ønsker å formidle. Temaet i historien er innvandring, og i løpet av
 143 fortellingen kan vi se hvordan Jakob og Neikob takler dette på ulike måter.
 144 Dette gjenspeiles i politikken der ulike ledere velger ulike løsninger, de er
 145 kontraster. Fargebruken sier noe om hvordan vi takler problemet. I starten er
 146 forholdet mellom Jakob og Neikob bra, men når konflikten oppstår, blir
 147 forholdet mer anspent. Når de innser at de har gjort noe galt, og ber om
 148 tilgivelse, har de nådd bunnen, men de har funnet en løsning. Dette har enda
 149 ikke verdens politikere, men det er kanskje det Kari Stai vil formidle. En ny
 150 start for Jakob og Neikob er å skape et nabolag, og invitere inn flere. Dette
 151 mener forfatteren at vi også burde gjøre, derfor er dette budskapet. Det er
 152 oppfordringen forfatteren vil komme med. Skribenten vil at vi skal ta imot nye
 153 naboer med åpne armer, bygge broer, ikke gjerder, og skape en ny start
 154 sammen.

155 Samspillet mellom tekst og bilde er viktig, sammen utgjør de en historie, med
 156 et budskap og et tema. Man kan tyde mye ut ifra å bare se på bildene, samme
 157 med teksten, men når man ser de sammen får man et større uttrykk. Teksten gir
 158 oss replikker, og mer informasjon, og den er plassert øverst, enten i høyre eller
 159 venstre hjørne. Dette er fordi vi skal kunne se mest mulig av bildet. Bildet gir
 160 oss farger, følelser og vi ser kontraster. Sammen danner bildet og teksten hele
 161 inntrykket. Samspillet får frem budskapet fordi vi får en konflikt og en løsning.
 162 I teksten presenteres konflikten, en ny nabo, og på bildet kan vi se hvordan
 163 Jakob og Neikob takler dette, i form av følelser og handlinger. Kari Stai
 164 formidler budskapet fordi konflikten hun presenterer kan sammenlignes med
 165 dagens flyktningproblem, samspillet mellom teksten og bildet gir oss løsningen
 166 på problemet. De formidler budskapet, hennes oppfordring.

167 Kari Stai blander bilder, virkemidler, tema og budskap på en fantastisk måte.
 168 Sammen gir de ikke bare en god historie, det knytter seg til et virkelig problem,
 169 og gir en løsning som ikke bare er barnevennlig, men også riktig. Hun viser
 170 samfunnets mange ulikheter på en morsom måte og viser at det finnes en felles
 171 løsning, selv om man har så ulike meninger.

Oppgaver til Brynhilds hovedmålstekst (bokmål)

Oppgave 1

Les hele eksamenssvaret.

- Tegn smilefjes i høyremargen ved ekstra gode formuleringer og poenger.
- Lag en punktliste med minst tre punkt om hva Brynhild har fått til på en god måte.
- Skriv ned et foreløpig karakterforslag.

Oppgave 2

En sensor som diskuterer Brynhilds eksamenstekst, fremmer flere påstander:

- «Eksamenssvaret viser god bruk av reglene for punktum, komma og anførselstegn.»
- «Mange av avsnittene inneholder for mange ord og unødig repetisjon av poenger.»
- «Startsetningene i hvert avsnitt fungerer godt og forteller hva resten av avsnittet skal handle om.»
- «Svaret på A2 skulle være en kort oppsummering, men er i større grad en lang gjenfortelling.»
- «Svaret på oppgave B5 rommer svært gode observasjoner og refleksjoner.»

Hva mener du selv om disse fem påstandene?

Oppgave 3

En sensor som har studert Brynhilds eksamenssvar nøye, legger fram tre funn for medsensoren:

- Eksamenssvaret inneholder over 600 ulike ord.
- Pekeordene 'dette', 'denne' og 'disse' er brukt henholdsvis 66, 36 og 18 ganger.
- Styrkemarkørene 'viktig', 'veldig', 'unik' og 'fantastisk' er brukt henholdsvis 26, 8, 6 og 4 ganger.

Diskuter om sensorens funn på noen måte er verdifulle – og i så fall på hvilken måte.

Oppgave 4

Eksamenssvaret har svært god rettskrivning, men noen feil finnes. Lag en feilsamlingstabell slik som det er gjort nedenfor og fyll ut de tomme feltene.

	Gal skrivemåte brukt i teksten	Riktig skrivemåte
Linje 31	refere	
Linje 49	syntes	
Linje 99	utraget	

Oppgave 5

Brynhilds eksamenssvar inneholder mange påstander med norskfaglig innhold. Er formuleringene tilstrekkelig presise, sanne og meningsfulle? Husk på at påstandene kan virke bedre når du leser setningene som står før og etter!

	Er bra nok nå	Bør bearbeides
A) Den klassiske vitenskapartikkelen [har] side på side med unødvendig og kjedelig informasjon. (linje 3–4)		
B) Sverdrup-Thygeson tar i bruk en rekke språklige virkemidler som en sjelden finner i slike naturfagsartikler. (linje 7–8)		
C) Likevel gir disse meningsløse setningene mye til artikkelen. (linje 14–15)		
D) Når skribenten vrir og vrenger på ordene og uttrykkene, fører dette til at artikkelen fremstår mer muntlig og ekte. (16–17)		
E) [B]esjeling fører til at teksten passer til en større målgruppe. (linje 20)		
F) Det finnes mange eksempler på bruk av besjeling i denne artikkelen. (linje 20–21)		
G) Sverdrup-Thygeson gir billene menneskelige egenskaper. (linje 23)		
H) Måten Sverdrup-Thygeson blander og forandrer ordstillingen [på,] danner språklige bilder. (linje 24–25)		
I) Sverdrup-Thygeson bruker ord og uttrykk til å refere[re] direkte til leseren. (linje 31–32)		
J) Jeg mener forfatterens bruk av ord og uttrykk er veldig unik, men samtidig veldig viktig. (linje 42–43)		
K) Sammen danner bildet og teksten hele inntrykket. Samspillet får frem budskapet fordi vi får en konflikt og en løsning. I teksten presenteres konflikten, en ny nabo. (linje 160–161)		
L) Kari Stai blander bilder, virkemidler, tema og budskap på en fantastisk måte. (linje 167)		

1 **A1**

2 Artikkelen «Dritbra frø lurur møkkbille» er en naturfagsartikkel utenom det vanlige.
 3 Vanligvis er naturfagsartikler skrevet med et formelt språk, uten bruk av noen språklige
 4 virkemidler. Artikkelen er skrevet utradisjonelt, og vi ser dette allerede i overskriften
 5 der forfatteren bruker ordet *dritbra*: «*Dritbra frø lurur møkkbille*»

6 Anne Sverdrup-Thygeson som har skrevet artikkelen, bruker ord og uttrykk på uventede
 7 og overaskende måter igjennom teksten. Utrykkene hun bruker er uvanlige å bruke i en
 8 naturfagsartikkel. Overskriften på artikkelen er: «Dritbra frø lurur møkkbille» Ordet
 9 *dritbra* er uventet, og gjør leseren nysgjerrig fra første stund. Videre introduserer
 10 forfatteren artikkelen med et uttrykk: «Verden vil bedras, sier et gammelt latinsk uttrykk»
 11 Hun skriver så: «Og det gjelder sannelig ikke bare oss mennesker» Her skaper hun
 12 nysgjerrighet hos leseren ved å referere til personen som menneske. Forfatteren
 13 avslutter innledningen med: «Slik kan planten lure møkkbiller trill rundt, og få dem til å
 14 spre og plante frøene for seg.» Når hun forklarer hvordan planten lurur møkkbillene
 15 bruker hun uttrykket «å bli lurt trill rundt» Videre skriver hun: «Vi er ikke alene om å bli
 16 lurt når vi konfronteres med et fristende ytre, og PR-bransjen er ikke den første til å
 17 hype et produkt som slett ikke er det som det gir seg ut for å være. Som vanlig: Naturen
 18 tenkte på det først.» Forfatteren sammenligner nå luringen av møkkbillen, med
 19 mennesker som blir lurt av PR-bransjen. Igjen trekker hun inn menneskene i artikkelen
 20 som er ganske uventet, men som skaper tilknytninger til leseren som dermed skaper
 21 nysgjerrighet. Hun skriver også «å hype» Hype er et engelsk ord, som man ikke
 22 forventer å lese i en tradisjonell naturfagsartikkel. Senere i teksten skriver hun: «Siden
 23 smånagere har vondt for å ta selfier, monterte forskerne små, bevegelses-sensitive
 24 kamera ved alle frøene.» Forfatteren skriver her igjen noe uventet ved å inkludere
 25 humor i teksten. Sverdrup-Thygeson avslutter teksten med: «Hadde biller kunnet rødme,
 26 ville vi kanskje sett billemor bli hektisk rødkinnet når hennes naivitet blir avslørt for
 27 åpent kamera. Tenk å bli lurt av et Siv, da gitt!» Igjen bruker hun humor og uformelle
 28 ord som *billemor*, *rødkinnet* og *gitt*. Forfatteren bruker igjennom hele artikkelen mye
 29 utropstegn og spørsmålstegn: «Og hva fikk møkkbillene for jobben? Ingenting.» Å stille
 30 spørsmål til leseren i en naturfagsartikkel er uvanlig og uventet.

31 Som regel syntes jeg det er kjedelig å lese naturfagsartikler fordi de er skrevet så
 32 formelt og lite spennende. Istedenfor å bruke kjedelig naturfagspråk, skriver forfatteren
 33 her på en mer litterær måte, og istedenfor å bruke lange kjedelige naturfagsord bruker
 34 forfatteren ord og uttrykk som man ikke ellers ville i en naturfagsartikkel. Som vist
 35 bruker forfatteren språklige virkemidler som humor, stiller spørsmål til leseren og
 36 inkluderer leseren i teksten. Dette gjør meg mer nysgjerrig, og i min mening blir teksten
 37 morsom, mer interessant og lettere å lese.

38 **Kilder:**

39 Tekstvedlegg til A-delen (bokmål) – Anne Sverdrup-Thygeson, Dritbra frø lurur
 40 møkkbille, 6. oktober 2015, <http://blogg.nmbu.no/insektokologene/2015/10/dritbra-fro-lurer-mokkbille/>
 41 (Lastet ned 14.12.2018)

42 **A2**

43 Den naturfaglige artikkelen «Dritbra frø lurer møkkbille» handler om planten *Ceratocaryum*
 44 *argenteum* og om hvordan den sprer frøene sine. Planten bruker en veldig sleip teknikk for å gjøre
 45 dette. Den tar nemlig nytte av møkkbiller og får møkkbillene til å plante frøene for seg. Frøene til
 46 planten er store, runde og stinker avføring. Vanligvis pleier ikke frø å ha noe lukt for å unngå å bli
 47 spist av små frøspisende dyr, men lukta på disse frøene har en effekt. Møkkbiller bruker som oftest
 48 antilopemøkk til å legge egg i. De graver først ned avføringen så planter de egg i den. Møkkbillene
 49 tror på grunn av lukt og utseende at frøet til planten er antilopemøkk, og graver så frøet ned i jorda.
 50 Når de har gravd ned frøet skjønner de at de har blitt lurt og at det ikke er noe avføring å plante
 51 eggene i. Planten har altså lurt møkkbillene til å grave det trygt ned i bakken der det kan starte å
 52 vokse.

53 **Kilder:**

54 Tekstvedlegg til A-delen (bokmål) – Anne Sverdrup-Thygeson, Dritbra frø lurer møkkbille, 6.
 55 oktober 2015, <http://blogg.nmbu.no/insektokologene/2015/10/dritbra-fro-lurer-mokkbille/> (Lastet
 56 ned 14.12.2018)

57 **B5**58 **Trodde du alle muslimer var fremmedkrigere?**

59 Nå til dags er det mye krig og fattigdom rundt om i verden. Krig og fattigdom fører til flykt-
 60 ninger, og vi står i dag ovenfor en flyktningkrise. I forhold til andre land har Norge tatt inn en
 61 liten andel asylsøkere. Flyktningene som kommer til Norge tar med seg nye religioner, ny
 62 mat, nye språk og ny kultur. Det dannes også multietnolekter i områder der mange flyktninger
 63 bosetter seg. Mange Nordmenn er redde for forandring, og med så mye nytt kommer
 64 bekymringer. I denne teksten skal jeg gjøre rede for utfordringer i et flerkulturelt samfunn
 65 med sosiale ulikheter.

66 Vi hører ofte om hvordan ikke-etnisk norske lager trøbbel, stjeler, slåss og driver med rus-
 67 midler. Hos noen mennesker skaper dette fordommer, og noen begynner å tro at alle
 68 innvandrere holder på slik. Sangen «Ghettoparasitt» av Hkeem handler om akkurat dette:
 69 fordommer. Sangen starter med et opptak av Sylvi Listhaug der hun sier: «Ditte e en ukultur
 70 som har kommet til Norge, som eg meine vi ikke skal akseptere» Her snakker politiker Sylvi
 71 Listhaug om alle flyktningene i landet som en «ukultur». Hun setter dem i bås og sier rett og
 72 slett at alle flyktninger er negativt. Videre i sangen utdyper Hkeem dette med fordommer:

73 «En dame, hun får hjertesjokk
 74 Vi kommer inn på bussen, hun skal av på neste stopp
 75 Slapp av, vi ska'kke gjøre noen ting
 76 Jeg og gutta mine skal bare ta en tur ned til byen»

77 Her ser vi at damen har fordommer mot Hkeem og hans venner. hun er blir redd og tror de
 78 skal gjøre noe mot henne basert på hvordan de ser ut. Videre skriver han: «Jeg blir overhørt,

fremmed i mitt eget land, blir ikke en gang hørt». Hkeem forklarer hvordan han ikke får gjort noe med at folk har fordommer mot han, og hvordan han føler seg overhørt og fremmed i sitt eget land. Rundt om i verden har det de siste årene vært en økning i terrorangrep. Menneskene som står bak tilhører som regel en ekstremistisk muslimsk terrorgruppe som for eksempel IS. Fordi det er muslimer som står bak skapes det også her et hat og fordommer mot muslimer:

«Men noen tror jeg går rundt med noe dynamitt (hva?)
De folka trenger kunnskap»

Med dette sier han at man bør ha kunnskap om religionen før man dømmer den. I slutten av sangen blir dette forsterket med et taleopptak fra 2015 der Vår Staude fra *God morgen Norge* sier: «Du er muslim. Sist jeg sjekka så var det å være profesjonell musiker, slik du nå satser på, ikke helt forenlig med den troen.» Med sangen prøver Hkeem å få fram hvordan de blir behandlet urettferdig og dårlig bare fordi de ikke er etnisk norske, og hvordan dette får han til å føle seg «som en fugl fanget i et bur»

Zeshan Shakar har skrevet boka «Tante Ulrikkes vei» som handler om hverdagen til unge i Groruddalen. Boka inneholder tekster skrevet av guttene som bor der. Mo skriver om hvordan noen nordmenn ser på Stovner: «Blokk-Stovner er det stedet som gjør at det er mørkerødt på Aftenpostens kart over bydelene i Oslo. Som en dråpe blod har truffet avispapiret. Høy tetthet av innvandrere. Høy ungdomskriminalitet. Høy andel av skoledropouts.» Neste avsnitt skriver han om hvordan han selv ser på Stovner, og om hvor fint det kan være og hvordan han hatt en fantastisk oppvekst der.

Det andre innlegget er fra Jamal. Jamal snakker også om hvor fint Stovner er. Videre snakker han om hvordan nordmenn som ikke bor på Stovner har fordommer: «Men dem mest skada folka, de er dem potetene fra andre steder på Oslo og Norge ass, jeg sverger. Dem går på tv og sånn og snakker dritt og så har dem aldri vært på Stovner eller shaka hånda med en svarting en gang.»

Å vokse opp i et flerkulturelt samfunn med sosiale som flyktning er ikke lett. Flyktningene som kommer til Norge må lære seg ett helt nytt språk og en helt ny kultur. De må integrere seg og lære seg å leve imellom to kulturer. Som man kan se i filmen «Hva vil folk si» (regissert av Iram Haq) er det ikke lett å vokse opp imellom to forskjellige kulturer som er det stikk motsatte av hverandre. Flyktningene blir ikke raskere integrert dersom de blir behandlet dårlig og sett på som mindreverdige. Å komme til Norge for dem er som å komme til en ny planet. De er som sommerfugl i vinterland, og vi som bor her må jobbe med dem - ikke imot dem.

Kilder:

Forbredelsesmateriale norsk eksamen 2019: Shakar, Zeshan (2017). *Tante Ulrikkes vei*. Gyldendal. Oslo (utdrag forkortet av utdanningsdirektoratet)

Forbredelsesmateriale norsk eksamen 2019: Hkeem, Ghettoparasitt
Kilde: Universal Music Norge 2018

Oppgaver til Brages hovedmålstekst (bokmål)

Oppgave 1

Les hele eksamenssvaret.

- Tegn smilefjes i høyremargen ved ekstra gode formuleringer og poenger.
- Lag en punktliste med minst tre punkt om hva Brage har fått til på en god måte.
- Skriv ned et foreløpig karakterforslag.

Oppgave 2

I A1-oppgaven blir Brage bedt om å vise med eksempler hvordan forfatteren bruker ord og uttrykk på uventede måter. Fargelegg (eller markér på annen måte) de eksemplene som Brage har brukt i A1-svaret.

Oppgave 3

I A1-oppgaven viser Brage fram kunnskaper om språk og grammatikk, selv om det ikke er en del av oppgavebestillingen. Lag firkant rundt (eller fargelegg) alle faguttrykkene som finnes i A1-svaret. I hvilken grad synes du at Brage får vist fram norskfaglig kompetanse gjennom bruken av faguttrykk?

Oppgave 4

I A1-oppgaven blir Brage bedt om å skrive ned sin mening om hva den uventede bruken av ord og uttrykk gjør med oppfatningen hans av teksten. Lag markeringer i teksten for å vise hvor Brage har svart på denne delen av oppgavebestillingen. Hvordan synes du selv at Brage har fått til denne delen?

Oppgave 5

Eksamenssvaret har meget god rettskrivning, men noen feil finnes. Lag en feilsamlingstabell slik som det er gjort nedenfor, og fyll ut de tomme feltene.

	Gal skrivemåte brukt i teksten	Riktig skrivemåte
Linje 6		
Linje 7		
Linje 7		
Linje 31		
Linje 60		
Linje 63		
Linje 77		
Linje 106		
Linje 111		
Linje 113		
Linje 114		

Oppgave 6

Eksamenssvaret viser mye språkbruk som er verdt å vende tommelen opp for, men helt fri for feilvalgte ord er tekstene ikke. Undersøk de oppgitte linjene i eksamenssvaret for å finne fram til de feilvalgte ordene. Finn deretter fram det ordet som burde ha vært brukt. Skriv ned begge ordene på riktig linje i tabellen.

	Ord brukt i teksten	Riktig ord
Linje 36		
Linje 45		
Linje 80		
Linje 105		

Oppgave 7

Tegnsettingen fungerer stort sett godt, men det finnes minst elleve tegnsettsfeil i teksten. Nedenfor er det oppgitt linjenummer og første ord i ytringen der kommafeilen forekommer:

	Første ord i ytringen
Linje 6	«Anne ...»
Linje 7	«Utrykkene ...»
Linje 18	«Forfatteren ...»
Linje 32	«Istedenfor ...»
Linje 48	«De ...»
Linje 50	«Når ...»
Linje 61	«Flyktningene ...»
Linje 81	«Menneskene ...»
Linje 83	«Fordi ...»
Linje 104	«Flyktningene ...»
Linje 106	«Som ...»

Finn fram til de elleve ytringene og skriv dem av. Plasser komma på riktig plass, og sørg for at du kan forklare sidemannen de komaereglerne som du har brukt.

PS: En ytring er det grammatiske begrepet for den teksten som står mellom to store skilletegn i en tekst, altså mellom punktumtegn, spørsmålsteegn og utropsteegn.

1 Oppgåve A1

2 Korleis vi pratar er ein del av identiteten vår. Dialekta og sosiolekta vår seier nokre om kor vi kjem
3 frå, kva vi gjer på fritida, og kven vi er. Eg trur eg er ein veldig annleis person enn Jamal frå «Tante
4 Ulrikkes vei», skrive av Zeshan Shakar. La meg sjekke den påstanden ved å samanlikne mitt
5 skriftspråk med Jamals talespråk.

6 Ungdom i dag er prega av ein mystisk trengsel til å fylle setningane deira med masse unødige
7 omgrep som: «du veit», «likksom» og «ikkje sant». Når eg skriv unngår eg disse, men Jamal brukar
8 dem heile tida. Ta til dømes andre setning som Jamal startar med «Liksom». Ikkje lenge etter i
9 avsnittet brukar han «nei, ass» for å så bruke «likksom» ein gong til. Ein kan finne mange fleir
10 eksemplar og vi er berre fire linjer inn i utdraget. Eit utdrag eg syntest har ein spesiell
11 samansetning. Der eg skriv tekstar med ein jamn flyt er det stor sprik i lengda på setningane til
12 Jamal. Nokre setningar har 30 ord, andre har 3. Han er sterkt prega av ungdomskulturen, i mykje
13 større grad en meg. Eg brukar nesten aldri slangord når eg skriv, men i utdraget ser vi ein god del til
14 det. Jamal brukar ord som «fucka» og «digg». «Fucka» er eit lånord, henta frå engelsk, språket med
15 støyrst innverknad på norsk. Derifrå har Jamal også henta ordtakinget «back in the days». Eg hadde
16 brukt nokre som «før i tida». Talemåten til Jamal kombinerer ord frå fleire språk og ein kan derfor
17 si at han pratar ein etnolekt. Eg skriv ikkje med så mange lånord at ein kan seie eg blandar fleire
18 språk. Enda ein skilnad på min skriftmåte og på korleis Jamal pratar.
19 Jamal brukar slangord, lånord og unødige omgrep. Det gjer eg i veldig liten grad når eg skriv.

20 Oppgåve A2

21 I utdraget frå «Tante Ulrikkes vei» av Zeshan Shakar beskriv Jamal korleis bydelen han bur i har
22 blitt endra.

23 Tidlegare såg alt ghetto ut. No er blokkane malt kvite og det kan verke som mesteparten av
24 graffitien på T-banestasjonen er fjerna. Dette gjorde bydelen til Jamal veldig lik alle andre bydelar.
25 Kjensla av at bydelen er unik er forsvunne. Alt skal være reint og fint, slik som i alle andre bydelar,
26 for at det skal koste litt meir å bu der. Så kjem det litt rikare folk slik at ting blir litt finare. Så blir
27 staden litt mindre ghetto. Dette fortsett heilt til Tante Ulrikkes veg ikkje er ein ghetto lengre. Dette
28 er ein positiv ting, men Jamal frykter at sjela og identiteten til bydelen blir fjerna. «Greia» deira var
29 å være ein ghetto, noe de snart ikkje er lengre.

30 Blokkar blir malt og staden gjort finare. Slik blir bydelen til Jamal endra til glede for nokre, og til
31 ulempe for andre.

32 **Oppgåve B1**

33 Kven, i det heile tatt, bryr seg om språk?

34 Mange, trur eg. Språk er ein morosam greie. Du kan ikkje lære det på same måte som du lærar
35 matte, for i språk gir ingenting meining. Du kan heller ikkje forklare kvifor ting er som det er, for
36 som sagt: språk gir ingen meining.

37 Når ein omsetjar språk er det enkelt å tru at ein berre treng å bytte ut orda så går alt fint. Slik er det
38 ikkje og det er få som har den haldninga. Språk inneber så utroleg mykje. La oss omsetje den
39 engelske setninga «Excuse me, I didn't quite get what you were saying». Dette er nokre ein
40 høgtståande britisk forretningsmann kunne sagt, så korleis omsetjar vi han til norsk? Blir det nokre
41 så ordrett som: «Unnskyld meg, eg fekk ikkje heilt med meg kva du sa» eller nokre som: «Beklagar,
42 kan du seie det igjen?». Svaret er ingen av delane. Den riktige omsetjinga blir faktisk: «Hæ?». Eit
43 heilnorsk uttrykk brukt av alle klassar i samfunnet. Sjølv kongen hadde sagt det. For språk er ikkje
44 enkelt, det er så mykje som ligg under. Det er derfor, når to arabiske menn står å pratar saman, trur
45 kvite damer som pusher 70 dei planlegg terrorhandling når dei berre kranglar om kven som hata
46 sesongavslutninga av Game of Thrones mest. Haldningane er slik at nokre språk hengar saman med
47 sommarferie, andre med terrorisme og når ein høyrer amerikansk-engelsk tenkjer ein på overvekt.

48 Språk er ikkje enkelt, men noko av det kan verke slik. Dansk og svensk, til dømes. Dei språka er jo
49 heilt likt vårt! Slik tenkjer i kvart fall mange. Denne haldninga er dessverre feil. Har du høyrte om
50 omgrepet falske vennar? Det er eit fantastisk døme på at dei nordiske språka er litt meir forskjellige
51 enn mange trur. Falske vennar er ord som ser heilt like ut, men eigentleg betyr to forskjellige ting.
52 Tek ordet «is» i norsk og svensk. Går du inn i ei kiosk i Noreg og ber om «is» kjem mannen bak
53 kassa for å vise deg eit kart over Diplom-Is og Henning-Olsen. Viss du spør om «is» i ein kiosk i
54 Sverige kjem ein av to ting til å skje. Anten får du isbitar slik som ein har i brusen for å halde den
55 kald, eller så blir du bedt om å gå nordover fordi det er sommar. Så tar du fatt å traskar heilt opp til
56 Lappland før du vedgår at det var ordet «Glas» du var ute etter. Berre fordi vi er naboar må ikkje
57 ting være så likt. Viss eg fortalde deg no at norsk er likare persisk enn det er finsk, hadde du trudd
58 på meg? Det har seg faktisk sånn at finsk er i ei heilt anna språkfamilie enn vår eigen, imens norsk
59 er i same språkfamilie som persisk!

60 Språk er vanskeleg, men også viktig. Haldninga blant folk flest i dag er at vi burde ta vare på
61 talemåten vår, og det støttar eg. Sjølv om eg er i Noreg burde eg få uttrykke meg akkurat slik eg vil.
62 Eg burde få lov til å kalle deg «freund» eller «amigo» eller «gando» sjølv om det ikkje er eit av de
63 offentlege språka i landet. Det er også mange som tenkjer at når ein bur i Noreg, må ein prata norsk.
64 Eg forstår kor dei kjem frå, det gjer eg verkeleg, men visste dei at vi ikkje kom hit først ein gong?
65 Den kvite mann tok staden frå samane, Norden sitt urfolk, men du høyrer aldri nokon seie: «Når du
66 bur i Skandinavia må du lære deg sør-samisk!». Det hadde blitt for dumt.

67 Neste gong du pratar ditt morsmål, gjerne i utlandet, legg merke til korleis det følast å kunne
68 uttrykke seg utan å en gong måtte tenkje på kva for nokre ord du ønskjer å tale. Om 50 pratar alle
69 verdas menneska anten engelsk eller russisk. Eg håper eg blir ein av dei som får prata engelsk.

Oppgåver til Svantes sidemålstekst (nynorsk)

Oppgåve 1

Les heile eksamenssvaret.

- Teikn smilefjes i høgremargen ved ekstra gode formuleringar og poeng.
- Lag ei punktliste med minst tre punkt om kva eleven har fått til på ein god måte.
- Skriv ned eit førebels karakterforslag.

Oppgåve 2

I A1-oppgåva vert Svante beden om å gjere greie for både likskapar og skilnader mellom talemålet til Jamal og det talemålet som eleven sjølv har. Skriv ein «L» utanfor avsnitt som handlar om likskapar og ein «S» utanfor avsnitt som handlar om skilnader. Har eleven greidd å svare på begge delane av oppgåva?

Oppgåve 3

Lag firkant rundt (eller fargelegg) alle faguttrykka som finst i eksamenssvaret. I kva grad synest du at Svante får vist fram norskfagleg kompetanse gjennom bruken av faguttrykk?

Oppgåve 4

Ein lærar som har lese heile eksamenssvaret, seier:

- «Når Svante i linje 19 påstår at han brukar få lånnord i språket sitt, avslører han kor lite han eigentleg veit om norsk språkhistorie.»
- «Når Svante skriv noko som liknar på eit kåseri i B-svaret, er tankespranga hans så store at det er vanskeleg for lesaren å hengje med.»
- «Eksamenssvaret til Svante er særst bra på innhaldssida, og det smaker gull av formuleringane hans.»

Kva meiner du sjølv om desse tre påstandane?

Oppgåve 5

Nedanfor ser du startorda i 16 ytringar som manglar komma. Framfor kva ord i Svantes ytringar skal kommateiknet stå? Lag ei oversikt!

Linje 2 «Korleis»	Linje 16 «Talemåten»	Linje 37 «Slik»	Linje 53 «Viss»
Linje 7 «Når»	Linje 21 «I»	Linje 46 «Haldningane»	Linje 56 «Berre»
Linje 9 «Ein»	Linje 25 «Kjensla»	Linje 46 «Haldningane»	Linje 61 «Sjølv»
Linje 11 «Der»	Linje 37 «Når»	Linje 52 «Går»	Linje 65 «Når»

Oppgåve 6

Svantes eksamenssvar er ikkje fritt for nynorskfeil. Lag ein feilsamlingstabell av same type som nedanfor og fyll ut dei tomme felte:

	Galen skrivemåte brukt i teksten	Riktig skrivemåte
Linje 2		
Linje 4		
Linje 6		

Eit lite tips: Det finst minst 50 skrivefeil i teksten, ein for kvart av linjenummera nedanfor:

2	4	6	6	7	8	9	10	10	11
13	15	16	17	23	23	24	25	27	27
29	29	29	29	29	30	34	37	37	38
39	41	44	45	46	50	51	52	53	54
55	57	58	58	58	62	64	67	68	69

Oppgåve 7

Svante fekk tilbakemelding om språkfeil i teksten gjennom seks kommentarar (K1–K6). Hjelp eleven med å finne fram til riktig kombinasjon av kommentar og linjenummer. Hugs på at nokre kommentarar kan passe til fleire linjer:

L7	L15	L16	L21	L27	L36	L41	L46	L66	L67

- **K1:** «Gir det meir meining å stryke orda framfor “Jamal” her?»
- **K2:** «Hugs på at boktitlar, filmtitlar og namn på tv-seriar skal ha skråstilt skrift.»
- **K3:** «I dette avsnittet startar tre av ytringane med peikeordet “Dette”. Varier meir!»
- **K4:** «I slutten av ein replikk skal du anten ha eit punktum, eit spørsmålsteikn eller eit utropsteikn, ikkje eit punktum saman med andre teikn.»
- **K5:** «Når du plasserer ei heilsetning etter eit kolon, skal du starte med stor bokstav.»
- **K6:** «Når du skriv ‘som’ framfor eit eksempel, treng du ikkje bruke kolon i tillegg.»
- **K7:** «På nynorsk er det ein god ting å plassere eigedomsordet etter substantivet.»
- **K8:** «Ver nøye med faguttrykka. Eit ordtak er alltid ei setning.»

1 A1)

2 Til trass for at ein bur i same land og same by finn ein store forskjellar i korleis vi som norske
3 ungdommar uttrykkjer oss. Utdraget frå *Tante Ulrikkes vei* skrive av Zeshan Shakar, handlar om
4 Jamal og korleis han ikkje likar at tante Ulrikkes veg, staden der han bur, har endra seg.
5 Uttrykksmåten til Jamal skilde seg tydeleg frå mitt eiga skriftspråk, bokmål, på ulike måtar, men,
6 ein kan sjå at vi også har nokre likskapar.

7 Bøying av pronomen er tydeleg noko Jamal slit med. Tre gonger i utdraget har han bytte ut «de»
8 med «dem». Til dømes skriv Jamal «Dem blokkene pleide så ghetto» der det eigentleg skal stå «de
9 blokkene pleide å være så ghetto». Her bøyer Jamal pronomenet som er 3. person fleirtal i
10 objektsform når han eigentleg skal vere i subjektsform. Dette blir feil å skrive på bokmål og ein
11 kunne ikkje ha skreve dette i ei tekst.

12 Feil samsvarbøying er også noko som gjentek seg i teksten. Jamal skriv i andre avsnitt «Nå,
13 blokkene er helt hvit og ser helt ny ut». Her har han bøygd adjektiva *hvit* og *ny* i ubestemt eintal når
14 dei skal bøyast i ubestemt fleirtal, kor det da blir *hvite* og *nye*. Samanlikna med mitt eiga skriftspråk
15 er dette noko ein ikkje skal gjer.

16 Jamal setningsoppbygning. Ei likskap mellom bokmål og Jamal sin uttrykksmåte er at det blir brukt
17 han normalen setningsoppbygninga. I mange av setningane til Jamal er det subjekt, verbal og
18 objekt, noko ein også brukar på bokmål. Eit problem er at setningsoppbygninga er stokka om på og
19 setningane blir skreve annleis ein det dem eigentleg skal. Jamal seie «Nå, blokkene er helt hvit og
20 ser helt ny ut...». Her kan det sjå ut som at orda har blitt stokka litt om på, for vanlegvis på bokmål
21 ville det ha stått «Nå er blokkene helt hvite og nye», her har eg også retta på samsvarbøyinga.

22 Gjennom teksten brukast det også engelske ord og uttrykk. Jamal seie «fucka» og «back in the
23 days». Om ein skulle skreve dette blir det feil bokmål ettersom at orda ikkje er skreve på bokmål.
24 Om ein først skal skrive orda i ein tekst på bokmål, bør ein ha dei i sitatteikn.

25 Som konklusjon kan ein sjå at det er store forskjellar på korleis ungdom i Norge ordlegge seg og
26 kva som er korrekt bokmål å skrive. Jamal bøyer både pronomen og adjektiv i feil form og trekkjer
27 inn engelske ord, noko ein ikkje bør i gjer bokmål utan å ta med sitatteikn. Jamal bruker den
28 vanlege setningsoppbygninga men, stokkar om på orda så setningane kan bli vanskelege å lese.

29 A2)

30 Utdraget frå *Tante Ulrikkes vei*, skreve av Zeshan Shakar handlar om korleis Jamal føler at bydelen
31 hannes har endra seg. Jamal bur i Tante Ulrikkes veg som ligg i Oslo. Dei siste åra har bydelen blitt
32 endra kraftig. Dette er ikkje Jamal noko glad for.

33 Jamal startar tidleg å seie at han ikkje føler seg heime lenger når han kjem til Tante Ulrikkes veg,
34 han får ikkje slappa av ordentleg og føler han er på feil stad. Nå ser det ikkje ut som bydelen han
35 budde i før lengre. Nå er bydelen fult med ny-malte hus og mindre tagging. Blokkene og T-banen
36 bruka å vere meir getto før, dette likte han godt. Videre fortel Jamal at det å vere getto liksom var
37 greia dykkar, «...og da var eg sånn, vi er en av dem heftigeste ghettostedene i Oslo, men nå, det går
38 ikke like mye å si det». Jamal likte å vere litt getto og sidan han budde på ein gettostad. Han føler
39 nå at han har mista litt det å vere getto og han kan ikkje lenger seie at det er ein del av han, nå er
40 ikkje bydelen hannes ein gettostad. Kanskje Jamal føler at han har mista ein del av identiteten si?
41 Dessutan kan det virke som at Jamal likte å skilde seg ut. Når Jamal seie «Nå, blokkene er helt hvit
42 og ser helt ny ut og sånn, nesten som andre steder på byen». Det Jamal kan meine her er at han ikkje
43 liker at staden han bur er heilt lik resten av byen, han likte at det skilte seg ut, at han var litt getto.
44 Jamal likar ikkje han nye Tante Ulrikkes veg og han seie sjølv «digger ikkje det her». Nå er det som
45 om han ikkje kjenner seg igjen lenger, med dei kvite, ny-malte blokkane. Han seier «liksom dem
46 bare kommer og tegner på hele livet mitt og gir faen, skjønner du». Jamal føler at han har mista ein
47 del av seg og føler at nokon berre kjem og endrar på livet hannes. Dette er han ikkje fornøyd med.

48 Det at nokon har endra på korleis bydelen til Jamal ser ut har påverka Jamal negativt. Han føler han
 49 ikkje høyrer heime og føler ikkje ein spesiell tilknytning til sin bydel, ettersom han nå er heilt lik
 50 resten av byen. Dessutan kan det virke som at Jamal føler han har mista ein del av identiteten sin nå
 51 som bydelen ikkje har noko preg av getto.

52 **B3)**

53 **Kva gjer ein til gode naboar?**

54 «Gode gjerder gir gode naboer»

55 Slik lyder sitatet av Robert Frost (1874-1963). Frost var ein amerikansk lyrikar som var
 56 veldig kjent på 1900-tallet. Sitatet beskriv korleis ein kan vere ein god nabo, men, på ein litt
 57 vanskeleg måte. Sitatet kan nemleg bli tolka på ulike måtar som gjer at det blir problematisk
 58 å forstå kva Frost meiner er ein god nabo.

59 Gode naboar pratar ikkje med kvarandre. Frost sitt sitat kan bety at gode naboar ikkje
 60 kommuniserer. Med gode gjerde kan Frost meine at det skal vere gjerdar mellom husa som
 61 gjer at naboane ikkje pratar med kvarandre. Desse gjerda kan vere usynlege men dei kan gjer
 62 slik at naboane ikkje har kontakt og ikkje tenkjer over kva kvarandre gjer, det gjer at
 63 naboane ikkje kommuniserer med kvarandre. Om naboane ikkje kan kommunisere med
 64 kvarandre vil dei ikkje komme i ueinigheiter. Videre vil dette hindre nabokrangler noko som
 65 er eit relevant tema nå til dags. For vis naboane ikkje pratar saman vil dei ikkje la aggresjon
 66 gå utover kvarandre.

67 På ein anna side kan gjerda bety grensar. Naboar bør ha visse grensar dei ikkje kryssar.
 68 Dette kan for eksempel vere at ein ikkje skal blande seg inn i kvarandre sitt privatliv og
 69 heller held seg innafor visse grenser når ein pratar saman. Noko kan bli for drygt å prate om
 70 og dryge meningar kan skape ein diskusjon. Som resultat av å holde seg innafor visse grenser
 71 når ein pratar saman vil ein kunne forhindre diskusjonar. Samtaletemaet treng ikkje vere det
 72 einaste ein må ha grensar for. Det kan også vere handlingar og tenkjer om kva som er rett og
 73 gale. Det å gjer noko du veit naboen ikkje likar er ikkje nødvendigvis det smartaste å gjer for
 74 eit godt naboskap. Dette kan enkelt føre til diskusjonar over kva som er riktig å gjer, og
 75 derfor bør ein halde seg til visse grensar før ein gjer noko som kan provosere. Om ein held
 76 seg innafor desse grensene, som ein sjølv må vite kva er, vil ein kanskje enklare unngå ein
 77 diskusjon eller ein irritert nabo. Dette kan vere ein god forklaring på Frost sitt sitat.

78 I eit nabolag er det viktig å holde seg innafor sin eiga tomt. Mange nabokrangler handlar om
 79 at skog, trær og hekk går over på naboen sin tomt. Derfor kan det hende at Frost meiner
 80 gode naboar må ha gode gjerde som klart og tydleg fortel om kva som er kven sin eigedom.
 81 Når ein er sikker på kva som tilhøyrar kven av tomt, vil det ikkje bli nabokrangler over at
 82 nokon er over på tomte til ei anna. Etterfølgjande av dette kan det bli eit godt naboskap der
 83 ein ikkje krangler over eigedom.

84 Med andre ord kan det finnast det mange forklaringar på kva sitatet «gode gjerder gir gode
 85 naboer» står for. Det kan vere at naboar ikkje skal kommunisere, at naboar skal helde seg
 86 innafor visse grensar, at naboar skal vere sikker på kva som er dykkar tomt eller mange
 87 andre teoriar. Kva tenkjer du sitatet betyr?

88 **Kjelder:**

- 89 • H. Skei, Han (2017), Robert Frost, [https://snl.no/Robert Frost Hentet 22.05.19](https://snl.no/Robert_Frost_Hentet_22.05.19)
 90 • B. Njarga, Berit (2013), Se hva norske naboer krangler om, [https://www.dinside.no/bolig/se-](https://www.dinside.no/bolig/se-hva-norske-naboer-krangler-om/61241434)
 91 [hva-norske-naboer-krangler-om/61241434](https://www.dinside.no/bolig/se-hva-norske-naboer-krangler-om/61241434) Nedlastet:20.05.19

Oppgåver til Sabrinas sidemålstekst (nynorsk)

Oppgåve 1

Les heile eksamenssvaret.

- Teikn smilefjes i høgremargen ved ekstra gode formuleringar og poeng.
- Lag ei punktliste med minst tre punkt om kva Sabrina har fått til på ein god måte.
- Skriv ned eit førebels karakterforslag.

Oppgåve 2

I A1-oppgåva blei Sabrina beden om å gjere greie for både likskapar og skilnader mellom talemålet til Jamal og skriftspråket til Sabrina. Skriv ein «L» utanfor avsnitt som handlar om likskapar og ein «S» utanfor avsnitt som handlar om skilnader. Har Sabrina greidd å svare på begge delane av oppgåva?

Oppgåve 3

I A1-oppgåva blei Sabrina beden om å vise kunnskapar om språk og grammatikk. Lag firkant rundt (eller fargelegg) alle faguttrykka som finst i A1-svaret. I kva grad synest du at Sabrina får vist fram norskfagleg kompetanse gjennom bruken av faguttrykk?

Oppgåve 4

A2-oppgåva har denne oppgåvelyden: «Beskriv kort korleis Jamal opplever at bydelen hans er blitt endra.»

- Ein sensor seier: «Svaret hadde vore betre om det hadde innehalde langt færre ord.» Diskuter påstanden.
- Den skriftlege eksamenen på vidaregåande har kortsvarsoppgåver der elevane ikkje skal skrive meir enn 250 ord. Lat som om dette lengdekravet finst også for ungdomstrinnet: Forkort teksten til Sabrina slik at svaret inneheld mindre enn 250 ord. Sørg for å ta vare på gode poeng i så stor grad som mogleg.

Oppgåve 5

I B3-oppgåva blir elevane bedne om å reflektere over eit sitat: «Gode gjerde gir gode naboar». Ein måte å skape gode refleksjonar på er å trekkje inn kunnskapar om samfunnet. Vurder korleis Sabrina kunne ha trekt inn desse hendingane i B3-svaret:

- bygging av murar rundt fengsel, fangeleirar, sjukehus, hagar og skulegardar
- bygging av Berlin-muren, og gjerde i Sør-Afrika
- bygging av gjerde/murar for å hindre innvandring, til dømes sør for Tyrkia, Ungarn og USA

Oppgåve 6

Sitatet i B3-oppgåva, «Gode gjerde gir gode naboar», inviterer elevane til å trekkje inn kunnskap om bøker dei har lese og filmar dei har sett. Vurder korleis ein kunne ha trekt inn dikt, romanar, filmar og tv-seriar i B3-svaret. Lista nedanfor kan kanskje gi nokre idear?

- «Ord over grind» av Halldis Moren Vesaas
- «Skigardsviser» av Stanley Jacobsen
- *Kampen om jerntronen* av George R.R. Martin
- *Dødslekene* av Suzanne Collins
- TV-serien *Stranger things* av brørne Duffer
- TV-serien *Side om side* på NRK

Oppgåve 7

Kva er det beste ved refleksjonane i B3-svaret?

Oppgåve 8

Eksamenssvaret har god nynorskrettskriving, men nokre feil finst. Undersøk skrivemåten og bøyingsmåten til dei orda som er understreka i teksten til Sabrina. Lag ein feilsamlingstabell slik som det er gjort nedanfor, og fyll ut dei tomme felte.

	Galen skrivemåte brukt i teksten	Riktig skrivemåte
Linje x		
Linje y		
Linje z		

Oppgåve 9

Sabrina fekk beskjed om å lese seg opp på reglane som gjeld «den»/«det»/«han»/«ho» og dei som gjeld kommareglar. Kvifor, trur du? Bruk døma:

- A) «Her bøyer Jamal pronomenet som er 3. person fleirtal i objektsform når han eigentleg skal vere i subjektsform.»
- B) «Ei likskap mellom bokmål og Jamal sin uttrykksmåte er at det blir brukt han normalen setningsoppbygninga.»

Oppgåve 10

«Sabrina har full kontroll på bruken av komma og punktum», seier ein elev. Kva tenkjer du sjølv om denne påstanden?

1 **A1:**

2 Tre faktorar gjer at språket til Jamal er drastisk annleis enn min normerte bokmål, oppvekst, miljø
3 og det at han snakkar medan eg skriv. Jamal har vekse opp på Stovner, som son til ei ufør kvinne
4 og ein far, som forlét dei når Jamal var ung. Både to kom frå andre land, og kunne ikkje språket
5 godt.

6 Den mest openbare skilnaden er at Jamal har ein helt annan setningsoppbygning enn min
7 normerte bokmål har. Han har lange, utstrakte setningar med fleire pausar slik at han kan tenkje
8 på kva han skal si. Eg hadde berre stoppet å snakke i desse pausane, men Jamal gjer noko heilt
9 anna. Jamal fyller pausane med intereksjonar og dempende adverb: «[...] og da du ser T.U.V.-
10 blokkene som er skikkelig ghetto, dem også, og egentlig det var fett, skjønner du, fordi liksom,
11 [...]». Han er opptatt av å halde ein rytme i språket, å aldri sleppe for mykje på gass-pedalen.

12 Eg og Jamal har heilt andre vanar når det kjem til å bøye personlege pronomen. Jamal forvekslar
13 spesielt mykje fleirtall 3. person subjeksform, altså 'de', som han skriv på normert bokmål med
14 objektsforma, altså 'dem'. «*Liksom dem bare kommer og tegner på hele livet mitt [...]*».

15 Fordi Jamal snakkar munnleg når han sender inn loggar til forskingsprosjektet, er det ikkje alltid
16 naudsynt å spesifisere kven som er subjektet i setninga. Som til dømes då Jamal seier: «*Digger
17 ikke det her.*», så skjønner ein kva han mener. Ein må derimot som oftast skriv subjektet når ein
18 skriv bokmål, med mindre setninga er ei imperativsetning.

19 Det er nokre store forskjellar på måten eg skriv bokmål, og korleis Jamal snakkar. Mange av desse
20 forskjellane er ein konsekvens av Jamals avgrensa kunnskap om norsk. Ein må og hugse på at
21 Jamal snakkar inn i ein mikrofon. Han har heller aldri vore nokon stor fan av skule, så han har
22 hovudsakleg lært norsk frå verbale samtalar. Det, og at han snakkar i mikrofon gjer at språket hans
23 er mykje meir munnleg og fleksibelt enn normert bokmål.

24 **Kjelde:**

25 Shakar, Zeshan (2017): Tante Ulrikkes vei. Gyldendal Norsk Forlag AS. Oslo
26 Utdrag frå side 269

27 **A2:**

28 Boka 'Tante Ulrikkes vei' av Zeshan Shakar snakkar mykje om kva som skjer når staten byrjar å
29 skulle blande seg i lokalmiljøet på Stovner. Dei gjer alt frå å sette opp 'den største lampa i verda' i
30 håp om å gjere Stovner til ein turistattraksjon, medan dei gløymer kva som eigentleg er problemet.
31 Både Jamal og Mo meiner at staten brukar pengar på feil ting. Den må fokusere på dei ordentlege
32 problema Stovner har, i staden for å skulle kvitmale bydelen.

33 Det å vere ghetto er ein stor del av Jamal sin identitet. Graffitten på dei slitne veggene er det som
34 gjer at alle ser det. Dei andre har pengane og bilane sine, dei hadde graffiti på veggene, og var
35 stolte for det. «[...] å være ghetto er greia vår, og da kan jeg si sånn, vi er en av dem heftigste
36 ghettostedene i Oslo, men nå, det går ikke like mye å si det.»

37 Jamal føler det som at den kvite malinga på veggene skjuler det som ligg under. Han tenkar at
38 ryktet deira har forsvunne med graffiti. Kan ein klandre han? Ja, mange ville nok tenkt nymala
39 veggvar fint, men for Jamal så mista han den eine delen av Stovner han finn byrgskap i.

40 **Kjelde:**

41 Shakar, Zeshan (2017): Tante Ulrikkes vei. Gyldendal Norsk Forlag AS. Oslo
42 Utdrag frå side 269

43 **B3:**

44 Menneske er ein av dei reddare artene på jorda, vi er engstelege, skeptiske og forsiktige med å bli
 45 kjent med nye folk, kvifor er vi det? Før menneske blei slik som vi kjenner dei i dag, suverene,
 46 sterke og dyktige, var vi noko heilt anna. Vi var på botn av matkjeda. Etter at løva hadde drepe eit
 47 bytte, åt han det han ville. Så kom hyenane, dei åt det løva ikkje ville ha. Så kom gnagarane, også
 48 kom vi. Vi måtte vere redde, forsiktige og skeptiske. Viss ikkje vi hadde vore det, hadde vi døydd.
 49 Då vi plutselig fant opp verktøy, meistra eld og gardsbruk, var situasjonen ein anna. Homo
 50 Sapiens var sigersherrane, men skeptisismen, angsten og forsiktigheita forsvann ikkje.

51 Vi byrja å frykte dei rundt oss, nabostamma eller nabobyen. Homo sapiens gjekk frå å vere forrent
 52 mot ein felles fiende, naturen, til å krige med seg sjølv. I vår tid har krigane og konfliktane i stor
 53 grad blitt løyst, men vi bærer truleg fortsatt dei same kjenslene. Korleis skulle ein omgå konflikt då?
 54 Ein byggjer gjerde, ein pratar ikkje med naboane, og ein vonar at dei gjer det same.

55 Når den amerikanske lyrikaren Robert Lee Frost seier at 'Gode gjerde gir gode naboar', er det
 56 dette han siktar til. Med omgrepet 'Gode gjerde' trur eg Frost viser til faste grenser mellom folk,
 57 «mitt er mitt, og ditt er ditt». Frost meiner med andre ord at eit samfunn der ein ikkje blandar seg i
 58 andre sine sakar, er eit bra samfunn.

59 Når ein tenker på at Frost levde i USA rundt tida kor den kalde krigen mot Sovjetunionen byrja å
 60 blusse opp, er det ikkje rart at han kom til denne konklusjonen. Kommunismen der arbeidarklassen
 61 skulle dele på tomt, mat og ressursar, var vond. USA, og vesten, var sterkt ueinig i de
 62 kommunistiske ideane. Dei mente at alle skulle ha ein eiga tomt, og sette sine egne interesser før
 63 lokalsamfunnet. Frost, som amerikansk statsborger adopterte naturlegvis den vestlege
 64 tankegangen.

65 Dagens samfunn er hektisk og travelt, alle har ein stad dei skal vere og noko å gjere. Ønsker vi da
 66 verkeleg ha nysgjerrige naboar som tittar opp frå tujahekkane? Kanskje dei trenger noko? Litt
 67 sukker til kaka de bakar, barnepass eller hjelp til å lage middag? Det å oppretthalde sosiale
 68 relasjonar med folk kan vere vanskeleg og tidskrevande, men som oftast så får ein igjen. Viss du
 69 hjelper ein nabo i nød i dag, og ein anna i morgon, byggjer du opp eit slags sikkerhetsnett. Eit
 70 sikkerhetsnett du kan falle tilbake på. Den dagen du brekker ein arm eller skal på ferie og trenger
 71 nokon som kan passe katten.

72 Sosiale interaksjonar er dessutan sentrale for å halde vitet. Både du og eg har til tider kjent på
 73 einsemd. Nokre gonger sit ein i leilegheita eller huset sitt, og lengtar etter menneskeleg kontakt.
 74 Sjølv om du er ein person som er nøgd med dine sosiale relasjonar, kan det godt hende at naboen
 75 din ikkje er det. I Noreg har 16% av befolkninga vore plaga av einsemd dei siste to vekene. Viss
 76 Frost meinte at ein skal avgrense seg frå desse personane, i staden for å hjelpe dei, synest eg at
 77 tankegangen hans er feilaktig.

78 Ideen om at gode gjerde gir gode naboar, altså den at eg skal helde meg til mitt og du til ditt,
 79 verkar som den er meir ekstrem jo rikare landet er. I følge levekårsundersøkinga til SSB har ein
 80 femtedel av nordmenn berre to eller færre personer som dei kan rekne med når dei har store
 81 personlege problem. Eg trur at hadde nordmenn blitt utfordra til å sosialisere med naboane sine i
 82 større grad, hadde denne prosentandelen gått drastisk nedover.

83 Er det gunstig for samfunnet at alle skal kunne få helde på med sine egne ting utan å måtte stille
 84 opp for lokalsamfunnet? Eg trur ikkje det. Ideen om at det å helde seg privat og ikkje sosialisere
 85 med dei som bur nærast deg, er bra meiner eg er feilaktig. Viss vi i Noreg skal kunne seie at vi tar
 86 vare på alle, frå mannen på uførtrygd til den einsame rikingen i huset over gata, må vi gjere ein
 87 endring.

88 Som Gro Harlem Brundtland sa i nyttårstalen hennes frå 1996, «[...] Vi må bry oss om hverandre
 89 igjen. Det er ikke så farlig å engasjere seg i andre som folk tror.»

Oppgåver til Siverts sidemålstekst (nynorsk)

Oppgåve 1

Les heile eksamenssvaret.

- Teikn smilefjes i høgre margen ved ekstra gode formuleringar og poeng.
- Lag ei punktliste med minst tre punkt om kva Sivert har fått til på ein god måte.
- Skriv ned eit førebels karakterforslag.

Oppgåve 2

I A1-oppgåva blir Sivert beden om å gjere greie for både likskapar og ulikheiter mellom talemålet til Jamal og skriftspråket til Sivert. Skriv ein «L» utanfor avsnitt som handlar om likskapar og ein «S» utanfor avsnitt som handlar om skilnader. Har Sivert greidd å svare på begge delane av oppgåva?

Oppgåve 3

I A1-oppgåva blei Sivert beden om å vise kunnskapar om språk og grammatikk. Lag firkant rundt (eller fargelegg) alle faguttrykka som finst i A1-svaret. I kva grad synest du at Sivert får vist fram norskfagleg kompetanse gjennom bruken av faguttrykk?

Oppgåve 4

Vurder kor god tekstopbygginga er i A1-svaret. Bruk desse hjelpespørsmåla:

- Er teksten på ein tydeleg måte delt inn med ei innleiing, ein hovuddel og ei avslutning?
- Er det ulike avsnitt på ein tydeleg måte delte inn med ei innleiing, ein hovuddel og ei avslutning?
- I kva grad har Sivert greidd å bake sitata inn i teksten i hovuddelen? Sagt på ein annan måte: Har Sivert fått til å introdusere og kommentere desse sitata, eller heng sitata «i lause lufta»?
- Har kvart avsnitt fått sitt eige hovudtema, ulikt hovudtemaet i dei andre avsnitt?

Oppgåve 5

I B3-oppgåva blir elevane bedne om å reflektere over eit sitat: «Gode gjerde gir gode naboar». Det å reflektere inneber mellom anna å tenkje gjennom ulike sider ved ein tanke, og å prøve ut eigne tankar og haldningar for å utvikle betre innsikt og forståing.

- Ein sensor påstår at B3-svaret er eit svært godt svar på oppgåva. Korleis kan sensoren grunngi dette synspunktet?

- Kva kan andre elevar lære av Siverts B3-svar?

Oppgåve 6

Vurderingsmatrisa for skriftleg eksamen fortel at eit variert ordforråd er eitt av kjenneteikna på karakterane 5 og 6.

Les gjennom B3-svaret og markér dei orda som er særleg godt eigna til å underbyggje påstanden om at Sivert viser fram eit variert ordforråd.

Oppgåve 7

B3-svaret inneheld nokre eksempel på uheldige og feilaktige val av ord og uttrykk. Det finst også reine skrivefeil. Vis korleis teksten burde ha vore skriven ved å lage ein tabell av typen nedanfor.

Tips: Sjå oppgåve 8 for å få nokre hint om kvar du kan leite etter feil og feiltypar. Til saman finst det meir enn 50 feil og manglar!

	Ord/skrivemåte brukt i teksten	Riktig ord/skrivemåte
Linje 6		
Linje 8		
Linje 49		
Linje 53		
Linje 61		
Linje 80		

Oppgåve 8

Sivert fekk tilbakemelding på språkfeil gjennom fire kommentarar (K1–K4):

- **K1:** «Det finst feilbøygde verb i linje 2, 8, 17, 37, 66 og 70. Finn verba og skriv riktig bøyingsmønster.»
- **K2:** «Det finst feil i substantivbøyinga i linje 2, 6, 44, 58 og 80. Rett opp feilskrivningane i teksten.»
- **K3:** «Vis respekt for andre. Nemn deg sjølv sist, ikkje først, i uttrykket “eg og Jamal” i linje 12.»
- **K4:** «Unngå kommagrums. Undersøk bruken av komma i linje 22, 62 og 85. Rett opp!»

Vurder om kommentarane er godt eigna til å hjelpe Sivert til å bli endå flinkare. Kva trur du?

1 **A1**2 **Korleis Jamal sitt språk er annleis**

3 Jamal er ein av de to forteljarane i romanen «Tante Ulrikkes vei». Jamal har eit veldig unikt
4 språk. Det er nokon forskjellar mellom talespråket hans og skriftspråket mitt (bokmål). Eg
5 skal vise kva som er forskjellig.

6 Tale språket til Jamal er ulikt mitt skriftspråk på fleire måtar. Han har eit veldig munnleg
7 språk som gjer han mindre formell. Han bruker nokon engelske uttrykk i steden for norske
8 fordi vokabularet hans har blitt inspirert av engelsk. I tillegg bruker han utfyllingsord som
9 «likksom» når han prøver å forklare noko. Han stiller også retoriske spørsmål til lesaren fleire
10 gongar, sjølv om at han vet at han ikkje vil få svar tilbake. Dette hjelper lesaren til å bli meir
11 merksam.

12 Jamal har ein del grammatiske feil. Han slitar fleire gongar i sitatet med å identifisere når
13 substantivet er hankjønn, hokjønn eller inkjekjønn. Ofte bruker Jamal hankjønn automatisk. I
14 utdraget seier han «mann, du er hjemme på steden din». Her har han bøygd substantiv og
15 pronomen riktig i forhold til kvar andre, men han ser ikkje at «et sted» er inkjekjønn. Det er
16 forskjellen mellom han sitt talespråk om mitt skriftspråk i denne setninga. Eg hadde skrevet
17 «mann, du er hjemme på stedet ditt».

18 Han klarer heller ikkje alltid å sjå når adjektiv skal være eintal eller fleirtal. «Nå, blokkene er
19 helt hvit og ser helt ny ut og sånn, nesten som andre steder på byen» seier han i utdraget.
20 Her har han både setningsoppbyggings feil og grammatikk feil. Han bøyggar «hvit» og «ny»
21 som om det er i eintall. Eg ville skrevet «Nå er blokkene helt hvite og ser helt nye ut og sånn,
22 de er nesten som andre steder på byen».

23 Setningsoppbygningen er heller ikkje heilt strøken. Han seier ganske tidleg i utdraget «når
24 jeg kommer her, hele kroppen min blir sånn». Han har ikkje nokon store feil, for både «når
25 jeg kommer her» og «hele kroppen min blir sånn» er riktig oppbygget, men de er ikkje riktige
26 i forhold til kvarandre. Eg ville heller skrevet «når eg kommer her, blir hele kroppen min
27 sånn».

28 Jamal har ikkje så mange store feil i norsken hans, men det er både nokon grammatikk feil og
29 setningsoppbygging feil. Han er også veldig munnleg, så han låner litt engelske ord, bruker
30 utfyllingsord og stiller retoriske spørsmål til lesaren.

31 **A2**32 **Korleis bydelen til Jamal har endra seg**

33 Jamal opplever at bydelen hans har blitt endra. Han føler at Stovner ikkje er det same nå
34 lenger. Men korleis?

35 Jamal meiner at Stovner var mye meir «ghetto» før. Det pleidde å være store graffittiar på T-
36 banestasjonen. «Tante Ulrikkes vei» blokkene hadde gammal maling og så slitte ut. Han likte
37 at det var sånn fordi han meinte at det var greia til Stovner.

38 Men Jamal seier at Stovner har endra seg. Ingen store graffitiar på stasjonen og heilt ny
39 maling på bustad blokkane. Det blir dyrare å bo der fordi staten gir dem masse nye ting.
40 Stovner blei slik som alle andre stedar i Oslo. Det stod ikkje ut legnar. Staten berre endrar
41 Stovner slik de trur det blir betre.

42 *Shakan, Zeshan (2017). Tante Ulrikkes vei. Gyldendal. Oslo. (Utdraget er forkortast av*
43 *Utdanningsdirektoratet) (Lasta ned 23.11.2018)*

44 **B4**

45 **Vi må holde på språka våre så lenge vi kan**

46 Norge, Sverige og Danmark har og har hatt veldig like språk i over 200 år nå. Nordisk råd
47 ønsker å oppheve geosperring i digitale TV-kanalar mellom dei nordiske landa. Da vil verken
48 Norge, Sverige eller Danmark ha tilgang til å sjå på TV-kanalane til kvarandre. Geosperring
49 byrde ikkje opphevast for fleire grunnar.

50 For det første kjem landa til å få problema med å forstå kvarandre. «Hvem som helst kan se
51 at svensk, norsk og dansk likner på hverandre. Omtrent 90% av ordforrådet er det samme –
52 også grammatisk er språkene bygget opp på same måte» skreiv John-Ragnar Aarseth i
53 artikkelen «de skandinaviske språkene likner hverandre». Dette kjem ikkje til å gjelde veldig
54 lenge dersom geosperring blir opphevast. Nabolanda kjem til å stride lengre og lengre vekk
55 frå kvarandre fordi det blir ikkje nokon språkleg kontakt. Tenk om vi måtast bruke engelsk
56 for å kunne ha ein samtale med nabospråka.

57 For det andre har de nordiske landa mange språklege kjenneteikn. Språka våre tilhøyrar den
58 nordgermanske familien. Nå til dags blir det mykje engelsk innblanda i språka våre. Dersom
59 vi ikkje styrker banda mellom kvarandre vil engelsk påverke språka våre så mye at vi ikkje
60 snakkar nordgermansk lenger. Vi må holde på språka slik vi holdar på kulturane våre. Nordisk
61 råd, vil dokkar at de neste generasjonane skal vokse opp med nokon heilt annleis språk?

62 For det tredje kjem folk til å slutte å lære naboanes språk på egent initiativ. TV-serien SKAM
63 er ein norsk serie som går på NRK3. Skam er ein veldig bra måte for hjelpe Danmark og
64 Sverige med å lære seg norsk fordi ein gjer noko ein selv synast er spennande samtidig som
65 det er lærerikt. Dersom vi mister tilgang til å sjå seriar på både Norsk, Svensk og Dansk TV vil
66 det bli vanskelegare å lære seg nabospråka. Vi kan ikkje la dei nærmaste språka våre bli
67 framande. Kjem nabospråka bli så vanskelege å forstå at dei blir til framand språk på skulen?

68 Nordisk råd, ikkje opphev geosperre av digitale TV-kanalar i dei nordiske landa. Vi må holde
69 på språka våre så lenge vi kan. Vi må kunne forstå kvarandre. TV er ein ovleg bra måte for å
70 holde kontakten mellom landa.

71 **Kilde:** [https://nordeniskolen.org/nb/spraak-kultur/gymnasiet/spraakkunnskap/de-skandinaviske-spraakene-](https://nordeniskolen.org/nb/spraak-kultur/gymnasiet/spraakkunnskap/de-skandinaviske-spraakene-likner-hverandre/)
72 [likner-hverandre/](https://nordeniskolen.org/nb/spraak-kultur/gymnasiet/spraakkunnskap/de-skandinaviske-spraakene-likner-hverandre/)
73 (Lastet ned 23.11.2018: Artikkelen er forkortet av Utdanningsdirektoratet.)

74 **Kilde:** <http://back01.norden.clh.no:8090/nordic/no/nordisk-raad/saker-og-dokumenter/a-1720kultur>
75 (Lastet ned 19.11.2018. Forkortet av Utdanningsdirektoratet.)

Oppgåver til Sanders sidemålstekst (nynorsk)

Oppgåve 1

Les heile eksamenssvaret.

- Teikn smilefjes i høgremargen ved ekstra gode formuleringar og poeng.
- Lag ei punktliste med minst tre punkt om kva Sander har fått til på ein god måte.
- Skriv ned eit førebels karakterforslag.

Oppgåve 2

I A1-oppgåva blir Sander beden om å gjere greie for både likskapar og skilnader mellom talemålet til Jamal og skriftspråket til Sander. Skriv ein «L» utanfor avsnitt som handlar om likskapar og ein «S» utanfor avsnitt som handlar om skilnader. Har Sander greidd å svare på begge delane av oppgåva?

Oppgåve 3

I A1-oppgåva blei Sander beden om å vise kunnskapar om språk og grammatikk. Lag firkant rundt (eller fargelegg) alle faguttrykka som finst i A1-svaret. I kva grad synest du at Sander får vist fram norskfagleg kompetanse gjennom bruken av faguttrykk?

Oppgåve 4

Sander fekk tilbakemelding på språkfeil i teksten gjennom seks kommentarar (K1–K6). Hjelp eleven med å finne fram til riktig kombinasjon av kommentar og linjenummer:

L3	L26	L39	L51	L53	L54

- **K1:** «Bruk kolon framfor eit direkte sitat, ein replikk eller ein ordrett tanke.»
- **K2:** «Bruk skråstilt skrift, ikkje hermeteikn, for å markere boktitlar.»
- **K3:** «Hugs mellomrom mellom tal og prosentteikn.»
- **K4:** «Hugs stor bokstav i tittelen til siterte artiklar.»
- **K5:** «Subjunksjonen 'som' innleiar leddsetningar. I leddsetningar skal setningsadverb som 'ikkje' stå rett framfor det bøygde verbet, ikkje rett bak.»
- **K6:** «Uttrykket 'masse nye ting' verkar for munnleg og for lite norskfagleg. Skriv om.»

Oppgåve 5

Det er varierende kvalitet på nynorskrettskrivinga i eksamenssvaret. Lag ein feilsamlingstabell slik som det er gjort nedanfor, og fyll ut dei tomme felte.

	Galen skrivemåte brukt i teksten	Riktig skrivemåte
Linje 5		
Linje 6		
Linje 7		
Linje 7		
Linje 10		
Linje 12		
Linje 15		
Linje 16		
Linje 18		
Linje 20*		
Linje 21*		
Linje 25		
Linje 26		
Linje 35		
Linje 36*		
Linje 39*		
Linje 40*		
Linje 41		
Linje 42		
Linje 45		
Linje 49		
Linje 50		
Linje 54		
Linje 55		
Linje 57*		
Linje 59		
Linje 60*		
Linje 61*		
Linje 62*		
Linje 64*		
Linje 65		
Linje 67		
Linje 68		
Linje 71		
Linje 73*		
Linje 75*		

*Det finst fleire skrivefeil på denne linja.

Oppgåve 6

Nokre stader har Sander blanda saman ord, til dømes i linje 28, 54, 56, 57 og 61. Kva går desse samanblandingane ut på?

1 **Del A**

2 **Oppgåve A1)**

3 I utdraget frå romanen «Tante Ulrikkes vei», får vi eit lite innblikk i talespråket til ein ung gut kalla Jamal.
 4 Teksta inneheld både likskapar og ulikheiter, mellom Jamal sitt talespråk, og mitt eige skriftspråk. I
 5 denne teksta skal eg skrive om desse likskapane og skilnadane, og å vise til dømer. Eg kjem i all hovudsak
 6 til å samanlikne talespråket til Jamal med mitt hovudmål, som er bokmål, men eg kjem også til å vise til
 7 dømer på sidemålet mitt også.

8 Det fyrste eg legg merke til, er at språket til Jamal er prega av ei valdsame multietnolekt. I utdraget seier
 9 han, «Liksom, samma om dagen har vært den mest fucka dagen, når jeg kommer her, hele kroppen min
 10 blir sånn slapp av, mann, du er hjemme på steden din nå.» Han brukar slang og banning om kvarandre,
 11 og det er tydeleg å sjå at han er påverka av noko. Det som er vanskeleg å sette fingeren på, er om det er
 12 ei sosiolekt som pregar han, eller om det er ei multietnolekt av eit slag. Personleg trur eg at det kan vere
 13 litt av begge, fordi han ofte refererer til at han likte Stovner betre, da det var meir *ghetto*. Denne
 14 sosiolekta, eller etnolekta, gjer at talemålet til Jamal skil seg frå mitt skriftspråk, på fleire måtar. Blant
 15 anna at han bruker slang, noko eg aldri ville ha gjort skriftleg, og at han har ein annan setningsstruktur
 16 enn det ein har på både bokmål, og på nynorsk.

17 Noko anna eg fort ser i utdraget, er at språket er veldig stakkato prega. Setningsoppbygginga er annleis
 18 enn det den ville ha vore på både bokmål og på nynorsk, og setningane er derfor veldig opphakka. I
 19 teksta seier Jamal, «[...]men fortsatt den er ganske ghetto[...]». Her ville ein ha skrive *men, den er*
 20 *fortsatt ganske ghetto*. Endringa her, er nemleg at Jamal har bytta plass på verbalet og subjektet i
 21 setninga.

22 Grammatisk er utdraget også ganske forskjellig frå skriftspråka vi har i Noreg. Dette er også med på å
 23 gjere at teksta blir stakkato prega.

24 «*Det var sånn, du kommer på T-banen her, og stasjonen er skikkelig ghetto, ok, den var enda mer ghetto*
 25 *back in the days da, svære graffitier overalt og sånn, men fortsatt den er ganske ghetto, og du går fra*
 26 *den, og da ser du [...]*»

27 Som vist i utdraget over, bruker Jamal nesten berre komma i teksta si. Dette gjer at når ein les, berre
 28 fortsett ein, og fortsett ein, helt til ein ikkje orkar meir. Vanlegvis er dette noko ein berre gjer for å skapa
 29 spenning i tekstar, noko eg er ganske sikker på at ikkje var intensjonen til Jamal. Når det er sagt, er det jo
 30 ikkje sikkert at det berre har med språket hans å gjere. Det er jo ikkje sånn at ingen gjer feil på slikt.

31 Så, var det likskapane. Det er ikkje veldig mange likskapar å ta tak i, i denne teksta, men det er nokre få.
 32 For til sjuande og sist, brukar han jo eigentleg bokmål. Ja, den er kanskje påverka av **hans sosiale liv**,
 33 morsmål eller liknande, men i botn og grunn er det bokmål. Når det kommer til å finne likskapane
 34 mellom utdraget, og nynorsk, må man leite lenge. Eg for min del fant ingen direkte likskapar, men det
 35 var ein tanke som slo meg. Jamal har jo på ein måte laga sitt eige språk, tilpassa han. Og det var det vi
 36 også gjorde, for over 100 år sida, med Ivar Aasen som leidar.

37 **Kjelder:**

38 Shakar, Zeshan (2017): Tante Ulrikkes vei. Gyldendal Norsk Forlag As. Oslo
 39 Eksamenshefte sidemål 2019 (22.05.19). Utdrag frå side 269.

40 **Oppgåve A2)**

41 Jamal opplever at byen han bur i blir endra sakte, men sikkert. Som Jamal seier i utdraget, var
 42 Tante Ulrikkes vei mykje meir ghetto før. «Dem blokkene pleide å være så ghetto, skjønner du
 43 hva jeg mener?». Han påpeiker at den multikulturelle delen av byen han bur i, blir endra av dei
 44 som bestemmer. Han seier aldri direkte kven som bestemmer, men han seier at han ikkje
 45 skjønner kva dei driv på med. Jamal opplever ei fornorsking av Stovner, der graffiti blir vaska
 46 bort, og husa bli oppussa. Sjølv seier Jamal at han ikkje likar endringa. Det eg trur, er at det
 47 ikkje er på grunn av det materialistiske han blir sur, men at han føler at sjela til Tante Ulrikkes
 48 vei forsvinn. Han verker lei av at alle skal bestemme korleis han skal leve. «Liksom dem bare
 49 kommer å tegner på hele livet mitt og gir faen, skjønner du?». Det er også dette som gjer at eg
 50 trur det ikkje er materialistisk, men at dei fjernar sjela til Stovner. I det store biletet trur eg det
 51 er dette han vil fram til i utdraget også, nemleg det at majoriteten fjernar noko dei meiner er
 52 uviktig, men som er veldig viktig for nokon andre. Og som uttrykket seier, er ein manns søppel
 53 ein annan mann sitt gull. Dei som bestemmer trur dei hjelper samfunnet, men dei gjer det
 54 verre. Dei fjernar det som verkeleg betyr noko for Jamal, nemleg sjela til Stovner.

55 **Kjelder:**

56 Shakar, Zeshan (2017): Tante Ulrikkes vei. Gyldendal Norsk Forlag As. Oslo
 57 Eksamenshefte sidemål 2019 (22.05.19). Utdrag frå side 269.

58 **Del B**59 **Oppgåve B4)**60 **Nærare saman, men da må sperra bort!**

61 Eg har lese om at Nordisk råd ynskjer å oppheve geosperre av digitale TV-kanalar, mellom dei
 62 nordiske landa. Spør du meg, var dette sanneleg på tide. Vi må prøve å danne eit sterkare band
 63 med nabolanda våre. Og kva er det vel ein god nabo kan gjere, som er betre enn å dele TV-
 64 kanalane sine med kvarandre?

65 Før det fyrste, meiner eg at det å kunne sjå på TV-kanalar med opphav andre stedar i
 66 nabolanda våre, er ei god kjelde til å tileigne seg nytt språk. Danmark, Sverige og Noreg, har
 67 alltid hatt like språk. I følge ein artikkel skrive av John-Ragnar Aarseth, er omtrent 90% av
 68 ordforråda like! Språka stammer frå eit felles urspråk, nemleg indoeuropeisk. Dei nordiske
 69 språka har alltid vore nært tilknytt til kvarandre, men i ei verd styrt av globalisering kan dette
 70 endrast på eit augeblink. Berre tenk så idiotisk det ville ha vore, viss vi ein dag ikkje hadde
 71 forstått naboane våre! Så, grunn nummer ein til å oppheve geosperra, er språkforståing.

72 Grunn nummer to til å oppheve geosperra, er at det fører oss som naboland nærare saman.
 73 Vi får ei betre forståing av kva våre kjære naboland likar. La oss bruke TV-serien SKAM som eit
 74 eksempel. SKAM var ein serie som har gjort det veldig bra i Noreg, og som også slo igjennom i
 75 Sverige og Danmark. Det var ein serie alle dei nordiske landa såg på, og som førte oss nærare
 76 saman som nasjonar. Problemet var berre det, at NRK3 innførte geosperre på også dette
 77 programmet, på grunn av rettighetene til musikken i serien. Dette synest eg er veldig dumt. Vi
 78 hadde noko vi likte alle i hop, også måtte geosperringa øydelegge alt saman.

79 Eg kan jo sjølv sagt skjønne kvifor dei ynskjer å ha ei slik geosperre, men eg meiner den ikkje
80 hjelper med noko som helst. Det einaste den gjer, er å halde landa frå kvarandre. Da oppstår
81 det ikkje berre skilnadar i mellom landa, men også imellom befolkninga, og det er noko vi må
82 prøve å unngå.

83 I lang tid, har også språk ført til ueinigheiter mellom land. For ikkje lenge sida, diskriminerte vi
84 samane. Ikkje berre på grunn av deira kultur, men også på grunn av språket deira. Vil vi
85 verkeleg at det skal gjenta seg? Eg veit at det kanskje er å overdrive, men kven veit kva som
86 kan skje viss vi lar kvarandre sine språk gli frå kvarandre? Berre tenk på alle konfliktane som
87 kan oppstå viss vi ikkje forstår kvarandre, og veit kva dei andre partane ynskjer. Det er kanskje
88 usannsynleg at dette skal skje på grunn av ei geosperre på TV-kanalar, men det er ikkje
89 umogleg. Ikkje berre handlar det om programma som går, men det handlar om forståinga, og
90 fellesskapen.

91 Bileta ovanfor [her redigert bort] viser tydeleg språkleg diskriminering. Vil vi verkeleg lage eit
92 slikt forhold mellom landa i Norden? Eg synest at vi må få bort geosperringa, for å styrke banda
93 mellom oss. Vi må bryte barrierar, og vi må opne oss opp for kvarandre. Skal vi klare å opprett-
94 halde ei god tone med dei andre landa i Norden, så må vi gjere noko, og det må skje no.

95 Sist, men ikkje minst, vil eg snakke om eit sitat av Robert Frost. Sitatet går slik, «Gode gjerde
96 gir gode naboar». Dette er eit veldig klokt sitat, og eg kunne ikkje ha vore meir enig med ham.
97 Det eg meiner er problemet med det derimot, er at vi ikkje vel dei riktige gjerda. Nokon
98 grenser må ein jo så klart ha, og det er eg heilt enig i, men eg synest ikkje at ei ut av disse
99 grensene skal vere ei geosperring. Eg veit at det kan vere viktig for den norske stat å behalde
100 denne geosperra av ein eller annan grunn, men ungdommen i heile Norden ynskjer at den
101 forsvinn. Og eigentleg er det jo vi som burde ha mest å seie i saka, med tanke på at vi er Noreg
102 si framtid. Alt som skjer i dag, er det vi som kommer til å anten få svi for, eller nyte seinare.

103 Så, for å oppsummera, er det på grunn av forståing, og for å komme nærare kvarandre vi i all
104 hovudsak burde kvitte oss med geosperringa. Det einaste vi oppnår ved geosperra, er å isolere
105 oss sjølv frå resten av Norden. Eg trur ikkje at det kommer til å ha nokon som helst positiv
106 effekt i tida som kjem. Og som ein ungdom sjølv, vil eg gjerne vakse opp i eit land med gode
107 relasjonar til nabolanda sine. Eg skjønner sjølv sagt at det å fjerne geosperra ikkje vil gjere at
108 dei nordiske landa kjem til å elske kvarandre for alltid. Det eg trur derimot, er at det kjem til å
109 gi oss ei betre felles språkforståing, og eit betre fellesskap i tida vi går i møte.

110 Kjelder:

111 https://pgsf.udir.no/Year2019/PreparationRoom7/nor_05.aspx

112 Eksamensførebuingshefte 2019, Nabospråk, Lasta ned 20.05.2019

113 Bilete kjelder :

114 <http://www.ordtak123.no/img/quotes/rectangle/ordtak-sitat-12415.jpg>

115 Eksamenshefte 2019, lasta ned 28.01.2019

116 http://g.api.no/obscura/API/image/r1/escenic/978x1200r/1297107738/archive/03634/3940860143_3634479a.jpg

117 <http://gfx.nrk.no/a8YfoH4sli4557m1uYfsdAFIEIsHjKGMM2C9He6Fpmag>

118 (Funne i Eksamensførebuingshefte 2019, lasta ned 20.05.2019, men lasta ned til
119 eksamensførebuingshefte den 23.11.2018)

Oppgåver til Samuels sidemålstekst (nynorsk)

Oppgåve 1

Les heile eksamenssvaret.

- Teikn smilefjes i høgre margen ved ekstra gode formuleringar og poeng.
- Lag ei punktliste med minst tre punkt om kva eleven har fått til på ein god måte.
- Skriv ned eit førebels karakterforslag.

Oppgåve 2

I A1-oppgåva vert eleven beden om å gjere greie for både likskapar og ulikheiter mellom talemålet til Jamal og det talemålet som eleven sjølv har. Skriv ein «L» utanfor avsnitt som handlar om likskapar og ein «S» utanfor avsnitt som handlar om skilnader. Har eleven greidd å svare på begge delane av oppgåva?

Oppgåve 3

Lag firkant rundt (eller fargelegg) alle faguttrykka som finst i A1-svaret. I kva grad synest du at eleven får vist fram norskfagleg kompetanse gjennom bruken av faguttrykk?

Oppgåve 4

Ein norsklærer kjem med denne påstanden: «Det er mykje som er godt med tekstopppbygginga i A1-svaret, men heilt perfekt er tekstopppbygginga ikkje.» Korleis kan norsklæraren grunngi påstanden sin?

Oppgåve 5

Ein elev som har lese heile eksamenssvaret, seier: «Skulle ein berre ha vurdert innhaldet og tekstopppbygginga, burde ein ha brukt toppkarakteren.» Formulér di eiga meining om påstanden til eleven.

Oppgåve 6

Nesten overalt har eleven greidd å setje komma der det skal vere komma, men mange kommateikn er overflødige og skal bort. Desse tre hugsereglane kan vere til hjelp for eleven:

- **K1:** «På norsk har vi ikkje nokon regel som seier at vi skal ha komma etter preposisjonsfrasar.»
- **K2:** «Vi brukar ikkje komma når vi bind saman to substantiv med konjunksjonar som 'og' og 'eller'.»
- **K3:** «Vi brukar normalt ikkje komma framfor leddsetningar som er eigne setningsledd i heilsetninga.»

Les gjennom heile eksamenssvaret og stryk bort kommateikn som ikkje skal vere der.

Oppgåve 7

Eksamenssvaret har mykje god nynorskrettskriving, men nokre feil finst. Lag ein feilsamlingstabell slik som det er gjort nedanfor, og fyll ut dei tomme felte:

	Ord/skrivemåte brukt i teksten	Riktig ord/skrivemåte
Linje 5		
Linje 32		
Linje 33		
Linje 35		
Linje 35		
Linje 46		
Linje 50		
Linje 62		
Linje 63		
Linje 64		
Linje 68		
Linje 73		
Linje 89		
Linje 91		

Oppgåve 8

Eleven fekk tilbakemelding på språkfeil i teksten gjennom seks kommentarar (K1–K6). Hjelp eleven med å finne fram til riktig kombinasjon av kommentar og linjenummer. Hugs på at nokre kommentarar kan passe til fleire linjer:

L3	L6	L18	L32	L53	L67	L79	L84

- **K1:** «Bruk dobbel bunden form her.»
- **K2:** «Hugs mellomrom mellom tal og prosentteikn.»
- **K3:** «På nynorsk kling det best når vi plasserer eigeomsordet etter substantivet, ikkje før.»
- **K4:** «Heilt glimrande at du trekkjer fram eit gammalt ordtak på denne måten!»
- **K5:** «På nynorsk må vi erstatte det personlege pronomenet 'den' med 'ho' når vi refererer til hokjønnsord.»
- **K6:** «Vi skriv alltid boktitlar i kursiv, altså med skråstilt skrift.»

A1

Når både frø og forfatter overrasker leseren

I blogginnlegget «Dritbra frø lurar møkkbille» forteller Anne Sverdrup-Thygeson om en sør-afrikansk plante som formerer seg på en overraskende måte. Overrasket blir også leserne hvis de forventer seg en akademisk skrivestil blottet for skriveglede og friske formuleringer.

Av en naturvitenskapelig fagartikkel er det rimelig å vente seg spesialisert kunnskap og en rekke emnespesifikke begreper. Til en viss grad innfris disse forventningene i Sverdrup-Thygesons tekst. Her kan man lese om «bevegelsessensitive kameraer», «Ceratocaryum-frø», «økosystemtjeneste» og «beiteland», og man støter på det latinske artsnavnet *Ceratocaryum argentum*. Derimot kan man bli overrasket over å oppdage ord som tilhører helt andre semantiske felt, altså helt andre betydningsfærer. I en tekst om sivilknende planter fra Afrika er det på ingen måte opplagt at man skal bli servert ord som «reklamebransjen», «snadder» eller «forhåndsparfymert».

Sverdrup-Thygeson innfrir kravene til vitenskapelige tekster når hun gjennomgående formulerer seg klart og entydig. Ingen steder vikler hun seg inn i unødige passivkonstruksjoner eller i altfor lange og komplekse setningskonstruksjoner. Så er spørsmålet om Sverdrup-Thygeson innfrir andre krav til akademisk skriving: Uttrykker hun seg nøytralt, nøkternt og formelt?

Sverdrup-Thygeson forsøker ikke å holde avstand til leserne, tvert imot. I starten av artikkelen ser det ut som om hun prøver å etablere en relasjon til leserne gjennom bruken av personlige pronomen. Hun skriver om «oss mennesker»¹ og fortsetter: «Vi er ikke alene om å bli lurt.» Like etter kommer en direkte henvendelse til leseren: «Ikke et godt salgstriks, sier du?» De brukte pronomenformene bidrar til å trekke leserne inn i teksten.

De muntlige uttrykkene opptrer hyppig i bloggteksten. Blant eksemplene er «trill rundt», «fiks ferdig», «kløktig nok», «hele greia» og «reinspikka lureri». Uttrykkene gir teksten ekstra snert og underholdningsverdi, så språkføringen i seg selv kan lokke leserne til å lese videre. Humor finnes også i form av underdrivelser («Siden smågnagere har vondt for å ta selfier [...]») og rim («Tenk å bli lurt av et siv, da gitt. Det var da noe dritt.»)

I stedet for abstrakte fagbegreper som *ekskrementer* velger Sverdrup-Thygeson det enkle og mer konkrete: «store, runde, mørkebrune klumper». Artikkelforfatteren forsterker den barnevennlige stilen når hun tar med ord som «dritbra», «dritt», «møkk» og «billemor». Samtidig kan slanguttrykket «hype» virke ungdommelig – og «etterlatenskaper» litt alderdommelig. Ut fra disse eksemplene er det ikke opplagt at forfatteren henvender seg til én bestemt aldersgruppe.

Gjennomgangen av Sverdrup-Thygesons ordvalg peker ikke mot en strengt vitenskapelig fagartikkel, snarere mot en populærvitenskapelig naturfaglig artikkel av den typen man kan finne i magasinet *Illustrert Vitenskap* eller på nettsteder som *Nysgjerrigper* eller *Viten.no*. Gjennom en personlig skrivemåte henvender artikkelforfatteren seg til en bred lesergruppe, ikke bare til naturvitere. Selv lar jeg meg underholde av både faktaopplysninger og formuleringer. All den språklige humoren svekker ikke tilliten min til det faglige innholdet.

Oppgaven har verken påbud om eller forbud mot overskrift. På Vg3 er overskriften en selvfølge.

I innledningen vises det til tekstvedlegget slik at leseren lett kan finne fram til det gjennom et søk på nettet.

Avsnittet viser en overraskende motsetning mellom ventede og uventede ord i artikkelen.

Vg3-eleven siterer enkeltord (ikke hele setninger!) for å forsikre seg om at eksemplene blir forstått på riktig måte.

Vg3-eleven beskriver i dette avsnittet forventninger til artikkelen, slik at det i neste omgang blir tydeligere hva som kan overraske.

Eksempler fra flere avsnitt i artikkelen blir brukt til å underbygge påstanden om pronomenbruk. En fotnote er brukt for å forklare hvorfor noen ord står i kursiv.

Avsnittet følger en logisk struktur – først en påstand, så eksempler, så en refleksjon. Til slutt enda flere eksempler.

Avsnittet har ingen klar konklusjon, og det er greit. Det er som regel mer proft å ta forbehold enn å framstå som skråsikker.

Vg3-eleven avslutter med å plassere tekstvedlegget i en sjanger som gjør at ordvalgene ikke lenger virker så overraskende. Eleven svarer kort på den siste delen av eksamensoppgaven.

¹ All bruk av kursivert tekst i sitatene er gjort av meg.

Kilde: <http://blogg.nmbu.no/insektologene/2015/10/dritbra-fro-lurer-mokkbille/> (lastet ned 14.12.2018)

A1

Jamals språklege stil

Forfattaren Zeshan Shakar har plassert romanfiguren Jamal i Groruddalen aust i Oslo, og i tekstvedlegget frå *Tante Ulrikkes vei* frå 2017 er Jamals taleflom skriven ned. På kva måtar er Jamals talespråk likt og ulikt mitt eige skriftspråk, bokmål?

Vi formulerer oss alle annleis i skrift enn i tale, og i Jamals tekst ser vi fleire typiske kjenneteikn på munnleg språkbruk. For det første verkar teksten hans lite planlagt. Han avbryt seg sjølv, startar på nytt og reparerer med fyllord: «[...] stasjonen er skikkelig ghetto, ok, den var enda mer ghetto back in the days da [...]». Setningane hans er sideordna kvarandre, ikkje underordna. Dessutan er setningane korte, ofte under ti ord, slik dei ofte blir når vi har lite tenkjetid. For det andre er ordvala slangprega («ghetto», «ass» og «elle») og upresise («og sånn», «greia vår» og «dem andre greiene»). Bannord lukar vi som oftast bort i skrift, men dei finst hos Jamal: «fuck» og «faen». Ordet *bare* blir dessutan brukt som om det var eit kolonteikn: «Nå jeg kommer her og bare, hva faen, har jeg gått på feil sted elle?» Bruken av skråstilt skrift i enkeltord («så») er elles eit teikn på at Jamal legg trykk på enkelte ord på ein annan måte enn det som er mogleg i skriftspråket.

Finst det likskapstrekk mellom Jamals språkbruk og min eigen? Eit fellestrekk er vekslinga mellom forteljande setningar og spørjesetningar. To gonger vender Jamal seg direkte til lyttaren med spørsmål, slik også eg likar å forsikre meg om at lesaren heng med og forstår. Derfor kan eg spørje som Jamal: Skjønar du?

Ein viktig skilnad mellom Jamals språkbruk og min eigen gjeld korrekt språkbruk. På setningsnivå har Jamal fleire stader ei unorsk ordstilling, til dømes i heilsetninga «[...] fortsatt den er ganske ghetto». Dei tre første setningsledda er her eit adverbial, eit subjekt og eit verbal. På korrekt norsk følgjer vi V2-regelen, som seier at verbalet alltid skal vere det andre setningsleddet i forteljande heilsetningar. Skulle eg ha brukt dei same orda som Jamal, ville eg ha skrive «[...] fortsatt er den ganske getto» eller «[...] den er fortsatt ganske getto». (Som vist ville eg dessutan ha følgd offisiell rettskriving og skrive *getto* utan bokstaven *h*.)

På ordnivå ville eg ha unngått å velje feil preposisjon, slik Jamal gjer. Han bruker preposisjonen *på* for ofte og seier til dømes «når jeg kommer *på* T.U.V.» i staden for «når jeg kommer *til* T.U.V.» (mine uthevingar). Jamal bryt også med normert bokmål når han gjer det samansette ordet *heimstaden* om til ein treordsfrase: «hjemme på steden». Når det gjeld personlege pronomen, bruker Jamal konsekvent objektsforma *dem*, aldri subjektsforma *de*. Han bruker også *dem* som bestemmarord, ikkje *de*, i substantivfrasar som «dem blokkene».

Jamals tekst skil seg også frå normert bokmål når det gjeld bøyings-endingane. Han gjer inkjekjønnsord til hankjønnsord ved å skrive «steden din», og han droppar samsvarsbøyning av adjektiv: «Blokkene er helt *hvit*» (mi uthveing). Han har også ei i-ending i verbtida presens perfektum, heilt typisk for det austlege Oslo: «har kommi».

Det finst altså mange skilnader mellom Jamals talespråk og det bokmålet som eg sjølv skriv. Der eg skriv normert bokmål i normalstil, har Jamal eit munnleg språk med spor av ungdomsspråk (fyllord, slangord og bannord), etnolektar (mange hankjønnsord) og austkantdialekt («dem» og «kommi»).

Kjelde: Shakar, Zeshan (2017): *Tante Ulrikkes vei*. Gyldendal Norsk Forlag AS. Oslo Utdrag frå side 269.

Ei overskrift høyrer med i eit langt svar, sjølv om eit slikt krav ikkje finst i oppgåvelyden.

I innleiinga kjem det kortfatta informasjon om kva teksten skal dreie seg om.

Vg3-eleven tolkar oppgåva som ein invitasjon til å skrive om tilhøvet mellom talespråk og skriftspråk. Avsnittet er langt, men har god struktur. Eleven kommenterer rubb og stubb, og så detaljane blir nesten for mange.

Fleire stader siterer Vg3-eleven enkeltord framfor heile setningar. På den måten sikrar eleven seg at lesaren skjønar kva sitata skal vere eksempel på.

I oppgåvelyden finst det krav om å gi døme på likskapar, så det må Vg3-eleven gjere. Eleven peiker på likskapar med Jamal når det gjeld setningstypar.

Vg3-eleven mot skilnader på setningsnivå, ordnivå og bøyingsendingsnivå. Kwart nivå har fått sitt eige avsnitt.

Vg3-eleven bruker klamme-parentes for å vise at ord er utelatne frå sitatet.

Når Vg3-eleven kjem med påstandar om språkbruken til Jamal, kjem han også med konkrete døme frå teksten.

Omtrent på kvar linje finst det relevante norskfaglege omgrep. Sjølv om ikkje kvart enkelt fagomgrep imponerer, er summen av fagomgrep overtydande.

I konklusjonen kombinerer Vg3-eleven ei oppsummering med eit nytt norskfagleg perspektiv.

FASITSIDER SVARFORSLAG

Bentes eksamenssvar (side 16–18)

Oppgave 2:

- Nær halvparten av ytringene begynner med ordet «Det». I tillegg begynner flere av ytringene med «Vi» eller «Så». Variasjonen i forfattet er liten.
- Novellen heter «Min fantastiske nabo», men det kommer ikke fram i teksten hva som er fantastisk med naboen. At naboen er involvert i en «fantastisk» hendelse, blir noe litt annet

Oppgave 3:

Venstre kolonne angir linjenummeret og startordet til ytringene med tegnsetningsfeil. Høyre kolonne viser hvilket ord kommategnet skal plasseres foran.

Linje 5 («Det»)	er
Linje 7 («Når»)	kan
Linje 14 («Måten»)	har
Linje 21 («Min»)	var
Linje 22 («Jeg»)	når + skal
Linje 26 («Grunnen»)	er + bør
Linje 29 («Om»)	vil
Linje 36 («Det»)	ikke
Linje 37 («De»)	som + var
Linje 50 («Det»)	var
Linje 52 («Månedene»)	og
Linje 52 («Det»)	hadde
Linje 55 («Han»)	og
Linje 64 («Det»)	er
Linje 65 («Det»)	[ikke etter «tid»]

Linje 67 («Flyttedagen»)	og
Linje 67 («Det»)	og + ble
Linje 70 («Så»)	tretti + er + [ikke etter «venner»]
Linje 70 («Så»)	for + vil + [kolon etter «si»]

Oppgave 4:

- Linje 5–6: Symmetrifeil. Bedre: «Jeg skal se på bruken av språklige virkemidler, vise til eksempler og til slutt komme med min egen mening.»
- Linje 8: Besjeling er ikke relevant her.
- Linje 11–12: Usant. Stryk hele ytringen?
- Linje 18–20: Utsagnet er for bombastisk. Er det eventuelt etosen som svekkes?
- Linje 26–27: Skriv «Grunnen ... er», ikke «Grunnen ... er fordi»
- Linje 29–30: Bedre: «Den hadde bra innhold, men til tider kunne den være forvirrende.»
- Linje 45–46: Særskrivingsfeil og ordstillingsfeil. Bedre: «[...] hvordan du ser noen hver dag, men egentlig ikke aner hvem de er.»
- Linje 61 – 61: Ordstillingsfeil i leddsetning. Bedre: «Vi fant ut at det å flytte kanskje ikke var så dumt.»

Oppgave 5:

	Gal skrivemåte brukt i teksten	Riktig skrivemåte
L. 14	utrykk	uttrykk
L. 24	syntes	synes
L. 36	smågnagerene	smågnagerne
L. 45	imens	mens
L. 46	hverdag	hver dag
L. 48	når	da
L. 52	gammel	gammelt
L. 58	leke stunder	lekestunder
L. 58	imens	mens
L. 58	lekt	lekte
L. 58	kjempe gøy	kjempegøy
L. 59	forevig	evig
L. 63	ente	endte
L. 66	også	og så
L. 69	nabo huset	nabohuset
L. 71	hils	hilse

NB: Noen feil forekommer flere ganger i eksamenssvaret, men er bare gjengitt én gang tabellen.

Oppgave 6:

L4	L16	L19	L20	L46	L52	L62	L67
K2	K4	K2	K1	K2	K5	K3	K4

Blendas eksamenssvar (side 19–22)

Oppgave 3:

Norskfaglige ord og uttrykk: språklige virkemidler, ord, uttrykk, beskriver, muntlig språk, temaet, blogginnlegg, teksten

Oppgave 5:

	Gal skrivemåte brukt i teksten	Riktig skrivemåte
Linje 3	små gnagere	smågnagere
Linje 4	istenfor	istedenfor
Linje 7/9/34	uttrykk	uttrykk
Linje 50	tilfelle	tilfellet
Linje 51	etter vert	etter hvert
Linje 68	synes	syntes
Linje 77	vær tirsdag	hver tirsdag
Linje 115	frå	fra

Oppgave 6:

	Ord brukt i teksten	Riktig ord
Linje 5	de	dem
Linje 8	av	av
Linje 17	du	du
Linje 19	rare	oppsiktsvekkende?
Linje 98	når	når

Oppgave 7:

	Første ord i ytringen	Komma skal stå foran ...
Linje 4	«Istenfor»	var
Linje 11	«Når»	bruker
Linje 16	«Dette»	men
Linje 28	«Vi»	så
Linje 35	«Selv»	gjør
Linje 42	«Dette»	og
Linje 47	«Men»	var
Linje 50	«I»	ga
Linje 60	«Forrige»	og
Linje 68	«Så»	hadde
Linje 72	«Hun»	og
Linje 80	«Mamma»	og
Linje 82	«De»	og
Linje 84	«Vi»	og
Linje 86	«Blikket»	får

Linje 88	«Håndtrykket»	er
Linje 91	«Jeg»	som (?)
Linje 92	«Mens»	sitter
Linje 94	«Jeg»	så
Linje 96	«Jeg»	jeg
Linje 98	«Når»	kjenner
Linje 102	«Vi»	og
Linje 103	«Han»	og
Linje 108	«Vi»	som
Linje 108	«Jeg»	så
Linje 109	«Jeg»	som
Linje 112	«Vi»	og

Finnes det noe mønster? Ja! Mange av kommafeilene gjelder regelen om komma etter er leddsetning som kommer først i en helsetning: Her skal det settes komma foran et bøydd verb. Andre kommafeil gjelder regelen om komma mellom helsetninger: Her skal det være komma foran konjunksjonen (som regel «og»). Eleven bør også være mer oppmerksom på reglene om komma foran ord som «men» og «som».

Baraks eksamenssvar (side 23–25)

Oppgave 3:

Norskfaglige ord og uttrykk: den vitenskapelige teksten, ord, uttrykk, vitenskapsrapport, fraser, humor, sakprosaforfattere, konklusjon, vitsene, artikkelen, lån[e]ordet

Oppgave 4:

	Ord brukt i teksten	Riktig ord
Linje 6	Thygeson-Sverdrup	Sverdrup-Thygeson
Linje 13	i	på
Linje 14	inngrepene	grepene
Linje 20	du	de
Linje 24	masse	mye
Linje 29	tar	drar
Linje 45	til	i
Linje 48	dens	dets?
Linje 50	meningen	vilje
Linje 51	slang	slengte
Linje 52	inni	inne

Oppgave 5:

- Ordet «uttrykket» er et sammensatt ord med en *t* i hvert ledd: Noe er «trykt ut».
- Riktig skrivemåte er «av gårde», men *d*-en er stum.

Oppgave 6:

L41	L63	L64	L67
K4	K3	K2	K1

Oppgave 7:

	Kommentar
Linje 10	«Jeg [...] teksten, og [...]» Komma mellom helsetninger.
Linje 11	«Der [...] konklusjon, ender [...]» Komma etter en leddsetning først i en helsetning.
Linje 15	«Ignorerer du vitsene, blir [...]» Komma etter en leddsetning først i en helsetning.
Linje 30	«Billene [...] i, så de tar [...]» Komma før forklarende tillegg.
Linje 32	«Når [...] dette, innser [...]» Komma etter en leddsetning først i en helsetning.
Linje 36	«Når [...] den, får den nektar i retur.» Komma etter en leddsetning først i en helsetning.
Linje 37	«Når [...] frø, sitter [...]» Komma etter en leddsetning først i en helsetning.
Linje 64	«Hver [...] går[d]e, ropte vi [...]» Komma etter en leddsetning først i en helsetning.
Linje 74	«Jeg var sliten og trett, og hjertet banka.» Rytmask komma kan forsvares. Et grammatisk komma bør eventuelt stå etter den første av de to helsetningene.
Linje 80	«Kinnene ble røde og halsen tørr, og jeg klarte bare [...]» Rytmask komma kan forsvares. Et grammatisk komma bør eventuelt stå etter den første av de to helsetningene.

Bastians eksamenssvar (side 26–29)

Oppgave 3:

Norskfaglige ord og uttrykk: sakteksten, similer, ord, overskriften, slang, forfatteren, ingressen, avsnittet, temasetning, fagtekst, eksempel

Oppgave 4:

	Ord som er brukt i teksten	Ord som burde ha vært brukt
Linje 6	på	om
Linje 10	i	etter

Linje 12	de	dem
Linje 16	trend	trekk
Linje 80	også	og så
Linje 81	lengre	lenger
Linje 97	satt	satte
Linje 97	tok	kastet
Linje 98	også	og så
Linje 101	når	da
Linje 108	uforventa	uventet

Oppgave 5:

	Gal skrivemåte brukt i teksten	Riktig skrivemåte
Linje 3*	Ceratocaryum-frø	<i>Ceratocaryum</i> -frø
Linje 5	similier	similer
Linje 8	uttrykk	uttrykk
Linje 15*	Sverdrup-thygeson	Sverdrup-Thygeson
Linje 22	sjans	sjanse/kjans
Linje 30*	rafting tur	raftingtur
Linje 32*	Ceratoryum argenteum	<i>Ceratoryum argenteum</i>
Linje 70*	stilt	stille

* Det er ikke spurt etter de stjernemerkede rettskrivningsfeilene i oppgaven.

Oppgave 7:

L7	L8	L17	L19	L30	L73	L128
K2	K3	K1	K6	K4	K7	K5

Oppgave 8:

	Kommentar
Linje 3	«Sakteksten [...] i Sør-Afrika. Artikkelforfatteren velger [...]» Ytringen bør deles i to, og den andre ytringen bør innledes med et subjekt.
Linje 6	Tittelen bør flyttes fremover, og anførselstegnene skal være doble når artikkeltitler nevnes: Overskriften, «Dritbra frø lurer møknbille», er i seg selv et forvarsel om det som skal komme,.
Linje 29	Ytringen er ulogisk. Åpningsordene, «Frøene til», bør strykes.
Linje 35	Komma etter leddsetningen som kommer først i den siste helsetningen: «[...] antilopeavføringen, merker de ugler i mosene.»

Linje 58	Komma skal inn foran tiltaleordet <i>du</i> : «Du er så flink, du, [...]»
Linje 61	To kommategn skal inn på linjen, foran de bøyde verbformene <i>var</i> og <i>var</i> . Begge steder skal kommaet på plass etter en leddsetning først i en helsetning.
Linje 93	Et kommategn skal inn før tillegget: «Komfyren funker ikke for meg, skjønner du [...]»
Linje 107	Komma før tiltaleord: «Jeg vet det, Anders [...]»

Brynhilds eksamenssvar (side 31–34)

Oppgave 1:

Når man skal kommentere gode formuleringer, er det mulig å komme inn på forekomsten av fine flerordsuttrykk: «side på side», «vrir og vrenger», «spiller på humor», «følger instinktet», «går lei» og «vinner oppmerksomheten tilbake».

Oppgave 2:

- Påstanden om tegnsetting:
 - Den manglende bruken av punktum kan bli sett på som et bevisst stilvalg, men fremstår i enda større grad som mangelfull mestring av grunnleggende tegnsettingsregler.
 - Gjennomgående mestrer eleven komma godt, selv om det finnes noe å pirke i. Det mangler komma etter innskudd («eller besjeling») i linje 20. [Et litt rart innskudd ...] Dessuten er det feilaktig brukt komma foran «og» i linje 27 og 37. Her er det ikke leddsetninger som bindes sammen.
- I hvert avsnitt er nesten like poenger formulert på litt ulike måter, så det er mulig å stryke mange ord og ytringer uten at viktige poenger går tapt. NB: Teksten egner seg godt til bearbeiding.
- Generelt fungerer startsetningene i hvert avsnitt som gode temasetninger. De gir klare signaler om innholdet for resten av avsnittet. Bare ved å lese startsetningene i hvert avsnitt kan leseren skaffe seg en god oversikt over hvordan alle de tre tekstene er bygd opp.
- A2.svaret skal være en oppsummering av tekstvedlegget, men A2-svaret inneholder 441 ord, og det er nesten tre fjerdedeler av originalteksten. Eleven ville vist evnen til å trekke ut viktige poenger på en bedre måte ved å skrive en langt kortere tekst.

- Det er mulig å diskutere om tekstvedlegget inviterer elevene til å gjøre svært gode observasjoner, eller om tekstens vanskegrad er for lav i en eksamenssammenheng. Brynhild har grepet fatt i fargebruk, kontraster og metaforbruk, og særlig rundt bru- og gjerdemetaforene klarer hun å reflektere godt. I bildeanalyser kan en også komme inn på bildeutsnitt og synsvinkel, men det er ikke helt opplagt at en slik analytisk innfallsvinkel ville gitt fruktbare tolkninger.

Oppgave 3:

- Antall ulike ord gir bare mening om man samtidig vet antall ord totalt (2300). Generelt har teksten meget variert ordbruk.
- Særlig bruken av pekeordet «Dette» nærmer seg en språklig uvane. En kritisk gjennomgang vil vise at det ikke alltid er krystallklart hva pekeordet peker mot. Eleven bør også få råd om å være kritisk til sin egen bruk av pekeordene «denne» og «disse», som også blir forholdsvis mye brukt.
- Når ordet «viktig» brukes 26 ganger i eksamenssvaret, mister ordet noe av sin kraft. Det samme gjelder ordene «veldig», «fantastisk» og «unik». Disse merkelappene gir ikke leserne dypere innsikt i de kvalitetene som finnes i tekstvedleggene.

Oppgave 4:

	Gal skrivemåte brukt i teksten	Riktig skrivemåte
Linje 31	refere	referere
Linje 49	syntes	synes
Linje 99	utraget	utdraget

Oppgave 5:

- Sitat A: «Den klassiske vitenskapartikkelen [har] side på side med unødvendig og kjedelig informasjon.» **Kommentar:** En lite nyansert påstand. Vitenskapsmennene vil nok påstå at informasjonen faktisk er nødvendig. Hva som er kjedelig, er høyst subjektivt.
- Sitat B: «Sverdrup-Thygeson tar i bruk en rekke språklige virkemidler som en sjelden finner i slike naturfagsartikler.» **Kommentar:** Hvis eleven med «slike» sikter til populærvitenskapelige artikler, er påstanden ikke lenger like sann.
- Sitat C: «Likevel gir disse meningsløse setningene mye til artikkelen.» **Kommentar:** Hvis setningene er meningsløse, kan de vel ikke gi mye til artikkelen? Her kunne noen språklige dempere ha vært på sin plass.
- Sitat D: «Når skribenten vrir og vrenger på ordene og uttrykkene, fører dette til at artikkelen fremstår mer muntlig og ekte.» **Kommentar:** Påstanden om ekthet trenger nærmere begrunnelse. Hva blir mer ekte når det vris og vrenses?

- Sitat E: «Besjeling fører til at teksten passer til en større målgruppe.» **Kommentar:** Besjeling er ikke korrekt faguttrykk å bruke her.
- Sitat F: «Det finnes mange eksempler på bruk av besjeling i denne artikkelen.» **Kommentar:** Nei, den påstanden stemmer ikke. Elever bør være forsiktige med å påpeke besjeling i sakprosa.
- Sitat G: «Sverdrup-Thygeson gir billene menneskelige egenskaper.» **Kommentar:** Tja. Er det ikke heller slik at også biller har evnen til å tenke?
- Sitat H: «Måten Sverdrup-Thygeson blander og forandrer ordstillingen [på,] danner språklige bilder.» **Kommentar:** Man lager ikke språklige bilder ved å forandre på ordstillingen.
- Sitat I: «Sverdrup-Thygeson bruker ord og uttrykk til å refere[re] direkte til leseren.» **Kommentar:** Skribenten refererer ikke til leseren. Hun henvender seg til leseren, og det er noe annet.
- Sitat J: «Jeg mener forfatterens bruk av ord og uttrykk er veldig unik, men samtidig veldig viktig.» **Kommentar:** Her virker Brynhilds ord for overdrevne.
- Sitat K: «Sammen danner bildet og teksten hele inntrykket. Samspillet får frem budskapet fordi vi får en konflikt og en løsning. I teksten presenteres konflikten, en ny nabo.» **Kommentar:** Her er det mange påstander som ikke tåler kritisk gjennomgang. Er det for eksempel riktig å kalle en nabo en konflikt? Gir påstanden om budskapet mening?
- Sitat L: «Kari Stai blander bilder, virkemidler, tema og budskap på en fantastisk måte.» **Kommentar:** Gir det mening å sammenstille disse fire faguttrykkene? Burde Brynhild uansett valgt et annet ord enn «fantastisk»?

Brages eksamenssvar (side 35–38)

Oppgave 3:

Norskfaglige uttrykk: naturfagsartikkel, formelt språk, språklige virkemidler, overskriften, forfatteren, ordet, u[t]trykk, teksten, referere, innledningen, humor, utropstegn, spørsmålstegn, litterær

Vær oppmerksom på at det ikke blir spurt direkte etter norskfaglige uttrykk i oppgavebestillingen. Det er likevel slik at bruk av faguttrykk er et element i vurderingsmatrisen som følger eksamensoppgavene.

Oppgave 4:

Flere svar er mulige. Generelt holder eleven seg lojalt til oppgavebestillingene.

Oppgave 5:

	Gal skrivemåte brukt i teksten	Riktig skrivemåte
Linje 6	utrykk	uttrykk
Linje 7	overaskende	overraskende
Linje 7	igjennom	gjennom
Linje 31	syntes	synes
Linje 60	ovenfor	overfor
Linje 63	Nordmenn	nordmenn
Linje 77	hun	hun
Linje 106	imellom	mellom
Linje 111	imot	mot
Linje 113	forbredelsesmateriale	forberedelsesmateriale
Linje 114	utdanningsdirektoratet	Utdanningsdirektoratet

Oppgave 6:

	Ord brukt i teksten	Riktig ord
Linje 36	i	etter
Linje 45	tar	drar
Linje 80	overhørt	oversett
Linje 105	ett	et

Oppgave 7:

	Første ord i ytringen	Komma skal stå framfor:
Linje 6	Anne	som
Linje 7	Utrykkene	er (kan sløyfes)
Linje 18	Forfatteren	Ingen komma her!
Linje 32	Istedenfor	Ingen komma her!
Linje 48	De	så
Linje 50	Når	skjønner
Linje 61	Flyktningene	tar
Linje 81	Menneskene	tilhører
Linje 83	Fordi	skapes
Linje 104	Flyktningene	er
Linje 106	Som	er

Kolonnen lengst til høyre viser at det flere steder i teksten mangler et kommategn før et bøydd verb. Den kommaregelen som da er aktuell, er den om komma etter leddsetning først i en helsetning. Slik er det også i Brages eksamenssvar.

Svantes eksamenssvar (side 39–41)

Oppgåve 2:

Svante svarer ikkje tydeleg på spørsmålet om likskapar, men legg ein godvilja til, svarer han indirekte på oppgåvebestillinga når han skriv om gradsforskjellar når det gjeld slangord og lånord.

Oppgåve 3:

Norskfaglege uttrykk i eksamenssvaret:

A1: dialekta, sosiolekta, skriftspråk, talespråk, setningane, omgrep, setning, avsnittet, linjer, utdraget, tekstar, flyt, slangord, språket, ordtaket (feilbrukt), etnolekt (tvilsam bruk), lånord

B1: omsetjar, ordrett, falske vennar, språkfamilie, talemåten, morsmål og tale

Oppgåve 4:

- Svante har mange lånord i språket sitt, framfor alt frå nedertysk, men også nokre frå gresk og latin. (Ein tredel av orda i det norske ordforrådet stammar frå nedertysk, etter kva Wikipedia skriv.)
- Svante skriv godt, og reint språkleg følgjer setningane etter kvarandre ganske lett. Men les ein innleiinga og avslutninga til B1-svaret kritisk, vil ein oppdage svært store tankesprang. Her er det for krevjande å forstå samanhengen mellom setningane.
- Svante viser mykje god kunnskap i fleire av svara sine, sjølv om det er mogleg å vise endå meir, ikkje minst i A1-svaret. Formuleringsevna må ein kunne kalle svært god for ein tiandeklassing.

Oppgåve 5:

Ytringa startar på linje X og startar med ordet Y		Komma skal stå framfor:
Linje 2	Korleis	er
Linje 7	Når	unngår
Linje 9	Ein	og
Linje 11	Der	er
Linje 16	Talemåten	og
Linje 21	I	har
Linje 25	Kjensla	er forsvunne
Linje 37	Når	er
Linje 37	Slik	og
Linje 46	Haldningane	og
Linje 46	Haldningane	tenkjer
Linje 52	Går	kjem
Linje 53	Viss	kjem
Linje 56	Berre	må
Linje 61	Sjølv	burde
Linje 65	Når	må

Ein gjennomgang av orda i høgre kolonne vil vise at Svante relativt ofte gløymer komma framfor konjunksjonen «og», og han gløymer komma etter ei leddsetning som kjem ført i ei heilsetning.

Oppgåve 6:

	Kva stod i teksten?	Kva burde ha stått?
Linje 2	nokre	noko
Linje 4	skrive	skreven
Linje 6	trengsel	trang
Linje 6	deira	sine
Linje 7	disse	desse
Linje 8	dem	dei
Linje 9	fleir	fleire
Linje 10	eksemplar	eksempel
Linje 10	syntest	synest
Linje 11	stor	stort
Linje 13	en	enn
Linje 15	støyrst	størst
Linje 16	nokre	noko
Linje 17	si	seie
Linje 23	ghetto	getto
Linje 23	malt	måla
Linje 24	T-banestasjonen	t-banestasjonen
Linje 25	være	vere
Linje 27	ghetto	getto
Linje 27	lengre	lenger
Linje 29	være	vere
Linje 29	ghetto	getto
Linje 29	noe	noko
Linje 29	de	dei
Linje 29	lengre	lenger
Linje 30	malt	måla
Linje 34	lærer	lærer
Linje 37	omsetjar	set om
Linje 37	bytte	byte
Linje 38	utroleg	utrøleg
Linje 39	nokre	noko
Linje 41	nokre	noko
Linje 44	å	og
Linje 45	pusher	pushar
Linje 46	hengar	heng
Linje 50	forskjellege	forskjellige
Linje 51	forskjellege	forskjellige
Linje 52	tek	ta
Linje 53	Henning-Olsen	Hennig-Olsen
Linje 54	den	han
Linje 55	å	og
Linje 57	være	vere
Linje 58	ei	ein
Linje 58	anna	annan
Linje 58	imens	mens/medan
Linje 62	de	dei
Linje 64	ein gong	eingong
Linje 67	følast	er
Linje 68	en gong	eingong
Linje 69	menneska	menneske

Oppgåve 7:

L7	L15	L16	L21	L27	L36	L41	L46	L66	L67
K6	K8	K1	K2	K3	K5	K6	K2	K4	K7

Sabrinas eksamenssvar (side 42-44)**Oppgåve 2:**

Sabrina skriv mykje om skilnadene, men det er vanskeleg å sjå at ho skriv om likskapane.

Oppgåve 3:

Norskfaglege uttrykk i A1-svaret: uttrykksmåten, skriftspråk, bokmål, bøyning, pronomen, 3. person fleirtal, objektsform, subjektsform, feil samsvarsbøyning, avsnitt, eintal, fleirtal, bestemt, ubestemt, setningsoppbygning, setningane, subjekt, verbal, objekt, samsvarsbøyinga, tekst, ordleggje, adjektiv, sitatteikn

Oppgåve 4:

Sabrinas tekst er lang med tanke på kva som var spørsmålet. Det hadde vore mogleg å svare presist på oppgåva med langt færre ord.

Oppgåve 7:

Noko positivt ved refleksjonane til Sabrina er at ho prøver å sjå både positive og negative sider, og at ho prøver å byggje opp resonnement av litt lengde.

Oppgåve 8:

	Galen skrivemåte brukt i teksten	Riktig skrivemåte
L. 4	tante Ulrikkes veg	Tante Ulrikkes vei
L. 5	eiga	eige
L. 7	bytte	bytt
L. 10	han	det
L. 11	skreve	skrive
L. 14	eiga	eige
L. 15	gjere	gjer
L. 16	Ei	Ein
L. 17	han	den
L. 17	normale	normalen
L. 19	skreve	skrive
L. 19	dem	dei
L. 19	seie	seier
L. 22	brukast	blir ... brukte
L. 23	skreve	skrive
L. 23	skreve	skrive
L. 25	ordlegge	ordlegg
L. 27	gjer	gjere
L. 30	skreve	skrive

L. 31	hannes	hans
L. 33	veg	vei
L. 35	lengre	lenger
L. 35	fult	fylt
L. 35	ny-malte	nymåla
L. 35	T-banen	t-banen
L. 36	Videre	Vidare
L. 37	dykkar	deira
L. 40	hannes	hans
L. 40	si	sin
L. 41	virke	verke
L. 41	skilde	skilje
L. 41	seie	seier
L. 44	han	den
L. 44	veg	vei
L. 44	seie	seier
L. 45	ny-malte	nymåla
L. 47	hannes	hans
L. 47	fornøyg	fornøgd
L. 49	ein	ei
L. 50	virke	verke
L. 56	1900-tallet	1900-talet
L. 60	gjerdar	gjerde
L. 61	gjer	gjer
L. 64	Videre	Vidare
L. 65	vis	viss
L. 67	På ein anna side	På den andre sida
L. 67	grensar	grenser
L. 67	grensar	grenser
L. 69	held	halde
L. 69	innafor	innanfor
L. 70	holde	halde
L. 70	innafor	innanfor
L. 70	vise	visse
L. 72	grensar	grenser
L. 72	tenkjer	tankar
L. 73	gjer	gjere
L. 73	gjer	gjere
L. 74	gjer	gjere
L. 75	grensar	grenser
L. 76	innafor	innanfor
L. 77	ein	ei
L. 78	innafor	innanfor
L. 78	nabokrangler	nabokranglar
L. 79	trær	tre
L. 79	sin	si
L. 80	tydleg	tydeleg

L. 81	tilhøyrar	tilhøyrer
L. 81	nabokrangler	nabokranglar
L. 81	over	om
L. 82	Etterfølgjande	Følgjene
L. 83	over	om
L. 85	helde	halde
L. 86	innafor	innanfor
L. 86	grensar	grenser
L. 86	dykkar tomt	tomta deira
L. 89	Hentet	Henta
L. 91	Nedlastet	Lasta ned

Oppgåve 9:

A) Pronomenet «han» passar ikkje her, for det blir vist til eit inkjekjønnsord («pronomenet»). Då blir det riktige «det».

B) På nynorsk brukar vi «den» som bestemmarord, her plassert som det første ordet i en substantivfrase. Då blir det feil med «han».

Oppgåve 10:

Påstanden er usann. Det finst etter måten mange teiknsetjingsfeil i eksamenssvaret til Sabrina.

Siverts eksamenssvar (side 45–47)

Oppgåve 2:

Sivert skriv ikkje direkte om kva som er likt, men det kjem fram at dei begge må lage pausar medan dei snakkar, og begge bøyer personlege pronomen.

Oppgåve 3:

Faguttrykk i A1-svaret: språket, normert bokmål, setningsoppbygning, setningar, pausar, intereksjonar, dempende adverb, rytme, personlege pronomen, fleirtal 3. person subjektform, objektsforma, imperativsetning, verbale samtalar.

Oppgåve 4:

Her kan ein hake av på alle kontrollspørsmåla. Siverts A1-svar er bygd opp på ein svært god måte.

Oppgåve 5:

- B3-oppgåva stiller fleire krav:
 - Sivert skal reflektere over Frost-sitatet, og det gjer han, mellom anna ved å trekkje inn kunnskapar frå samfunnsfag.
 - Sivert skal få lesaren til å reflektere, står det som eit krav. Dette kravet er det umogleg å vite om teksten oppfyller, for vi kan ikkje vite korleis lesarane faktisk tenkjer. Ein kan likevel velje å tru at lesarane reflekterer, for Sivert stiller seks spørsmål i svaret sitt, og Sivert

skriv gjennomgåande så interessant at mange lesarar vil få lyst til å tenkje på eiga hand.

- Sivert skal stille eit spørsmål i overskrifta. Noka overskrift finst ikkje i Siverts B3-svar (men den første ytringa i svaret er eit spørsmål).
- Kva kan andre lære av Siverts svar? Her er det mogleg å kome inn på mykje, mellom anna dette:
 - Det er lov å prøve å skrive knallgodt.
 - Det kan vere lurt å trekkje inn hendingar i fortida, notida og framtida. Ei slik tredeling kan også vere med på å gi struktur til ein tekst.
 - Det kan vere lurt å teste ut fleire ståstader (her og der) og fleire geografiske nivå (lokalt, nasjonalt, regionalt og globalt). Sivert skriv om USA i det eine avsnittet, om naboane i det neste.
 - Det kan vere lurt å leite etter både positive og negative sider – og også å sjå etter nyansane.
 - Refleksjonar må svært gjerne byggje på noko konkret. I B3-svaret sitt byggjer Sivert både på rit sitat frå lyrikaren Robert Lee Frost, SSBs levekårsundersøking og utsegner frå tidlegare statsminister Gro Harlem Brundtland.

Oppgåve 7:

	Ord/skrivemåte brukt i teksten	Riktig ord/skrivemåte
Linje 2	min	mitt
Linje 3	har vekse	har vakse
Linje 4	når	da/då
Linje 6	openbare	openberre
Linje 6	helt	heilt
Linje 7	utstrakte	utstrekke
Linje 8	si	seie
Linje 8	stoppet	stoppa
Linje 13	fleirtall	fleirtal
Linje 17	mener	meiner
Linje 17	skriv	skrive
Linje 25	Tante Ulrikkes vei	Tante Ulrikkes vei
Linje 28	snakkar	fortel
Linje 32	I	i
Linje 32	kvitmale	kvitmåle
Linje 33	ghetto	getto
Linje 35	for	av
Linje 37	malinga	målinga
Linje 37	tenkar	tenker/tenkjer
Linje 38	nymala	nymåla
Linje 39	byrgskap	stoltheit (?)

Linje 41	Tante Ulrikkes vei	<i>Tante Ulrikkes vei</i>
Linje 45	kjent	kjende
Linje 45	menneske	mennesket
Linje 47	også	og så
Linje 49	fant	fann
Linje 49	anna	annan
Linje 50	sigersherrane	sigerherrane
Linje 50	skeptisismen	skepsisen
Linje 51	forrent	foreina
Linje 53	løyst	løyste
Linje 53	bærer	ber
Linje 53	fortsatt	framleis
Linje 53	omgå	unngå
Linje 58	sakar	saker
Linje 61	vesten	Vesten
Linje 61	ueinig	ueinige
Linje 61	de	dei
Linje 62	mente	meinte
Linje 63	statsborger	stasborgar
Linje 64	tankegongen	tankegangen
Linje 66	trenger	trenge
Linje 67	de	dei
Linje 69	anna	annan
Linje 70	trenger	trenge
Linje 75	16%	16 %
Linje 78	helde	halde
Linje 79	i følgje	ifølgje
Linje 80	personer	personar
Linje 82	prosentandelen	prosentdelen
Linje 83	helde	halde
Linje 86	uførtrygd	uføretrygd
Linje 89	hennes	sin

Oppgåve 8:

- Feilskrivningane som høyrer til K1 og K2, er fanga opp av fasiten for oppgåve 7.
- I linje 22 skal det vere komma både før og etter innskotet (altså komma etter «mikrofon»).
- I linje 62 er det eit komma for mykje, for her er det ikkje sidestilte setningar som er bundne saman med ein konjunksjon (altså ikkje komma etter «tomt»)
- I linje 85 skal det vere endå eit komma, etter «er bra», for også her sluttar ei leddsetning.
- Er kommentarane til hjelp? Spørsmålet er viktig, for om kommentarane er unyttige, bør læraren arbeide på ein annan måte. Kanskje kan kommentarane vere nyttige for nokre, ikkje for andre?

Sanders eksamenssvar (side 48–50)

Oppgåve 2:

Sander gjer berre greie for skilnadene, ikkje for likskapane. Dermed er svaret til Sander berre eit stykke på veg eit relevant svar på oppgåva.

Oppgåve 3:

Det finst mange norskfagleg uttrykk i A1-svaret: talespråket, skriftspråket, munnleg språk, uttrykk, vokabular, utfyllingsord, retoriske spørsmål, lesaren, grammatiske feil, substantivet, hankjønn, hokjønn, inkjekjønn, pronomen, setninga, adjektiv, eintal, flertal og setningsoppbygningsfeil.

Oppgåve 4:

L3	L26	L39	L51	L53	L54
K2	K1	K6	K3	K4	K5

Oppgåve 5:

	Galen skrivemåte brukt i teksten	Riktig skrivemåte
Linje 5	forskjelleg	forskjellig
Linje 6	tale språket	talespråket
Linje 7	uttrykk	uttrykk
Linje 7	i steden for	i staden for
Linje 10	vet	veit
Linje 12	slitar	slit
Linje 15	kvar andre	kvarandre
Linje 16	skrevet	skrive
Linje 18	være	vere
Linje 20	setningsoppbygnings feil	setningsoppbygningsfeil
Linje 20	bøygar	bøyer
Linje 21	eintall	eintal
Linje 21	skrevet	skrive
Linje 25	oppbygget	oppbygd
Linje 26	skrevet	skrive
Linje 35	mye	mykje
Linje 35	T-banestasjonen	t-banestasjonen
Linje 35	væra	vere
Linje 36	maling	måling
Linje 36	så	såg
Linje 39	maling	måling
Linje 39	bustad blokkane	bustadblokkane
Linje 39	dem	dei
Linje 40	steder	stader

Linje 40	legnar	lenger
Linje 41	de	dei
Linje 42	er forkortast	er forkorta
Linje 45	holde	halde
Linje 49	byrde	bør
Linje 50	problema	problem
Linje 54	blir opphevast	blir oppheva
Linje 55	måstast	måtte
Linje 57	de	dei
Linje 57	tilhøyrar	tilhøyrer
Linje 59	mye	mykje
Linje 60	holde	halde
Linje 60	holdar	held
Linje 61	dokkar	dokker
Linje 61	genrasjonane	generasjonane
Linje 61	vokse opp	vekse opp
Linje 62	naboanes språk	nabospråka
Linje 62	egent	eige
Linje 64	selv	sjølv
Linje 64	synast	synest
Linje 65	Norsk	norsk
Linje 65	Svensk	svensk
Linje 65	Dansk	dansk
Linje 67	framand språk	framandspråk
Linje 68	holde	halde
Linje 71	kilde	kjelde
Linje 73	lastet	lasta
Linje 73	forkortet	forkorta
Linje 75	lastet	lasta
Linje 75	forkortet	forkorta

Etter måten mange av feilskrivningane til Sander er det ein kan kalle systemfeil, altså feil som heng saman med manglande kjennskap til viktige skrivereglar og bøyingsmønster.

Oppgåve 6:

- Linje 28: Her er eigedomsorda «hans» og «sin» blanda saman. Det sistnemnde viser til subjektet i setninga, medan det førstnemnde ikkje viser til subjektet.
- Linje 54: Her er komparativformene «lenger» (av adverbet «langt» eller «lenge») blitt blanda saman med «lengre» (av adjektivet «lang»).
- Linje 56: Her skal ein byte ut preposisjonen «med» med «om», for vi snakkar om språka, ikkje med dei (i denne samanhengen).

- Linje 57: Det personlege pronomenet «de» er her brukt i staden for bestemmarordet «dei», og substantivet «tilhøyrar» er blanda saman med presensforma «tilhøyrer».
- Linje 61: Her er eigedomsordet «dokkar» blanda saman med det personlege pronomenet «dokker».

Samuels eksamenssvar (side 51–54)

Oppgåve 2:

Samuel ser likskapar mellom Jamals ordforråd og sitt eige. På elegant vis ser han også ein likskap mellom Jamal og Ivar Aasen, som lagde «sitt eige språk».

Oppgåve 3:

Det finst mange norskfaglege uttrykk i A1-svaret: talespråk, skriftspråk, hovudmål, sidemål, bokmål, multietnolekt, slang, banning, sosiolekt, etnolekt, setningsstruktur, nynorsk, setningane, verbalet, subjektet, grammatisk, komma og morsmål.

Oppgåve 4:

Kva er bra med tekstoppbygginga i A1-svaret? Kvart avsnitt har eit tydeleg tema, som er annleis enn temaa i dei andre avsnitta. I det fleste avsnitta finst det også ei innleiande temasetning, eit sitat, kommentarsetningar og ei typisk sluttsetning.

Kva kan bli betre? I linje 15 nemner Samuel setningsstruktur, men det omgrepet kunne han ha spart til avsnittet etter, der han faktisk skriv om setningsstruktur. Sitatet på linje 24–26 er skild ut frå resten av teksten, men overgangane mellom sitata blir hakkete her.

Oppgåve 5:

Er innhaldet og tekstoppbygginga på seksarnivå? Ja, det er mykje ved innhaldet og tekstoppbygginga som kan peike mot ein seksar i dette eksamenssvaret. I seg sjølv er det positivt at eleven viser breidde og skriv fornuftig om fleire tema. Eit minus kan vere at Samuel fleire gonger er nær ved å gjenta seg sjølv, til dømes mot slutten av A2-svaret.

Oppgåve 6:

Kvar har Samuel sett inn kommateikn utan god nok grunn? Svar: riktig mange gonger, mellom anna i

- linje 3, før «får»
- linje 4 (to gonger)
- linje 9, før sitatet (kolon i staden)
- linje 16, før «og»
- linje 19, før sitatet (kolon i staden)
- linje 20, før «er»
- linje 27, før «bruker»
- linje 32, før «brukar»
- linje 61, før «mellom»
- linje 63, før «som»
- linje 65, før «Før»

NORSKnytt

Norsknytt nummer 1/2-2019

Returadresse:
Norsknytt
Postboks 303
7601 LEVANGER

Sigrid Undset (1882-1949)

Det var en bitter sorg -

Det er en bitter sorg,
når høstvinden tar den sidste
fulde rose så fast i fang,
at den sine blade må miste.

Det er end større sorg,
når frosten om våren kommer
og kysser de fulde knopper,
der står og venter på sommer.

Det er en bitter sorg
for dem, hvis kjærligheds røde
rosenblade blev strødd på jord
og sommer av høst lagt øde.

Det er end større sorg
for dem, viss kjærligheds blide
knopper blir slått av kulde, og høst
kommer før sommers tide.